

Der er en betydelig risiko for, at den nuværende højkonjunktur ender i overophedning. Politikerne hælder benzin på bålet ved at give skattelettelser og øge de offentlige udgifter. Vismændene mener, at der er brug for det stik modsatte: En stram finanspolitik

Løjblikket er der betydelig mangel på arbejdskraft på store dele af arbejdsmarkedet, og ledigheden er historisk lav – kun lige over 80.000 personer. Når der er mangel på arbejdskraft, er der ingen grund til at øge produktionen, og derfor er det vigtigt at holde

ryger kraftigt i vejret, forringer den danske økonomi. I Danmarks nærmeste handelslande stiger

essentligt langsommere tempo end i Danmark. De danske varer dyrere i forhold til udenlandske. Det vil alt andet lige mindske efterspørgslen. Den stigende efterspørgsel vil derfor øge manglen på arbejdskraft, hvilket kan være startskuddet til uholdbare stigninger i lønningerne. Regeringen hælder ganske enkelt benzin på bålet.

Når efterspørgslen efter arbejdskraft er større end udbuddet, stiger prisen på arbejdskraften naturligvis. Presset på arbejdsmarkedet gør, at arbejdsgiverne i øjeblikket har store vanskeligheder med at få besat

presse efterspørgslen unødigt i vejret. Men det gør regeringen! Regeringen har nemlig planlagt at øge det offentlige forbrug og give skattelettelser. Dette giver folk flere penge mellem hænderne og puster til forbrugslysten. Den stigende efterspørgsel vil derfor øge manglen på arbejdskraft, hvilket kan være startskuddet til uholdbare stigninger i lønningerne. Regeringen hælder ganske enkelt benzin på bålet.

Når efterspørgslen efter arbejdskraft er større end udbuddet, stiger prisen på arbejdskraften naturligvis. Presset på arbejdsmarkedet gør, at arbejdsgiverne i øjeblikket har store vanskeligheder med at få besat

Der er en betydelig risiko for, at den nuværende højkonjunktur ender i overophedning. Politikerne hælder benzin på bålet ved at give skattelettelser og øge de offentlige udgifter. Vismændene mener, at der er brug for det stik modsatte: En stram finanspolitik

Løjblikket er der betydelig mangel på arbejdskraft på store dele af arbejdsmarkedet, og ledigheden er historisk lav – kun lige over 80.000 personer. Når der er mangel på arbejdskraft, er der ingen grund til at øge produktionen, og derfor er det vigtigt at holde produktionen på et niveau, der svarer til den nuværende situation. Hvis ikke produktionen kan udvides, bør man derfor ikke presse efterspørgslen unødigt i vejret. Men det gør regeringen! Regeringen har nemlig planlagt at øge det offentlige forbrug og give skattelettelser. Dette giver folk flere penge mellem hænderne og puster til forbrugslysten. Den stigende efterspørgsel vil derfor øge manglen på arbejdskraft, hvilket kan være startskuddet til uholdbare stigninger i lønningerne. Regeringen hælder ganske enkelt benzin på bålet.

Når efterspørgslen efter arbejdskraft er større end udbuddet, stiger prisen på arbejdskraften naturligvis. Presset på arbejdsmarkedet gør, at arbejdsgiverne i øjeblikket har store vanskeligheder med at få besat

presse efterspørgslen unødigt i vejret. Men det gør regeringen! Regeringen har nemlig planlagt at øge det offentlige forbrug og give skattelettelser. Dette giver folk flere penge mellem hænderne og puster til forbrugslysten. Den stigende efterspørgsel vil derfor øge manglen på arbejdskraft, hvilket kan være startskuddet til uholdbare stigninger i lønningerne. Regeringen hælder ganske enkelt benzin på bålet.

Når efterspørgslen efter arbejdskraft er større end udbuddet, stiger prisen på arbejdskraften naturligvis. Presset på arbejdsmarkedet gør, at arbejdsgiverne i øjeblikket har store vanskeligheder med at få besat

ledige stillinger til den gældende løn. Presset på arbejdsmarkedet gør, at selv hvis der kan tiltrækkes endnu mere arbejdskraft fra udlandet, er der alligevel stor sandsynlighed for tiltagende lønstigninger.

Lønstigninger, som ryger kraftigt i vejret, forringer den danske konkurrenceevne. I Danmarks nærmeste handelslande stiger lønningerne i et væsentligt langsommere tempo end i Danmark, og dermed bliver de danske varer dyrere i forhold til udenlandske. Det vil alt andet lige mindske efterspørgslen efter danske varer. Denne udvikling er et problem, fordi den risikerer at føre til en lang periode med høj ledighed.

En stramning af finanspolitikken vil reducere det aktuelle lønpres og medvirke til, at der ikke opbygges

kan forvente i en normal konjunktursituation, må der for eller siden ske en tilpasning. Opfattelsen af, hvad der er en normal konjunktursituation, er således af stor betydning. Hvis man vurderer, at økonomiens tilstand i dag samt en vurdering af, hvordan en normal konjunktursituation i Danmark ser ud. Ligger produktion, ledighed, beskæftigelse og arbejdsstyrke langt over, hvad man kan forvente i en normal konjunktursituation, må der for eller siden ske en tilpasning. Opfattelsen af, hvad der er en normal konjunktursituation, er således af stor betydning.

ledige stillinger til den gældende løn. Presset på arbejdsmarkedet gør, at selv hvis der kan tiltrækkes endnu mere arbejdskraft fra udlandet, er der alligevel stor sandsynlighed for tiltagende lønstigninger.

Lønstigninger, som ryger kraftigt i vejret, forringer den danske konkurrenceevne. I Danmarks nærmeste handelslande stiger lønningerne i et væsentligt langsommere tempo end i Danmark, og dermed bliver de danske varer dyrere i forhold til udenlandske. Det vil alt andet lige mindske efterspørgslen efter danske varer. Denne udvikling er et problem, fordi den risikerer at føre til en lang periode med høj ledighed.

En stramning af finanspolitikken vil reducere det aktuelle lønpres og medvirke til, at der ikke opbygges

kan forvente i en normal konjunktursituation, må der for eller siden ske en tilpasning. Opfattelsen af, hvad der er en normal konjunktursituation, er således af stor betydning. Hvis man vurderer, at økonomiens tilstand i dag samt en vurdering af, hvordan en normal konjunktursituation i Danmark ser ud. Ligger produktion, ledighed, beskæftigelse og arbejdsstyrke langt over, hvad man kan forvente i en normal konjunktursituation, må der for eller siden ske en tilpasning. Opfattelsen af, hvad der er en normal konjunktursituation, er således af stor betydning.

ledige stillinger til den gældende løn. Presset på arbejdsmarkedet gør, at selv hvis der kan tiltrækkes endnu mere arbejdskraft fra udlandet, er der alligevel stor sandsynlighed for tiltagende lønstigninger.

I det hele taget set ville det være bedst, hvis vi kunne imødekomme manglen på arbejdskraft gennem politiske tiltag, der kan øge udbuddet. Konkret vurderer vi, at der er behov for tiltag, som hurtigt vil kunne øge arbejdsudbuddet med 50.000 personer. Realistisk set er dette næppe en mulighed, og det eneste ansvarlige på kort sigt er derfor at stramme finanspolitikken. Man kan også stille spørgsmålet: Hvis der ikke skal føres stram finanspolitik i den nuværende situation med historisk lav ledighed og udtalt mangel på arbejdskraft, hvornår skal der så?

I den amerikanske økonomi – og dermed også den internationale økonomi – vil det uden tvivl også ramme Danmark i form af nedgang i eksporten. En anden risikofaktor i forhold til konjunkturerne er boligmarkedet i Danmark, hvor faldende boligpriser ikke

Hvis konjunktursituationen forværres, vil en stramning af finanspolitikken selv sagt være en mulighed, og det eneste ansvarlige på kort sigt er derfor at stramme finanspolitikken. Man kan også stille spørgsmålet: Hvis der ikke skal føres stram finanspolitik i den nuværende situation med historisk lav ledighed og udtalt mangel på arbejdskraft, hvornår skal der så?

Hvor stor stramningen skal være, afhænger af en vurdering af økonomiens tilstand i dag samt en vurdering af, hvordan en normal konjunktursituation i Danmark ser ud. Ligger produktion, ledighed, beskæftigelse og arbejdsstyrke langt over, hvad man kan forvente i en normal konjunktursituation, må der for eller siden ske en tilpasning. Opfattelsen af, hvad der er en normal konjunktursituation, er således af stor betydning.

Hvis konjunktursituationen forværres, vil en stramning af finanspolitikken selv sagt være en mulighed, og det eneste ansvarlige på kort sigt er derfor at stramme finanspolitikken. Man kan også stille spørgsmålet: Hvis der ikke skal føres stram finanspolitik i den nuværende situation med historisk lav ledighed og udtalt mangel på arbejdskraft, hvornår skal der så?

Hvor stor stramningen skal være, afhænger af en vurdering af økonomiens tilstand i dag samt en vurdering af, hvordan en normal konjunktursituation i Danmark ser ud. Ligger produktion, ledighed, beskæftigelse og arbejdsstyrke langt over, hvad man kan forvente i en normal konjunktursituation, må der for eller siden ske en tilpasning. Opfattelsen af, hvad der er en normal konjunktursituation, er således af stor betydning.

Hvis konjunktursituationen forværres, vil en stramning af finanspolitikken selv sagt være en mulighed, og det eneste ansvarlige på kort sigt er derfor at stramme finanspolitikken. Man kan også stille spørgsmålet: Hvis der ikke skal føres stram finanspolitik i den nuværende situation med historisk lav ledighed og udtalt mangel på arbejdskraft, hvornår skal der så?

Hvor stor stramningen skal være, afhænger af en vurdering af økonomiens tilstand i dag samt en vurdering af, hvordan en normal konjunktursituation i Danmark ser ud. Ligger produktion, ledighed, beskæftigelse og arbejdsstyrke langt over, hvad man kan forvente i en normal konjunktursituation, må der for eller siden ske en tilpasning. Opfattelsen af, hvad der er en normal konjunktursituation, er således af stor betydning.

Hvis konjunktursituationen forværres, vil en stramning af finanspolitikken selv sagt være en mulighed, og det eneste ansvarlige på kort sigt er derfor at stramme finanspolitikken. Man kan også stille spørgsmålet: Hvis der ikke skal føres stram finanspolitik i den nuværende situation med historisk lav ledighed og udtalt mangel på arbejdskraft, hvornår skal der så?

Hvor stor stramningen skal være, afhænger af en vurdering af økonomiens tilstand i dag samt en vurdering af, hvordan en normal konjunktursituation i Danmark ser ud. Ligger produktion, ledighed, beskæftigelse og arbejdsstyrke langt over, hvad man kan forvente i en normal konjunktursituation, må der for eller siden ske en tilpasning. Opfattelsen af, hvad der er en normal konjunktursituation, er således af stor betydning.

Hvis konjunktursituationen forværres, vil en stramning af finanspolitikken selv sagt være en mulighed, og det eneste ansvarlige på kort sigt er derfor at stramme finanspolitikken. Man kan også stille spørgsmålet: Hvis der ikke skal føres stram finanspolitik i den nuværende situation med historisk lav ledighed og udtalt mangel på arbejdskraft, hvornår skal der så?

Medieopbrud - svækket vagthund?

- et case studie af Berlingske Tidende, Ekstra Bladet & Nyhedsavisen

Berlingske
tidende
ord der fører til noget

Ekstra Bladet

NYHEDSAVISEN
www.avisen.dk

Speciale

Aalborg Universitet, 2008

Forord

Politik og medier – medier og politik. To komplekse institutioner i det danske demokrati, der har fyldt min studietid med lige dele fascination og hovedbrud. At jeg på min kandidatuddannelse har valgt at specialisere mig i politisk kommunikation, vidner dog om, at fascinationen klart har sejret for mit vedkommende. Det findes derfor passende at afrunde mit studieforløb med en specialeafhandling om netop disse institutioner – der forhåbentlig ikke bare har været omdrejningspunktet i min tid som studerende, men tillige bliver det i mit efterfølgende arbejdsliv.

Specialet er skrevet inden for studiet *Politik & Administration* ved Aalborg Universitet i perioden fra 1. juli 2007 til 7. januar 2008. Inspirationen til specialet stammer fra uddannelsens kurser i politisk kommunikation, et 9. semesters praktikophold hos Ledelses- og Kommunikationsbureauet Advice A/S (22.01.07 – 01.06.07) samt en generel interesse for og viden om udviklingstendenserne i forholdet mellem politik og medier i Danmark.

Der skal lyde en stor tak til de politiske redaktører og journalister på Berlingske Tidende, Ekstra Bladet og Nyhedsavisen, der i forbindelse med specialet beredvilligt og tålmodigt har øset af deres erfaringer med avisernes dækning af politik. Uden deres bidrag kunne specialet ikke være skrevet.

Endelig en særlig tak til min vejleder Johannes Andersen, der i mit kandidatforløb har inspireret og animeret min interesse for den politiske kommunikation, og som i forbindelse med specialeskrivningen har bidraget med kompetent, konstruktiv og lærerig sparring.

Specialet er udarbejdet af:

Jakob Møller Fjorback Christensen

Studienummer: 2001 – 1951

Politik & Administration

Aalborg Universitet, 2008

Abstract

The politics and media in the democracies of the west are undergoing significant changes in these years. In the Danish context there is talk of a professionalisation of political communication and increased competition in the media sector with tendencies of commercialization and segmentation. But which consequences does this have upon the media's historic and traditional role as critical watchdog of the political elite? This is the central problem of this thesis. Taking its point of departure in the recent years developments in the Danish newspaper industry the intention of this thesis is to examine to which extent these developments inhibits the watchdog role of the press.

Michael H. Goldhaber theory on the Attention Economy will be utilised along with a self-authored trivialisation perspective as the analytical framework for the examination of the thesis' central problem. The Attention Economy perspective provides a unique insight into the landscape formed by the media-development – a landscape that the press must learn to navigate. Based on the idea of a transition from the well-known monetary economy to a new “attention economy” the theory focuses on the struggle for attention the press finds itself in, including the strategies applied by the press to cover politic with a view to generate the most amount of attention possible. In this regard ‘Trivialisation’ can be characterised as one form of attention-strategies. These strategies are applied as a consequence of the logics of the attention economy and result in a trivialisation of the political coverage and the actualisation of roles of the press other than that of the critical watchdog.

Based on the attention and trivialisation perspectives the following argument has been formulated on the causality of this thesis: The media-development trivialises the ability of the press to act as watchdog. I have applied the case study method to examine the political coverage of the September 2007 congress of Socialdemokraterne and the municipalities breach of the economy agreement with the government in the autumn of 2007 as best and worst case scenarios respectively. The newspapers Berlingske Tidende, Ekstra Bladet and Nyhedsavisen have been selected as analytical units with which I have tested the validity of the argument vis-a-vis the central problem of this thesis.

In the thesis' analysis a document review has been conducted to uncover the scope and character of the trivialisation of the three newspapers coverage of the selected events. In parallel, interviews with responsible editors and journalists have been analysed and interpreted to unveil to which extent the

identified trivialisation strategies are consciously applied to the coverage, and to which extent the use of the strategies can be attributed to the media-development.

The analysis bears evidence of a trivialisation of the press' ability to act as watchdog, but is only partially able to point to the media-developments as the cause. The traditions, culture and self image of the respective newspapers also contribute to the trivialisation. Thus, *the conclusion is that the media-developments to some extent inhibit the press' ability to act as watchdog*. In addition it should be noted that the media developments has the strongest impact on Berlingske Tidende and the least impact on Ekstra Bladet. Furthermore, the probability for media-developments to trivialise the press' ability to act as watchdog is greater for cases that resemble the best case, and lesser for cases that resemble the worst case.

Indholdsfortegnelse

1. Den kritiske vagthund – under pres?.....	7
2. Forandringer i medier og politik	8
3. Svækket vagthund?	11
4. Vagthunden – ideal og praksis	13
4.1 Den liberale demokratiforståelse	13
4.2 Idealet om medierne som vagthund	14
4.2.1 Samlivet mellem politik og medier – et historisk rids	14
4.3 Medierne som vagthund – i praksis	16
4.4. Definition af pressen som vagthund.....	19
5. Teoretiske forventninger om medieopbruddets betydning	20
5.1 Opmærksomhedsperspektivet	20
5.2 Trivialiseringsperspektivet.....	22
5.2.1 Førerhunden	25
5.2.2 Skødehunden.....	26
5.2.3 Cirkushunden	27
5.3 Tese om medieopbruddets svækkelse af pressens evne til at agere vagthund.....	28
6. Metode	28
6.1 Undersøgellesdesign.....	29
6.2 Casevalg	31
6.2.1 Udvalgeskriterier	31
6.2.2 Best case.....	32
6.2.3 Worst case.....	33
6.3 Morgen-, tabloid- eller gratisaviser?.....	34
6.3.1 Valg af analyseenheder	35
6.3.2 Identificering og udvælgelse af undersøgelsesenheder.....	37
6.4 Metodevalg.....	38
6.5 Operationalisering	39
7. Analyse.....	42
Dokumentstudie – Trivialiseringens omfang og karakter	42
7.1 Dækningen af Socialdemokraternes kongres	43
7.1.1 Berlingske Tidende	43
7.1.2 Ekstra Bladet	46
7.1.3 Nyhedsavisen	48
7.2 Dækningen af det kommunale aftalebrud	51
7.2.1 Berlingske Tidende	51
7.2.2 Ekstra Bladet	53
7.2.3 Nyhedsavisen	55
7.3 Delkonklusion	57
Analyse og fortolkning af interviews – Medieopbruddets betydning.....	59
7.4 Strategierne bag dækningerne	59

7.4.1 Berlingske Tidende	59
7.4.2 Ekstra Bladet	61
7.4.3 Nyhedsavisen	63
7.5 Medieopbruddet	66
7.5.1 Nyhedskonkurrence	66
7.5.2 Kommersialisering.....	71
7.5.3 Segmentering	73
7.5.4 Sammenfattende betragtninger om medieopbruddets betydning.....	78
7.6 Delkonklusion	81
8. Konklusion	84
9. Refleksion	85
10. Litteraturliste.....	87
10.1 Litteratur	87
10.2 Artikler.....	88
10.2.1 Socialdemokraternes kongres	89
10.2.2 Det kommunale aftalebrud.....	90
10.3 Forelæsningsnoter	91
10.4 Hjemmesider	91
10.5 Forsidefoto	91
11. Appendiks	92
11.1 Præsentation af undersøgelsesenheder.....	92
11.1.1 Dækningen af Socialdemokraternes kongres.....	92
11.1.2 Dækningen af det kommunale aftalebrud	93
11.1.3 Politiske journalister og redaktører	96
11.2 Dokumentstudiet – skabelon.....	98
11.3 Interviewprocessen – fra indledende kontakt til transskribering	99
11.3.1 Indledende kontakt til respondenter	100
11.3.2 Specialebeskrivelse	100
11.3.3 Tilgang til interviewmetoden.....	101
11.3.4 Interviewguides.....	101
11.3.5 Eksempel på interviewguide til politiske journalister.....	103
11.3.6 Eksempel på interviewguide til politiske redaktører.....	105
11.3.7 Gennemførelse af interviews og transskribering	107
11.4 Analyse og fortolkning af interviews – skabelon.....	107

1. Den kritiske vagthund – under pres?

*"Der har aldrig været så meget brug for Ekstra Bladets brand som nu".*¹ Sådan lød indgangsbønnen fra Poul Madsen, da han tiltrådte som chefredaktør for Ekstra Bladet i september, 2007. Umiddelbart ikke nogen overraskende udmelding fra en ny chefredaktør, der er fast besluttet på at vinde medarbejdernes hjerter og bestyrelsens tillid. Udmeldingen blev fulgt op af en hensigtserklæring fra Madsen, der understregede behovet for: *"... meget mere af den unikke journalistik som Ekstra Bladet er kendt for, altså der hvor vi trænger ind gennem spindoktorernes panser".*² Heller ikke specielt overraskende, når man tænker på, at Ekstra Bladet dagligt taber læsere til gratisaviserne i den verserende avisrig og således konstant har behov for at markere sig selv og sin berettigelse i markedet. Og så alligevel. For begge udsagn er udtryk for en grundlæggende bekymring. En bekymring for, at danske medier anno 2007 – inklusiv Madsens eget – ikke formår at forvalte rollen som borgernes kritiske vagthund på tilfredsstillende vis. Dette er i øvrigt langt fra en bekymring, som Poul Madsen står alene med. I forlængelse af den intense debat om Christoffer Guldbrandsens dokumentarfilm *"Den hemmelig krig"* fik Center for Journalistik på Syddansk Universitet i samarbejde med fagbladet Journalisten gennemført en uvildig undersøgelse, der skulle afklare, hvorvidt regeringens og Nyhedsavisens kritik af filmen var berettiget. En af undersøgelsens centrale konklusioner var: *"Regeringen og regeringspartiernes spin mod filmen var effektivt og fik flyttet fokus fra indhold til form. Selv om spinnets viste sig at være forkert på en række områder, skabte dette ikke nævneværdig kritik af regeringen i medierne."*³ Chefredaktør for Berlingske Tidende, Lisbeth Knudsen, er tillige bekymret for mediernes forvaltning af rollen som vagthund – en bekymring, der især knytter sig til mediernes fremtidige virke. Som daværende nyhedsdirektør for DR skrev Knudsen i essayet *"Kampen om de originale nyheder"* (2002): *"Professionaliseringen af det politiske og økonomiske miljø og kompleksiteten i nyhedsstrømmen kræver en hidtil uset faglig oprustning på nyhedsredaktionerne. I modsat fald forvandles vi til marionetter og ukritiske mikrofonholdere, uden kræfter til at afsløre og kontrollere magtens nye mænd og kvinder."*⁴ Knudsen indrammer ganske præcist temaet for dette speciale – nemlig, at mediernes varetagelse af rollen som kritisk vagthund over for magthavere af alle slags er under pres. Ikke bare udefra qua stadigt mere professionelt kommunikerende politikere og erhvervsfolk, men tillige indefra qua nedskæringer og omprioriteringer på de landsdækkende mediers nyhedsredaktioner. Hensigten med dette speciale er at undersøge, hvad dette

---

¹ "Fræk som frejlif", Ekstra Bladet, 2007

² "Engell fyret fra Ekstra Bladet", Politiken 2007

³ Undersøgelserapport om "Den hemmelige krig"

⁴ Knudsen i Esmann, 2002, s. 88

reelt betyder for mediernes dækning af politik og forvaltning af rollen som vagthund over for især de politiske magthavere. Med henblik på at præsentere en egentlig problemstilling må dette såkaldte 'pres' imidlertid først identificeres og konceptualiseres.

2. Forandringer i medier og politik

Med udgangspunkt i chefredaktør Lisbeth Knudsens overvejelser ovenfor har jeg observeret to centrale udviklingstendenser i medier og politik, der netop kan bidrage til at definere dette 'pres' nærmere. Den første observation har med dybdegående forandringer i mediernes eksistensbetingelser at gøre, mens den anden omhandler ændringer i den politiske kommunikations indhold og funktion.

I forhold til mediernes eksistensbetingelser går min observation på, at de institutionelle rammer, hvori mediernes dækning af politik er indlejret, er under dramatisk forandring i disse år. Ugebrevet Mandag Morgen karakteriserer ligefrem forandringerne som et historisk *opbrud* i medie billedet, der: "... markerer opløsningen af den mediestructur, der har præget Danmark siden krigen."⁵ Der er tre centrale udviklingstendenser i det, jeg med en samlebetegnelse vil kalde for "medieopbruddet". Disse tendenser bidrager på hver sin måde til at forandre det landskab, som medierne befinder sig og må agere i, bl.a. når de dækker politik.

Den første tendens er *nyhedskonkurrence* – altså en kraftig intensivering af konkurrencen om læsere, seere og lyttere i forhold til formidlingen af nyheder. Årsagen er dels en række nye nyhedsmedier i det danske medie billede bl.a. en 24-timers nyhedskanal (TV2-News), gratisaviser (Nyhedsavisen, 24TIMER) og en nyhedsportal på nettet (DR Update). Samtidig er interessen for nyheder dalende.⁶ Det øgede udbud og den faldende efterspørgsel betyder naturligt, at nyhedsformidlingen præges af stærk og stigende konkurrence,⁷ hvilket bl.a. den verserende avisrig er et udtryk for. Konkurrencen skal ses i lyset af, at langt de fleste nyhedsmedier udover at være abonnements- til lige er annoncefinansierede. Dvs. desto flere læsere, seere eller lyttere desto flere annoncekroner. Nyhedskonkurrencen går dog ikke kun på antallet af modtagere, men også på hastigheden af nyhedsformidlingen. Et øget samspil mellem forskellige teknologiske medieplatforme bidrager til en kraftig acceleration af nyhedshastigheden,⁸ der markant ændrer vilkårene for at tjene penge på mediemarkedet: "*Det gamle diktum i medieledelse, at 'Content is king', holder næppe længere. Det er de*

---

⁵ "Det nødvendige opbrud", Mandag Morgen, 2006

⁶ "Offentligheden drukner i nyhedsbølgen", Politiken, 2006

⁷ "Offentligheden drukner i nyhedsbølgen", Politiken, 2006

⁸ "Spindoktorernes slaraffenland", Mandag Morgen, 2006

*medievirksomheder, der sidder på distributionen, der tjener pengene, mens dem, der leverer indholdet, til gengæld har stærkt stigende udgifter.”*⁹

Den anden tendens er *kommercialisering* – altså, at medievirksomhed i Danmark i stigende omfang drives på kommercielle vilkår.¹⁰ Kommercialiseringen er paradoksalt, fordi publicistiske visioner historisk har været den primære begrundelse for at drive medievirksomhed i Danmark, mens kommercielle motiver typisk har været sekundære. Meget tyder dog på, at balancen mellem publicistiske og kommercielle hensyn forskydes i disse år.¹¹ Især den øgede konkurrence i forhold til nyhedsformidlingen har bidraget til at ændre danske mediekoncernes prioriteringer. Opmærksomheden omkring bundlinjen er skærpet i erkendelse af, at nyhedsformidling ikke længere foregår i en national publicistisk – men derimod i en international kommerciel ramme.¹² Metroxpress, Mecom og Dagsbrüns indtog på det danske avismarked illustrerer præcis denne pointe. Disse internationale konglomeraters motiver for at udgive avis i Danmark er ikke at deltage i den demokratiske proces, men at tjene penge: *”Vi er her ikke for at frelse demokratiet... vi vil være en gudsbenådet forretning for vores ejere”*,¹³ lød det fra Nyhedsavisens direktør Sven Dam inden lanceringen.

Den tredje tendens er *segmentering* – altså, at det enkelte medie i stigende omfang målretter sit produkt mod velafgrænsede målgrupper i markedet (segmenter), der typisk er defineret ud fra livsstils- og forbrugsmønstre.¹⁴ Den omsiggribende tendens til segmentering kan grundlæggende tilskrives, at den generelle nyhedsformidlingsepoke er forbi. I den skærpede nyhedskonkurrence er nøgleordet *”differentiering”*: *”... at udvikle sit særlige indhold til sin særlige målgruppe”*.¹⁵ Ved at levere noget unikt, der vanskeligt lader sig kopiere, differentierer man sig fra konkurrenterne. At mediesegmentering betaler sig økonomisk, er avismarkedet et godt eksempel på: *”De medier, der i dag har fremgang, er dem, der har en klar profil og et klart defineret segment. Børsen og Kristeligt Dagblad, som begge er nicheaviser, har de senere år haft en forrygende oplagsvækst – mens de store omnibusaviser bløder om kap.”*¹⁶ Netop derfor forsøger chefredaktørerne for de landsdækkende

---

⁹ Brink Lund, 2005, s. 11

¹⁰ ”En regn af nye dagblade”, Kristeligt Dagblad, 2006

¹¹ ”Det nødvendige opbrud”, Mandag Morgen, 2006

¹² ”En regn af nye dagblade”, Kristeligt Dagblad, 2006

¹³ ”Nyhedsavisen skal ikke frelse demokratiet”, Berlingske Tidende, 2006

¹⁴ ”Avisen som forretning og demokratiets vogter”, Information, 2006

¹⁵ ”Danmarks 10 stærkeste avisbrand”, Mandag Morgen, 2006

¹⁶ ”Det nødvendige opbrud”, Mandag Morgen, 2006

omnibusaviser i øjeblikket: ”... at gøre de tre morgenaviser mindre ens i erkendelse af, at der er bedre økonomi i at ramme et enkelt segment rent end at skyde med spredehagl.”¹⁷

Når jeg i specialet beretter om et medieopbrud henføres der altså til: *At øget hastighed og konkurrence i nyhedsformidlingen samt et tiltagende fokus på segmentering og kommercielle muligheder i markedet radikalt ændrer den mediestructur, der har præget generationer.* I forhold til medierne som vagthund går min bekymring på, at opbruddet forringer mediernes muligheder for at dyrke den dybdeborende, kritiske og undersøgende journalistik og hermed for at kontrollere magthaverne.

Mediernes evne til at agere vagthund er dog ikke kun under pres som følge af medieudviklingen – forandringerne af den politiske kommunikation har tillige betydning. Ved politisk kommunikation forstås *”partiers og politikeres målrettede verbale, skriftlige og symbolske kommunikation om politik og offentlige anliggender”*.¹⁸ Min iagttagelse går på, at der siden midten af 1990’erne er sket en professionalisering af netop denne kommunikation.¹⁹ Professionaliseringen slår igennem i forbindelse med Folketingsvalgkampen i 2001, hvor Venstre med Anders Fogh Rasmussen i spidsen sætter nye standarder for den politiske kommunikation og dermed bringer den politiske kommunikation i Danmark til et nyt udviklingsstadium.²⁰ Selvom den politiske kommunikations udvikling er relativt underbelyst i dansk sammenhæng,²¹ er professionaliseringen efterhånden veldokumenteret.²² Der angives typisk tre forklaringer på professionaliseringen, som vedrører hhv. den politiske kommunikations afsender, medie og modtager. For det første har det politiske system gennemgået en strukturforandring: Fra government til governance. Partier og politikere mister hermed deres historiske placering i toppen af hierarkiske beslutningsprocesser og må i stedet indgå på lige vilkår med andre politiske aktører i forhandlingsspillet om at præge den selvstændiggjorte politiske dagsorden. Kommunikationen er her afgørende for: *”... jo stærkere en politisk aktør står på den offentlige scene, jo stærkere står vedkommende også i forhandlingsspillet.”*²³ Samtidig bliver politik stadig mere teknisk og kompleks,²⁴ hvilket tillige øger behovet for en professionalisering af afsendernes kommu-

---

¹⁷ ”Avisen som forretning og demokratiets vogter”, Information, 2006

¹⁸ Forelæsningsnoter: Seminar i Politisk kommunikation (2005) – del 3: Introduktion

¹⁹ Beslutningsforslag 123 (1994): Med ’Olsen-planen’ (opkaldt efter daværende formand for Folketinget, Erling Olsen) blev det muligt for partier og politikere at ansætte sekretær- og rådgivningsbistand.

²⁰ Bro, Jønsson og Larsen, 2006, s. 47–65

²¹ Esmark, Pedersen & Kjær, 1999, s. 147

²² Se bl.a. ”Professionaliseringen af den politiske kommunikation” (2001), ”Professionel politisk kommunikation” (2002) og ”Politisk kommunikation og journalistik” (2006).

²³ Bro, Jønsson & Larsen, 2006, s. 46

²⁴ Jønsson & Larsen, 2002, s. 22

nikation. For det andet betyder politikens gradvise medialisering, der bl.a. indebærer, at medierne efterhånden opnår monopol som politisk formidler,²⁵ at partier og politikere i stigende omfang må honorere mediernes logikker, hvis de ønsker eksponering.²⁶ Da eksponering er essentielt i nutidens mediedemokratier, styrker medialiseringen tillige kravet til partier og politikere om at kunne håndtere medierne professionelt. For det tredje skærper forandringer i vælgeradfærden kravene til afsendernes kommunikative egenskaber. Industrisamfundets vælgerloyalitet er afløst af en udpræget grad af troløshed i forhold til de politiske partier: ”Helt op til hver tredje af de danske vælgere skifter parti fra det ene valg til det næste.”²⁷ Hermed åbnes op for: ”... at partierne virkelig kan flytte stemmer ved hjælp af deres politiske kommunikation”.²⁸ I forhold til mediernes rolle som vagthund går min bekymring på, at partier og politikere med professionaliseringen lærer og i stigende omfang benytter mulighederne for at kontrollere mediernes dækning af politik til egen fordel.

3. Svækket vagthund?

I forlængelse af ovenstående er det naturligt at spørge: Hvad betyder hhv. medieopbruddet og professionaliseringen af den politiske kommunikation reelt for mediernes evne til at agere vagthund over for de politiske magthavere? Opbruddet og professionaliseringen synes at påvirke evnen forskelligt, men det er min grundlæggende antagelse, at effekten af disse påvirkninger er den samme: Nemlig, at medierne taber terræn (qua forringede vilkår for dækningen af politik) mens partier og politikere vinder terræn (qua den kommunikative oprustning) i forhold til at kunne kontrollere modparten. Men er det ikke et grundlæggende problem? Jo, fordi mediernes evne til at føre kontrol med partier og politikere er et grundfæstet princip i demokratiet: ”Ved at udøve denne kontrolfunktion bidrager medierne aktivt til at styrke det demokratiske princip om, at den, der forvalter magt og indflydelse, også skal stå til ansvar for sine dispositioner.”²⁹ Mediernes evne til kritisk at undersøge partier og politikere på vegne af befolkning, hviler imidlertid på mulighederne for at drive dybdeborende, kritisk og undersøgende politisk journalistik. Forringes disse muligheder, hvilket beskrivelsen af medieopbruddet antyder, får medierne sværere ved at varetage sin kontrolfunktion. Professionaliseringen af den politiske kommunikation skærper problemstillingen, for det bør som sagt være medierne, der fører kontrol med politikerne – og ikke omvendt! Men professionaliseringen indebærer netop, at partier og politikere bliver stadig dygtigere til at kontrollere medierne.

---

²⁵ Jønsson, Nielsen & Borch, 2001, s. 15

²⁶ Se bl.a. Hjarvard i Andersen mfl., 1999

²⁷ Andersen mfl., 2007, s. 67

²⁸ Jønsson & Larsen, 2002, s. 29

²⁹ Statsministeriets Medieudvalg (1995): ”Betænkning om medierne i demokratiet”

Med medieopbruddet og professionaliseringen af den politiske kommunikation kommer mediernes evne til at agere vagthund altså under dobbeltbeskydning. Dels fordi partier og politikere professionaliserer evnen til at manipulere medierne, og dels fordi mediernes muligheder for at kontrollere politikerne via dækningen af politik forringes. I dette speciale vil jeg dog afgrænse mig fra professionaliseringen og udelukkende fokusere på opbruddets betydning for mediernes evne til at kontrollere partier og politikere gennem dækningen af politik. Afgrænsningen betyder, at professionaliseringen af den politiske kommunikation ikke behandles selvstændigt i specialet, men derimod udelukkende betragtes, som et vilkår, der skærper den problemstilling, opbruddet rejser. Den primære årsag til afgrænsningen er, at det er opbruddet og dets betydning for mediernes evne til at agere vagthund, der har min grundlæggende interesse. Endvidere er det min opfattelse, at medieudviklingen har større indvirkning på denne evne end professionaliseringen. Lidt karikeret kan man sige, at medieudviklingen udgør et større pres på mediernes evne til at agere vagthund end professionaliseringen. Endelig betyder specialets ressourcer, at en afgrænsning af den relativt omfangsrige problemstilling er nødvendig, hvis en grundig og fyldestgørende undersøgelse skal kunne gennemføres.

Med denne afgrænsning bliver problemstillingen omkring opbruddets indvirkning på mediernes evne til via dækningen af politik at agere vagthund over for partier og politikere central for dette speciale. Det er netop med udgangspunkt i en grundlæggende undren over, hvad medieopbruddet betyder for evnen til at agere vagthund, at jeg i dette speciale ønsker at undersøge:

I hvilken udstrækning svækker medieopbruddet mediernes evne til at agere vagthund?

Formålet med dette speciale er at gennemføre en kritisk undersøgelse af de senere års medieudviklings indvirkning på mediernes evne til via dækningen af politik at agere vagthund over for de politiske magthavere (læs: partier og politikere). Hensigten er nærmere bestemt at udforske omfanget af den uafhængige variabels (medieopbruddet) negative påvirkning af den afhængige variabel (mediernes evne til at agere vagthund). Inden en sådan undersøgelse kan foretages, må der imidlertid først redegøres for specialets afhængige variabel. En præcis og nuanceret fremstilling af specialets afhængige variabel er nemlig en forudsætning for, at studiet af den uafhængige variabels indvirkning herpå kan gennemføres. Det må altså først afdækkes, hvorfor og hvordan medierne agerer vagthund, førend det kan afklares, i hvilken udstrækning medieopbruddet svækker mediernes evne hertil.

4. Vagthunden – ideal og praksis

Som nævnt har dette afsnit til formål at kvalificere forståelsen af specialets afhængige variabel: *Mediernes evne til at agere vagthund*. Det sker med henblik på at generere det normative grundlag, der anvendes, når opbruddets svækkelse af mediernes evne til at varetage funktionen som vagthund, skal bestemmes. Nedenfor kastes først et blik på den demokratiforståelse, der giver anledning til forestillingen om medierne som vagthund. I forlængelse heraf beskrives idealets oprindelse, udvikling og indhold. Dernæst fokuseres på den journalistiske praksis, medierne udøver, med henblik på at indfri idealet. Slutteligt præsenteres min definition af specialets afhængige variabel.

4.1 Den liberale demokratiforståelse

Indledningsvist redegøres for den demokratiforståelse, der giver anledning til at tale om medierne som vagthund – nemlig den liberale demokratiforståelse – og som har tre grundlæggende karakteristika: "(1) *pluralistic competition among parties and individuals for all positions of government power*, (2) *participation by citizens in the selection of parties and representatives through free, fair and periodic elections* and (3) *civil and political liberties to speak, publish, assemble, and organize, as the conditions necessary to ensure effective competition and participation*".³⁰ I relation til den forestilling om medierne som vagthund, der er præsenteret i specialets indledning, er især de civile og politiske rettigheder interessante. Det er nemlig ytringsfriheden i almindelighed og pressefriheden i særdeleshed, der muliggør mediernes ageren som vagthund. Mediernes udøvelse af funktionen som vagthund er kort sagt betinget af friheden fra magthavernes censur til i tale og på skrift at udtrykke sig, som man ønsker. Fordringen om *repræsentativt demokrati* er dog tillige interessant, idet den indholdsudfylder og retningsbestemmer funktionen som vagthund: Borgerne vælger ved frie valg, det parti eller den politiker, de ønsker, skal repræsentere dem i den lovgivende forsamling. Mellem valgene kontrollerer medierne de valgte repræsentanters politik- og embedsførelse på vegne af borgerne. Her udfylder medierne dels rollen som fremdrager af diskutabile forhold i samfundets politiske og administrative strukturer samt funktionen som kontrol- og klageinstans på vegne af borgerne over for offentlige institutioner og personer.³¹ Kernen i visionen om medierne som vagthund er altså, at medierne på den ene side fungerer som uafhængig, objektiv og undersøgende kritiker af partier og politikeres politik- og embedsførelse og på den anden side beskytter borgernes civile og politiske rettigheder ved at stille magthavernes udsagn og handlinger til offentligt skue.³²

---

³⁰ Norris, 2000, s. 23 – min understregning, oprindeligt i kursiv

³¹ Statsministeriets Medieudvalg (1995): "Betænkning om medierne i demokratiet"

³² Norris, 2000, s. 29

4.2 Idealet om medierne som vagthund

Med etableringen af den liberale demokratiforståelse som ramme kan den egentlige udforskning af idealet om medierne som vagthund indledes. Først et kig på forestillingens oprindelse. Idéen om medierne som vagthund stammer fra politikerens Edmund Burke, der i 1787 døbte pressen den fjerde statsmagt.³³ Burkes vision var, at medierne skulle være en uafhængig og kritisk vagthund, der skulle kontrollere de tre andre magtinstanser – den lovgivende, udøvende og dømmende magt – og afsløre deres magtmisbrug.³⁴ Med idéen om medierne som vagthund fødes altså en bestemt forestilling om relationen mellem politik og medier, der tilskriver de involverede parter bestemte roller i forhold til hinanden. Nedenfor vil jeg indkredse denne forestillings udvikling og gradvise penetring af den journalistiske praksis i Danmark ved at beskrive evolutionen i samlivet mellem politik og medier. Den bærende idé i udviklingsfortællingen er, at der i forskellige historiske perioder har eksisteret forskellige forestillinger om medierne som vagthund, og at Burkes idealforestilling – som er den, vi typisk trækker på i dag – først bliver en institutionaliseret del af samlivet mellem politik og medier i Danmark fra midten af det 20. århundrede.

4.2.1 Samlivet mellem politik og medier – et historisk rids

Udgangspunktet er værket *"Politisk journalistik"* (2000), hvor samlivet beskrives med udgangspunkt i de meningssammenhænge,³⁵ det historisk har indgået i. Den første meningssammenhæng er partipressen, der har sin storhedstid i Danmark fra 1880 til 1920, men som udgør et dominerende træk ved dansk presse helt frem til 1950.³⁶ Især starten af perioden præges af forfatningskampen, hvor partisystemet og dets institutioner kæmper for selvstændighed i forhold til statsmagten. Mens partierne gradvist opnår selvstændighed, besidder pressen ingen særstatus, men udgør derimod en integreret del af partisystemet. Pressen fungerer således i politikens tjeneste, idet den organisatorisk samt funktions- og indholdsmæssigt er underlagt politiske institutioner og ideologier. Den politiske kommunikation har således klare propagerende træk.³⁷ I partipressens tid er det derfor omsonst at tale om pressen som vagthund i Burkesk forstand. I stedet agerer pressen – på vegne af det enkelte parti – vagthund over for interesser, tiltag og aktører af anden politisk observans.

---

³³ Møller, 2001, s. 3

³⁴ Møller, 2001, s. 5

³⁵ Pedersen mfl., 2000, s. 89: Meningsammenhænge: *"Sæt af mere eller mindre stabiliserede forestillinger, som forskellige aktører trækker på, er bundet af og bidrager til, når de forsøger at kommunikere meningsfuldt om forholdet mellem politik og medier"*. I fremstillingen fokuseres især på forholdet mellem politik og den skrevne presse.

³⁶ Pedersen, mfl., 2000, s. 90

³⁷ Esmark, 2006, s. 161

Dette ændrer sig imidlertid i den anden meningssammenhæng – den demokratiske og journalistiske presse – hvor partipressen endeligt afvikles, og omnibuspressen samtidig blomstre op i perioden fra 1945 til 1970'erne.³⁸ Den væsentligste grund hertil er pressens gradvise selvstændiggørelse fra det politiske system, der i sidste ende resulterer i, at pressen bliver en partipolitisk uafhængig institution: *"Forestillingen om en demokratisk presse indebærer brud med partisystemets normer og institutioner, hvor pressen udpeges som bærer af en særlig politisk funktion"*.³⁹ Med pressens selvstændiggørelse er den væsentligste forudsætning for mediernes virke som vagthund i Burkesk forstandskab. Den samtidige selvstændiggørelse af journalistikken betyder, at nye forestillinger om journalistikkens demokratiske ambition (objektiv og samfundsrelevant) og samfundsmæssige funktion (mediernes som fjerde statsmagt og demokratisk vagthund) udbredes.⁴⁰ Disse forestillinger er tæt knyttet til udviklingen af public service tankegangen, der bl.a. understreger: *"... nonpartisan norms as fairness, impartiality, neutrality and measured choice"*.⁴¹ Den politiske kommunikation bliver hermed stadig mindre propaganderende, men til gengæld stadig mere informerende. I praksis bidrager især de amerikanske journalister Bob Woodward og Carl Bernsteins afsløring af Watergate-skandalen i starten af 1970'erne til at udbrede og institutionalisere forestillingen om den kritiske vagthund i politik, medier og offentlighed. Det er således først med den demokratiske og journalistiske presses udvikling i midten af det 20. århundrede, at Burkes idealforestilling reelt bliver noget, som redaktører og journalister begynder at pejle efter i den journalistiske praksis. Den gradvise delegitimering og afmontering af det politiske systems dominans over pressen betyder sammen med journalistikkens selvstændiggørelse og professionalisering, at medierne på baggrund af især public service idealet udvikler reel evne til at gennemføre kritisk og uafhængig kontrol af de politiske magthavere. Hermed bliver politik og medier mere ligeværdige institutioner end tidligere.

Dette billede cementeres i den sidste meningssammenhæng – kommunikationsfællesskabet – der tegner sig fra omkring 1980. Her begynder man ligefrem at tale om, at medierne har magt i forhold til det politiske system: *"... pressen er ikke kun såvel agerende som reagerende. Den er tilmed blevet inter-agerende, dvs. den spiller med i den politiske proces og fremkalder derved politiske resultater"*.⁴² I Magtudredningens hovedrapport *"Magt og demokrati i Danmark"* (2003) vedgår

---

³⁸ Pedersen mfl., 2000, s. 91: Bogen behandler den demokratiske og journalistiske presse som to forskellige meningssammenhænge, men her behandles de samlet, da de rummer overlappende forestillinger om politik-medie relationen.

³⁹ Pedersen mfl., 2000, s. 140

⁴⁰ Pedersen mfl., 2000, s. 14

⁴¹ Blumler & Kavanagh, 1999, s. 212

⁴² Møller, 2001, s. 7

professor Lise Togeby, at medierne i dag *har* magt i forhold til det politiske system. Alligevel er Togeby's konklusionen dog, at: ”... *det er en overdrivelse at hævde, at medierne har taget magten.*”⁴³ Det er dog et faktum, at politik ikke har samme privilegerede position i samlevet med medierne som tidligere. I et forsøg på at genvinde sin position, opruster partier og politikere deres kommunikationsindsats markant (jf. specialets indledning) med image-skabelse, nyhedskontrol og politisk markedsføring som centrale discipliner.⁴⁴ Medierne reagerer ved i stigende omfang at granske politikernes motiver for udsagn og handlinger.⁴⁵ I kommunikationsfællesskabet er virket som vagthund således på mange måder det samme som i den demokratiske og journalistiske presse – kritisk og uafhængig kontrol af magthaverne. Men hvor den demokratiske/journalistiske vagthund på baggrund af et informationsideal kontrollerer handlinger og udsagn med henblik på at afsløre magtmisbrug, opererer kommunikationsfællesskabets vagthund på baggrund af et sandhedsideal i sin kontrol af motiver og bagtanker med henblik på at afsløre manipulation.

Opsummerende kan det konstateres, at udviklingen fra en situation, hvor medierne fungerer i de politiske institutioners og ideologiers tjeneste, til en situation, hvor medierne reelt besidder vilje til og mulighed for at kontrollere de politiske magthavere, illustrerer, hvordan Burkes idealforestilling er blevet et stadigt mere centralt perspektiv på forholdet mellem politik og medier gennem tiden samt en stadigt væsentligere del af den journalistiske praksis.

4.3 Medierne som vagthund – i praksis

Én ting er selve idealet – en helt anden, hvordan medierne i praksis forsøger at indfri dette. Inden jeg sætter fokus på den journalistiske praksis, der ligger til grund herfor, er det væsentligt at pointere, at ”medierne som vagthund” er en idealforestilling, som intet medie på noget tidspunkt fuldstændigt har indfriet. Forestillingen dækker altså snarere over en vision for mediernes rolle i demokratiet end en egentlig historisk erfaret praksis. Det til trods er ”medierne som vagthund” et ideal, som flere medier både før og nu forsøger at indfri. Forestillingen holdes dels i live af, at det undertiden rent faktisk lykkes for medierne at afsløre mere eller mindre alvorlige ulovligheder begået af bl.a. politikere og embedsmænd.⁴⁶ Samtidig må idealets levedygtighed tilskrives, at forestillingen om medierne som borgernes værn mod magtmisbrugende eliter konstituerer en central del af den journalistiske

---

⁴³ Togeby, 2003, s. 229

⁴⁴ Forelæsningsnoter: Seminar i Politisk kommunikation (2005) – del 3: Introduktion

⁴⁵ Andersen, 2007, s. 8-11

⁴⁶ BT's afdækning af Farum-skandalen er et af de bedste eksempler i nyere tid.

selvforståelse.⁴⁷ Selvom journalister og redaktører således ynder at hylde medierne som demokratiets vogter, synes det med tanke på det daglige medieudbud ikke at være en urimelig antagelse, at funktionen som vagthund reelt kun optager en mindre del af mediernes sendetid og spaltemillimeter.⁴⁸ At levere dag-til-dag nyheder, forbrugerinformation og underholdning synes ofte at være langt vigtigere funktioner for medierne end rollen som vagthund. Om end funktionen som vagthund formodentlig kun udgør en begrænset del af mediernes reelle praksis, er det ikke desto mindre varetagelsen af netop denne funktion, der er i centrum for specialet. Ovenfor har jeg beskrevet idealforestillingen. Nu til, hvordan medierne i praksis indfrier denne forestilling.

Udgangspunktet er mediernes nyhedsproduktion, da det er her, funktionen som vagthund typisk udøves. Professor Anker Brink Lund definerer nyhedsproduktion som: ”... *et socialt netværk af relationer, der gennem professionaliserede normer og rolleforventninger regulerer og former formidlingen af nyheder.*”⁴⁹ Eftersom dette speciale ikke fokuserer på nyhedsproduktion i almindelighed, men derimod *politisk* nyhedsproduktion i særdeleshed, ændres definitionens udsagn om ”formidlingen af nyheder” til ”dækningen af politik”. Inden for rammerne af den politiske nyhedsproduktion vil jeg nu se nærmere på den konkrete journalistiske praksis, der knytter sig til indfrielsen af idealet om medierne som vagthund. Indledningsvist et kig på de rolleforventninger som idealet indstifter. I ”*Journalistikkens Grundtrin*” (2001), der bl.a. anvendes på landets journalistuddannelser, sammenfattes rolleforventningerne meget præcist med udsagnet om, at journalisterne skal: ”... *overvåge magthavere af enhver art og på publikums vegne afsløre magtmisbrug og manipulation samt påpege uoverensstemmelser mellem udtalt hensigt og faktisk adfærd.*”⁵⁰ Idealet stiller altså den enkelte journalist over for en række konkrete forpligtigelser. Disse indfries bl.a. vha. de normer og værktøjer, som journalisterne støtter sig til i *reguleringen og formningen* af mediernes politiske dækning. Beskrivelsen heraf tager med fordel udgangspunkt i en genrebestemmelse. Typisk tales der om tre typer af journalistisk hovedgenrer: Meningsjournalistisk, afspejlende journalistik og opsøgende journalistik. Medierne som vagthund fordrer klart sidstnævnte genre – den opsøgende politiske journalistik: ”*Genren er faktasøgende, problemorienteret og kritisk undersøgende... Genren bruges til afsløring af forhold, der er ulovlige eller moralsk angribelige... [og til] grundig og kritisk belysning af problemer af væsentlig interesse for læserne.*”⁵¹ Det centrale nyhedskriterium er væ-

---

⁴⁷ Meilby, 2001, s. 56

⁴⁸ Hansen mfl., 2000: ”fjerde statsmagt”

⁴⁹ Lund, 2002, s. 19

⁵⁰ Meilby, 2001, s. 28

⁵¹ Meilby, 2001, s. 71

sentlighed, idet væsentlighed: ”... handler om nyheder af stor samfundsmæssig betydning, men uden tilstrækkeligt indhold af sensation, identifikation, konflikt og aktualitet – i hvert fald tilsyneladende.”⁵² Det ligger mellem linjerne, at der i modsætning til både den meningstilkendegivende og afspejlende journalistik er tale om en særdeles ressourcekrævende form for journalistisk, der kræver tid, penge og stort personligt engagement. Den dybdeborende, kritiske og undersøgende politiske journalistik indebærer således typisk omfattende research – med en kombination af flere metoder – og grundigt analysearbejde. Endelig sætter denne form for politisk journalistik journalisterne i et helt bestemt forhold til deres kilder: ”Rollen som uafhængig fjerde statsmagt er en overvågnings-, kontrol- og kritikerfunktion, der også er med til at udpege, hvilke relationer journalister bør have til kilderne – nemlig en relation præget af uafhængighed.”⁵³ Det gælder både uafhængighed fra medieinterne interesser: ”... såsom ejerskabsforhold og forholdet til annoncører” og uafhængighed fra medieeksterne interesser: ”... såsom politiske, økonomiske eller ideologiske interesser.”⁵⁴ Den journalistiske praksis, der knytter sig til indfrielsen af idealet om medierne som vagthund, er altså centreret om en dybdeborende, kritisk og undersøgende form for politisk journalistik, der bl.a. er kendetegnet ved at være ressourcekrævende, at have *væsentlighed* som centralt nyhedskriterium samt at indstifte forventninger om journalistens uafhængighed og kritiske kontrol af kilder og magthavere.

Det er imidlertid vigtigt at understrege, at dette i høj grad er udtryk for idealiseret fremstilling af den praksis, der knytter sig til mediernes forsøg på at indfri idealet om den kritiske vagthund. ’Virkeligheden’ på landets medieredaktioner er som regel mere kompleks end fremstillingen ovenfor umiddelbart giver indtryk af. Eksemplet ”anonyme kilder” illustrerer denne pointe. Anvendelse af anonyme kilder er af og til en forudsætning for som medie at kunne agere vagthund. Men anvendelsen af denne kildetype rejser ikke bare en væsentlig diskussion om den kilde-uafhængighed, som medierne bør besidde, når de i praksis agerer vagthund. At benytte anonyme kilder rejser tillige en central diskussion om væsentligheds-kriteriet: Kan historiens væsentlighed kompensere for kildens anonymitet? Og bør væsentlige historier ikke altid have officielle kilder? Alt dette blot for at pointere, at den reelle praksis, der knytter sig til indfrielsen af vagthunde-idealet i vid udstrækning også er centreret om ”det muliges kunst”.

---

⁵² Meilby, 2001, s. 56

⁵³ Kristensen, 2004, s. 55-56

⁵⁴ Begge citater: Kristensen, 2004, s. 58

Inden afsnittet afrundes med definitionen af specialets afhængige variabel, må en væsentlig afgrænsning først foretages. Indtil nu har jeg i specialet brugt ”medierne” som en generel betegnelse, der dækker over både TV, radio og aviser. Jeg vælger imidlertid at afgrænse ”medier” til den trykte presse (herefter: pressen) – nærmere bestemt de landsdækkende aviser. Begrundelserne herfor er flere. Først og fremmest er afgrænsningen foretaget i lyset af ovenstående beskrivelse, hvor mediernes praksis med henblik på at indfri vagthunde-idealet implicit skildres med fokus på den *skrevne* journalistik. Dette understøttes af, at jeg helt bevidst har undladt at beskrive bl.a. mediernes brug af (levende) billeder som en del af denne praksis. Jeg ønsker kort sagt at undersøge indfrielsen af idealet om vagthunden med fokus på mediernes skrevne praksis, hvorfor valget af pressen frem for f.eks. TV synes indlysende. Det er dog væsentligt at pointere, at jeg med denne afgrænsning afskærer mig fra at kunne konkludere på mediernes ageren som vagthund gennem ikke-skreven praksis – bl.a. brugen af TV-billeder. En anden, men relateret forklaring på afgrænsningen går på, at netop de landsdækkende aviser spiller en fremtrædende rolle i forhold til den dybdeborende, kritiske og undersøgende politiske journalistik i Danmark. De landsdækkende aviser er hovedleverandør af politiske nyheder⁵⁵ og har samtidig typisk en større stab af journalistiske medarbejdere end andre typer af medier. Dette giver særligt gode forudsætninger for, at netop pressen kan varetage funktionen som vagthund, og forklarer samtidig, hvorfor jeg særligt er interesseret i den skrevne journalistik. Endelig er det nødvendigt at gøre størrelsen ”medier” mere håndgribelig med henblik på det videre arbejde med specialets problemstilling. Ressourcemæssige forhold betyder, at det ikke er muligt at behandle samtlige danske medier, som via deres politiske dækning forsøger at udfylde funktionen som vagthund. Med valget af pressen mener jeg dog at have isoleret de væsentligste.

4.4. Definition af pressen som vagthund

Som afrunding på afsnittet præsenteres definitionen af specialets afhængige variabel, der er inspireret af idealforestillingen om den demokratiske/journalistiske presses vagthund. Ved ”pressens evne til at agere vagthund” forstås således: *Pressens vilje til og muligheder for via dybdeborende, kritisk og undersøgende politisk journalistik at kontrollere partiers og politikeres politik- og embedsførelse med henblik på at afsløre magtmisbrug på vegne af borgerne.* Med afdækningen af specialets afhængige variabel er grundlaget skabt for en nærmere udforskning af den uafhængige variabel: *Medieopbruddet.* Af problemformuleringen fremgår det, at hensigten med specialet er at undersøge omfanget af opbruddets svækkelse af mediernes (læs: pressens) evne til at agere vagthund. I neden-

---

⁵⁵ Lund, 2002, s. 22

værdigt og relevant billede af det landskab, som bl.a. medieopbruddet har gjort det nødvendigt for pressen at lære at begå sig i.

Teorien tager afsæt i konstateringen af, at den vestlige verden befinder sig i transitionen mellem to væsensforskellige økonomier og samfund. Udgangspunktet er den velkendte pengeøkonomi: “...when talk of money, prices, returns on investment, laws of supply and demand, and so on all make excellent sense.”⁵⁶ På baggrund af internettets stadig større betydning for måden vi lever vores liv og interagerer med hinanden, argumenterer Goldhaber for, at fremtidens økonomi og samfund er fundamentalt anderledes end, hvad vi tidligere har oplevet: “... if the Net exemplifies it, then you might guess it has less to do with material things than with the kinds of entity that can flow through the Net.”⁵⁷ Et centralt begreb i denne nye økonomi er således *information*. Der er dog det problem ved information, at det er: “... an impossible basis for an economy, for one simple reason: economies are governed by what is scarce, and information... is not only abundant, but overflowing.”⁵⁸ Med internettet som udgangspunkt udnævner Goldhaber imidlertid et andet fænomen til omdrejningspunkt i den nye økonomi. Fænomenet er tæt knyttet til informationsbegrebet, men kan i modsætning hertil defineres som en knap ressource – nemlig *opmærksomhed*.⁵⁹ Den grundlæggende drivkraft i denne nye opmærksomhedsøkonomi er ifølge Goldhaber således en fundamental spænding mellem ønsket om mest mulig opmærksomhed på den ene side og ”opmærksomhedsressourcens” knaphed på den anden.⁶⁰ Netop denne spænding anses i nærværende for central i relation til at forklare pressens måde at dække politik på.

Man kan dog med rette spørge, om Goldhabers bidrag ikke blot er gammel vin på nye flasker? Som udgangspunkt er tankegangen om information og opmærksomhed jo næppe revolutionerende, idet præmissen bag kommunikation til alle tider har været: En afsender med et budskab og en modtager, der lytter eller i Goldhabers termer vier opmærksomhed. Goldhabers bidrag supplerer imidlertid med to nye indsigter: Først og fremmest pointeringen af, at vi i den vestlige verden er ved at drukne i kommunikation. Det kraftigt øgede udbud af nyheder og information betyder, at knapheden af den enkeltes ”opmærksomhedsressource” bliver mere og mere synlig samt begrænsende. Vi reagerer ved at vælge nyheder fra for på den måde at forsøge at tæmme den informationsbølge, der dagligt

---

⁵⁶ Goldhaber, 1997, s. 2

⁵⁷ Ibid., s. 4

⁵⁸ Ibid., s. 4

⁵⁹ Ibid., s. 5

⁶⁰ Ibid., s. 6

skylder ind over os. For det andet understregningen af, at præmisserne for kommunikation hermed ændres – ikke mindst for afsenderen. Det er ikke længere tilstrækkeligt at have et budskab, der ønskes formidlet til flest mulige. Sandsynligheden for, at vi som modtagere gider lytte eller vie vores opmærksomhed til budskabet bliver nemlig mindre og mindre. Dette skærper kravene til afsenderne, der i dette speciale er pressen. Pointen er, at det i studiet af pressens dækning af politik bliver stadig mere interessant at se på, hvilke *strategier* de forskellige landsdækkende aviser forfølger med henblik på at trænge igennem muren af information – der adskiller afsender og modtager – og fange læsernes opmærksomhed.

Der er dog det grundlæggende problem ved teorien om opmærksomhedsøkonomien, at den nok understreger disse strategiers betydning, men ikke fyldestgørende redegør for, hvordan disse strategier kan tage sig ud. Derfor er det vanskeligt alene på baggrund af opmærksomhedsperspektivet at generere specifikke forklaringer på medieopbruddets svækkelse af pressens evne til at agere vagthund. Til formålet udvikles i stedet et perspektiv, som jeg vil kalde *trivialiseringsperspektivet*. Udviklingen af perspektivet sker inden for rammerne af den opmærksomhedsøkonomiske forståelse, hvorfor trivialiseringsperspektivet vil kunne udvide og kvalificere indsigten i opmærksomhedsøkonomiens betydning for bl.a. pressens dækning af politik. Årsagen til, at jeg ikke benytter mig af et eksisterende perspektiv, men vælger at udvikle et nyt, er, at jeg ikke har evnet at lokalisere et perspektiv, der tilfredsstillende afdækker netop de forhold, som er i specialets fokus. Det vil fremgå nedenfor, at flere har behandlet begreber, der relaterer sig til det trivialiseringsbegreb, jeg bringer på bane. Men ingen på en sådan måde, at begrebet pålideligt og gyldigt vil kunne anvendes direkte i dette speciale. Trivialiseringsperspektivet, der udvikles nedenfor, har to formål. Først og fremmest skal perspektivet definere begrebet *trivialisering* herunder generere en målestok, der kan anvendes til at bestemme, i hvilket omfang givne aktiviteter kan karakteriseres som trivielle. Dernæst skal perspektivet sammen med teorien om opmærksomhedsøkonomien benyttes til at generere en plausibel tese om medieopbruddets svækkelse af pressens evne til at agere vagthund.

5.2 Trivialiseringsperspektivet

Udviklingen af det omtalte trivialiseringsperspektiv indledes med en kort indføring i to relaterede perspektiver. Det første perspektiv er et *tabloidiseringsperspektiv*, som bl.a. er omtalt i politolog Jostein Gripsruds "*Mediekultur, mediesamfund*" (2005). Perspektivet er oprindeligt en del af filosof Jürgen Habermas' fortælling om den borgerlige offentligheds strukturforvandling. En central del af denne strukturforvandling består – jf. Gripsruds udlægning af Habermas – i, at grænserne mellem

den økonomiske sfære og offentligheden nedbrydes, hvorved de logikker, der tidligere var forbeholdt den økonomiske sfære, trænger ind i det offentlige rum og omskaber dets funktionsmåde. Konsekvensen er bl.a., at medierne bliver til kommercielle foretagender.⁶¹ Jagten på størst mulig profit bliver således centralt, hvilket for mediernes dækning betyder: ”... at det der i hverdagsforstand er underholdende stof, prioriteres frem for samfundsmæssigt relevant information og debat, og i, at det der findes af sådant seriøst stof bliver anrettet på så underholdende måder som muligt.”⁶² Det er disse tendenser, der kaldes *tabloidisering*. Tabloidiseringsperspektivet bidrager altså med den centrale antagelse, at medier, der fungerer på kommercielle vilkår, dels prioriterer underholdning frem for politisk dækning samt anretter det politiske stof så underholdende og spændende som muligt uden videre skelen til væsentlighed og kritisk stillingtagen. Det andet perspektiv er et *mellemsceneperspektiv*, der bl.a. bringes i spil i samfundsforsker Johannes Andersens ”*Politik i det knuste spejl*” (2007). Perspektivet kan oprindeligt tilskrives Erving Goffmanns idéer om, at politikerne grundlæggende agerer på to scener: Den offentlige frontscene, hvor de formelle procedurer i det politiske univers udfoldes og den private bagscene, hvor politikerne ’bare’ er sig selv. Joshua Meyrowitz har senere tilføjet mellemscenen, som en midterposition, der på den ene side tillader politikerne at vise en mere personlig side af sig selv gennem talkshows, boligprogrammer, sangkonkurrencer mv., og som på den anden side tillader medierne at få et indblik i ”personen bag politikerne”. Andersens pointe er: ”... at alle medier uden undtagelse henter mere og mere af deres stof om politik fra mellemscenen.”⁶³ Det sker primært, fordi mellemscenens processer, personer og konflikter er langt mere interessante end frontscenens mere formelle og kedelige dittoer. Konsekvensen er dog, at: ”... det politiske i medierne fremstilles mere usammenhængende og dramatisk”⁶⁴ samt at personliggørelse og proces- og taktikbeskrivelser bliver hovedingredienser i dækningen af politik. Mellemsceneperspektivet bidrager altså med den vigtige formodning, at mediers fokus på mellemscenen gør den politiske dækning mere fikseret på det personliggjorte politiske drama, herunder *hvorfor* politikerne siger og handler, som de gør, men til gengæld mindre fokuseret på en kritisk af-dækning af, *hvad* politikernes udsagn og handlinger reelt indeholder samt har af konsekvenser.

Om tabloidiserings- og mellemsceneperspektivet kan det altså opsummerende anføres, at begge perspektiver beskriver en form for forfald i mediernes dækning af politik. Netop idéen om et forfald

---

⁶¹ Gripsrud, 2005, s. 265

⁶² Gripsrud, 2005, s. 265

⁶³ Andersen, 2007, s. 9

⁶⁴ Andersen, 2007, s. 10

er et velegnet grundlag at udvikle trivialiseringsperspektivet på. Af Gyldendals Fremmedord fremgår det, at *trivial* henfører til: ”tilgængeligt for alle, almindeligt eller folkeligt”.⁶⁵ Mens *trivialisering* relaterer sig til at gøre noget trivielt – ”hverdagsagtigt, banalt, fortærsket eller kedsommeligt”.⁶⁶ Trivialiseringsbegrebet rummer altså også en implicit forståelse af et forfald, hvorfor jeg i relation til pressens dækning af politik – og med teorien om opmærksomhedsøkonomien in mente – vælger at definere ”trivialisering” som *en forfladigelse af den politiske dækning, der har til hensigt at skabe mest mulig opmærksomhed*. Trivialisering udgør altså én type af opmærksomhedsstrategier, som pressen kan forfølge i forbindelse med sin dækning af politik.

Selvom tabloidiserings-, mellemscene- og trivialiseringsperspektivet har idéen om et forfald til fælles, er der ikke konsensus om årsagerne hertil. Gripsrud anfører med udgangspunkt i Habermas, at tabloidiseringen bl.a. skyldes, at medierne i stigende omfang fungerer på kommercielle vilkår, mens Andersen på grundlag af Meyrowitz bl.a. tilskriver mediernes fokus på mellemscenen til den teknologiske udvikling, hvor især fjernsynets ”levende billeder” har åbnet for en fokusering på politikernes personlighed.⁶⁷ I trivialiseringsperspektivet er det imidlertid pressens indtræden i opmærksomhedsøkonomien samt dens ageren med henblik på at vinde den intensiverede kamp om opmærksomhed, der giver anledning til forfaldet. Hvad angår konsekvenserne af forfaldet i forhold til mediernes dækning af politik, har perspektiverne også forskellige udlægninger. Mens tabloidiseringen resulterer i, at det politiske stof nedprioriteres og i øvrigt anrettes så underholdende som muligt, betyder mediernes fokus på mellemscenen, at den politiske dækning gøres til en processuel fremstilling af det personliggjorte politiske drama. Trivialiseringsperspektivet giver en helt tredje udlægning af, hvilke konsekvenser forfaldet har i forhold til pressens dækning af politik i almindelighed og varetagelse af rollen som vagthund i særdeleshed. Her sætter forfaldet sig igennem som en grundlæggende forskydning mod typer af politisk dækning og roller, der ligger fjernere fra den klassiske dækning og rolle som vagthund. Forskydningen kan illustreres således:⁶⁸

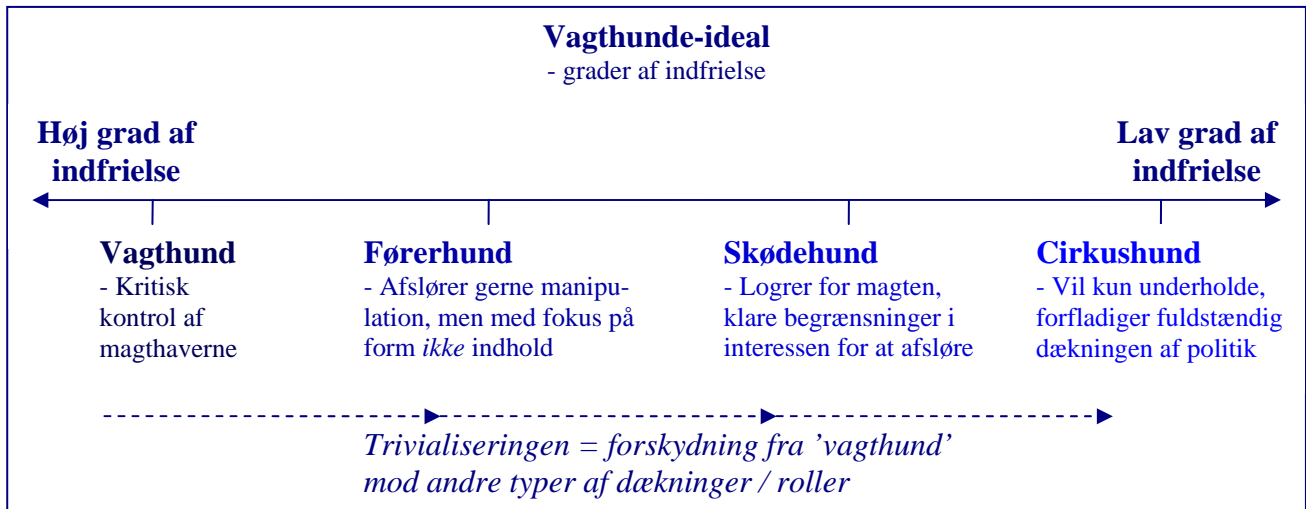
---

⁶⁵ Brül & Nielsen, 1993, s. 635

⁶⁶ Brül & Nielsen, 1993, s. 636

⁶⁷ Andersen, 2007, s. 9

⁶⁸ Figuren er egenproduktion, men tesen om en forskydning i mediernes rolle (fra én type ’hund’ til en anden) stammer fra: Seminar i Politisk kommunikation (2007) – del 5: Mediernes politiske økonomi

Figuren illustrerer en grundlæggende sammenhæng mellem den måde, pressen dækker politik på, og den rolle, pressen på den baggrund formår at indtage. Pointen er, at desto mere den politiske dækning trivialiseres, desto mindre evner pressen at agere vagthund. Trivialiseringen af den politiske dækning aktualiserer altså grundlæggende andre typer af roller for pressen end ”vagthunden”. Nedenfor udforskes disse roller nærmere. Rollerne beskrives på baggrund af ligheder og forskelle med vagthunden, da det er i sammenligningen med vagthunden og den bagvedliggende politikforståelse, at fører-, skøde- og cirkushunden opnår mening. Mens vagthunden tidligere er beskrevet (se: ”Vagthunden – ideal og praksis”), fremgår politikforståelsen kun implicit heraf. Forståelsen må dog gøres eksplicit med henblik på at begribe fører- skøde og cirkushunden: Politik handler om de beslutninger, der træffes i det politisk-administrative system, herunder især aktører og strukturers indvirkning på beslutningernes indhold og konsekvenser. I dette perspektiv består vagthundens rolle i kritisk og uafhængigt at kontrollere den politik- og embedsførelse, der udvikler og gennemfører beslutninger i dette system samt at afsløre magtmisbrug. Det er på baggrund af denne politik- og rolleforståelse, at fører-, skøde, og cirkushunden nu beskrives.

5.2.1 Førerhunden

Førerhunden er på sin vis motiveret af samme ideal som vagthunden – og så alligevel ikke helt. For mens vagthunden kontrollerer udsagn og handlinger med henblik på at afsløre magtmisbrug, går førerhundens målsætninger og rolleforventninger på kontrol af motiver og afsløring af manipulation. Førerhunden har således væsentlige lighedstræk med kommunikationsfællesskabets vagthund (jf. Vagthunden – ideal og praksis). Fører- og vagthunden adskiller sig også i fokuset for deres virke. Hvor vagthunden har magthaverne som mål, har førerhunden borgerne som mål, idet den politiske dækning primært fungerer som kritisk vinkling for læserne. Førerhundens ambition om at afsløre

magthavernes manipulation for borgerne indfries endvidere med fokus på form i stedet for indhold. Det er således ikke den dybdeborende, kritiske og undersøgende indholdsanalyse, der ligger til grund for førerhundens afsløringer, men derimod typisk den mere overfladiske proces- og formanalyse. Hermed forskydes fokus – som det fremhæves i mellemsceneperspektivet – fra det indholdsmæssigt væsentlige i de politiske beslutninger mod det personlige og taktiske i de politiske processer.⁶⁹ Det ligger umiddelbart mellem linjerne, at førerhundens afsløringer typisk er mindre ressourcekrævende end vagthundens, bl.a. fordi førerhundens afsløringer ikke kræver dybdegående og langvarige undersøgelser, men kan forløses gennem relativt simple analyser af ”eksperter” med særlig indsigt i mellemscenen. I de landsdækkende aviser benyttes ekspertkommentaren, der forfattes af bladets førende politiske kommentator, typisk til formålet. Det betyder dog samtidig, at forholdet til kilderne bliver mere broget. For at kunne afsløre processer fra mellemscenen må førerhunden nemlig alliere sig med personer, der befinder eller har befundet sig i politik – typisk journalister, der har hjulpet politikerne med at håndtere medierne. Der sker således dels en sammensmeltning mellem medier og politik samt en udviskning af grænserne mellem journalist og kilde, idet journalisterne i stigende omfang bruger andre journalister som kilder. Konsekvensen er, at det bliver mere uklart for læserne, hvem der egentlig undersøger hvem – og ikke mindst hvorfor.⁷⁰

5.2.2 Skødehunden

Skødehundens målsætninger og rolleforventninger er på sin vis de samme som vagthundens – altså kritisk kontrol af udsagn og handlinger samt afsløring af magtmisbrug. Viljen til og mulighederne for at gennemføre denne kontrol og afsløring er dog stærkt begrænset af skødehundens økonomiske, politiske og sikkerhedsmæssige interesser, der især knytter sig til overlevelsesmulighederne i opmærksomhedsekonomien. Skødehunden minder således på mange måder om partipressens vagthund (jf. Vagthunden – ideal og praksis). Den dybdeborende, kritiske og undersøgende journalistik udøves kun i meget sparsomt omfang. Ligesom den politiske dækning i det hele taget ikke udvikles på baggrund af et væsentligheds- men derimod et eksklusivitetskriterium.⁷¹ I kampen om læsernes opmærksomhed gælder det nemlig om at kunne levere noget unikt med henblik på at adskille sig fra konkurrenterne.⁷² Skødehundens politiske dækning vil således typisk være mindre ressourcekrævende end vagthundens. Der kræves ingen omfattende undersøgelser eller analyser, men derimod ”blot” en journalist med et godt forhold til de kilder, der kan og vil levere de opmærksomhedsska-

---

⁶⁹ ”Spin-eksperter dominerer medie billedet”, Ugebrevet A4, 2007

⁷⁰ Kristensen, 2004, s 274 – 275

⁷¹ Schultz, 2006 & ”Eksklusiv. Det væsentlige i pressen er truet”, Politiken, 2006

⁷² Goldhaber, 1997, s. 12

bende solohistorier fra mellemscenen. Det fremgår indirekte heraf, at skødehundens uafhængighed er langt mere begrænset end vagthundens. Internt er man afhængig af sikkerheden for og økonomien til at drive forretningen videre, hvilket i sidste ende afhænger af evnen til at generere opmærksomhed. Eksternt er man afhængig af at stå i et godt forhold til kilder såsom spindoktorer og politikere. Disse kilder råder nemlig over de bedste solohistorier, hvorfor der er grænser for, hvor kritiske journalisterne kan tillade sig at være over for dem, når de samtidig ønsker del i solohistorierne. Denne logren for magten rejser dog tvivl om, hvem skødehunden reelt agerer på vegne af.

5.2.3 Cirkushunden

Sidst, men ikke mindst er der cirkushunden, der udgør vagthundens direkte modpol. Cirkushundens politiske dækning handler primært om at maksimere oplagstal ved at underholde læserne bedst og mest muligt – som i tabloidiseringsperspektivet. Det sker gennem en politisk dækning, der er rig på sensationer, skandaler samt personlige, dramatiske og konfliktorienterede beretninger fra det politiske livs kulisser. Til gengæld er cirkushundens politiske dækning fattig på væsentlighed. Det er også så som så med den dybdeborende, kritiske og undersøgende journalistik. I stedet holder cirkushunden sig til den mere ufarlige underholdningsgenre, der dog krydres med skandaleafsløringer – typisk af magthavernes eskapader. Dækningen kræver få ressourcer, f.eks. bare et skjult kamera, som man ikke engang behøver være journalist for at betjene. Via afsløringer med bl.a. skjult kamera forsøger cirkushunden at demonstrere sin kritiske uafhængighed. Men det er ikke den kritiske uafhængighed cirkushunden udmærker sig ved, men derimod den fuldstændige forfladigelse af politik.

Ovenstående figur og gennemgang af forskellige arketyperiske presseroller har etableret en målestok, der kan anvendes til at bestemme omfanget af trivialitet i en given avis' politiske dækning og dermed den rolle, avisen indtager i det pågældende tilfælde. Det gælder således, at desto længere mod højre, man bevæger sig i figuren, desto mere modtagerorienteret samt mindre kritisk, væsentlig og uafhængig bliver den politiske dækning. Jo længere mod højre, man kommer, jo mere satses der på underholdning fra mellemscenen og jo færre ressourcer kræver den politiske dækning typisk. Alt i alt gælder det, at desto længere mod højre man kommer, desto mere trivielt bliver den politiske dækning, og desto mindre evner pressen at indfri rollen som vagthund. Udviklingen af trivialiseringsperspektivet er hermed tilendebragt, idet jeg dels har præsenteret en definition af trivialiseringsbegrebet samt en målestok, der kan anvendes til at bestemme omfanget af trivialitet i en given avis' politiske dækning – og dermed til at fastslå rollen, avisen indtager i det pågældende tilfælde.

5.3 Tese om medieopbruddets svækkelse af pressens evne til at agere vagthund

På baggrund af den overordnede opmærksomhedsøkonomiske ramme samt det konkrete trivialiseringsperspektiv vil jeg afrunde teori afsnittet med at formulere min tese om medieopbruddets svækkelse af pressens evne til at agere vagthund. Tesen bygger på fire centrale antagelser: For det første, at medieopbruddet i bund og grund markerer, at pressen i stadig større omfang agerer på opmærksomhedsøkonomiens præmisser. Den intensiverede nyhedskonkurrence som følge af et øget nyhedsudbud og en faldende efterspørgsel kan således betragtes som et udtryk for en tiltagende kamp om opmærksomhed. For det andet, at den øgede kamp om opmærksomhed tvinger pressen til i stigende omfang at tænke og handle ud fra det, jeg vil kalde opmærksomhedskommercielle hensyn: De landsdækkende aviser må for at sikre økonomisk overlevelse konstant forsøge at maksimere opmærksomhed, idet opmærksomhed er vejen til indtjening. At skabe opmærksomhed for opmærksomhedens (og indtjeningens) skyld bliver således vigtigere end det indhold, der skabes opmærksomhed omkring. For det tredje, at redaktører og journalister derfor i stadig større omfang trækker på trivialiseringsstrategier i forbindelse med udformningen af den politiske dækning for at fange læsernes – og især kernesegmenternes – opmærksomhed. For det fjerde, at konsekvensen er en forfladigelse af den politiske dækning, der aktualiserer andre roller end vagthunden. På baggrund af disse fire antagelser kan specialets tese, nu præsenteres. Tesen lyder: *Medieopbruddet trivialiserer pressens evne til at agere vagthund*. Det bagvedliggende ræsonnement er, at opbruddet øger pressens incitament til at anvende trivialiseringsstrategier, der forfladiger dækningen af politik og – alt efter forfladigelsen omfang – aktualiserer roller som hhv. fører-, skøde-, og cirkushund. I relation til den efterfølgende empiriske analyse danner tesen grundlag for den analytiske forståelsesramme, hvor inden for specialets problemformulering besvares. Formålet med analysen bliver at bestemme graden af den formulerede teses forklaringskraft – altså i hvilket omfang tesen giver et pålideligt og gyldigt svar på specialets problemformulering. Inden analysen kan gennemføres, må specialets metodiske overvejelser dog først præsenteres. Det sker nedenfor med henblik på at redegøre for det metodiske grundlag, den efterfølgende analyse hviler på.

6. Metode

I dette afsnit præsenteres de metodiske overvejelser med henblik på at fremstille og begrunde den logiske sekvens mellem problemformulering, tese, analyse og konklusion. Det sker med ønsket om at sikre specialet så høj grad af validitet og reliabilitet som muligt. I metodeafsnittet argumenteres for valget og udformningen af undersøgelsesdesign, analyse- og undersøgelsesenheder, metoder

samt måleindikatorer, der er strukturerende for den efterfølgende dataindsamling og analyse og dermed for bestemmelsen af tesens forklaringskraft i forhold til problemformuleringen.

6.1 Undersøgellesdesign

I relation til den samlede forskningsproces kan undersøgelsesdesignet betragtes som: "... a logical plan for getting from here to there, where *here* may be defined as the initial set of questions to be answered and *there* is some conclusion (answers) about these questions."⁷³ Undersøgelsesdesignet kan tillige anses som et redskab til at afklare forholdet mellem de variable, der er i spil i en given undersøgelse. Således udgør undersøgelsesdesignet: "... a logical model of proof that allows the researcher to draw inferences concerning causal relations among variables under investigation."⁷⁴ I dette speciale betragtes undersøgelsesdesignet som et redskab, der sikrer, at det indsamlede datamateriale efterfølgende kan anvendes i en fyldestgørende analytisk afprøvning af de teoretiske forventninger (tesen) og således til at besvare specialets problemformulering. I forhold til valget af undersøgelsesdesign tilbyder social- og samfundsvidenskaberne en række standarddesigns,⁷⁵ der kan kombineres på alternative måder. Med henblik på at sikre en høj grad af konstruktionsvaliditet anbefaler metodeforsker Peter Nielsen anbefaler at lade problemformuleringen, det teoretiske perspektiv samt de til rådighed stående ressourcer være anvisende i valget af design.⁷⁶

Specialets problemformulering lyder: I hvilken udstrækning svækker medieopbruddet pressens evne til at agere vagthund? For at besvare dette spørgsmål må det først og fremmest afklares, *hvordan* medieopbruddet svækker pressens evne til at agere vagthund. Dette er nemlig forudsætningen for efterfølgende at bestemme *omfanget* af svækkelsen. Problemformuleringen rummer altså et implicit hvordan-spørgsmål. Ifølge metodeforsker Robert K. Yin er netop: "*How and why questions likely to favor the use of case studies*",⁷⁷ idet casestudiedesignet er velegnet til at generere den type viden og erkendelse, der søges via sådanne spørgsmål. Mens surveydesignet primært anvendes til at registrere mere overordnede variationer og sammenhænge mellem variable, benyttes casestudiedesignet til at generere en dybereliggende forståelse for samt forklaring af relativt komplekse sammenhænge, der ikke kan begribes eller forklares løsrevet fra den kontekst, hvori de indgår. Medieopbruddets svækkelse af pressens evne til at agere vagthund udgør netop en sådan sammenhæng. Såvel specia-

---

⁷³ Yin, 2003, s. 20 – min understregning, oprindeligt i kursiv

⁷⁴ Nachmias & Nachmias, 1992, s. 77-78

⁷⁵ Nielsen, 1998, s. 48

⁷⁶ Nielsen, 1998, s. 46

⁷⁷ Yin, 2003, s. 7, 22

lets problemformulering, som den viden, der søges for at besvare spørgsmålet samt karakteren af den sammenhæng, der studeres, taler altså for anvendelsen af casestudiedesignet. Samtidig har beslutningen om at gennemføre en hypoteseafprøvende undersøgelse betydning for, at netop casestudiedesignet findes anvendeligt som undersøgelsesdesign i nærværende. I et deduktivt studie som dette, hvor hensigten er at afprøve en teoretisk teses forklaringskraft i forhold til specialets kausal-sammenhæng, er casestudiedesignet med dets potentiale for analytisk generalisation et oplagt valg som undersøgelsesdesign. Med casestudiedesignet bliver det nemlig muligt at undersøge om den formulerede tese repræsenterer et pålideligt og gyldigt bud på medieopbruddets svækkelse af pressens evne til at agere vagthund, eller om tesen grundlæggende må forfines, revideres eller helt forkastes. Kort sagt gør casestudiedesignet det muligt at udvikle og nuancere den teoretiske forklaring (tesen) på problemformuleringen. Endelig betyder specialets relativt begrænsede ressourcer, at casestudiedesignet med fordel kan anvendes. Casestudiedesignet gør det nemlig muligt at afgrænse undersøgelsesfeltet. Fokus i nærværende er pressens varetagelse af rollen som vagthund – en rolle der typisk udøves gennem pressens politiske nyhedsdækning, hvilket dog er et meget omfangsrigt og derfor vanskeligt undersøgelsesfelt at afdække. Med valget af casestudiedesignet bliver det imidlertid muligt at udvælge et afgrænset antal sager (cases) fra pressens politiske nyhedsdækning og lade disse udgøre specialets undersøgelsesfelt. Herved bliver undersøgelsesfeltet både overskueligt og tilgængeligt. På baggrund af overvejelserne ovenfor vælges casestudiedesignet som specialets undersøgelsesdesign.

Valget af casestudiedesignet begrænser som udgangspunkt mulighederne for at foretage statistisk generalisation, idet casestudier: ”... *are generalizable to theoretical propositions and not to populations or universes.*”⁷⁸ Dog kan kritisk caseudvælgelse, hvor casene ikke udvælges tilfældigt, men derimod eksempelvis som best- og worst-cases, bidrage til at højne generaliserbarheden. Kritisk caseudvælgelse indebærer, at de sager (cases), der udvælges fra pressens politiske nyhedsdækning, er håndplukkede så de forventeligt hhv. be- og afkræfter specialets teoretiske tese. Best-cases refererer her til sager fra pressens politiske nyhedsdækning, der antageligt udgør de bedste og mest sandsynlige eksempler på, at medieopbruddet trivialisere pressens evne til at agere vagthund. Mens worst-cases omvendt henfører til sager fra pressens politiske nyhedsdækning, der forventeligt udgør de dårligste og mindst sandsynlige eksempler på samme fænomen. Ved at afprøve den teoretiske tese på best- og worst-cases i specialets empiriske analyse nuanceres omfanget af tesens forklaringskraft

---

⁷⁸ Yin, 2003, s. 10

i relation til problemformuleringen, hvorved mulighederne for at generalisere specialets konklusioner øges. Figuren nedenfor illustrerer – på baggrund af den kritiske caseudvælgelse – de typer af scenarier, et deduktivt studie af en teoretisk tese generelt vil kunne nå frem til:

		Worst Cases	
		<i>Bekræftes af empiri</i>	<i>Afkræftes af empiri</i>
Best Cases	<i>Bekræftes af empiri</i>	Her har den teoretiske tese størst forklaringskraft. Tesens forklaring på problemformuleringen bekræftes af både best- og worst-casene. Sandsynligheden for, at tesens forklaring ikke kun gælder for casene, men for pressens politiske dækning og rolle generelt, er relativt stor. Tesen kan evt. forfines.	Her har tesen, som forventet, forklaringskraft i relation til best-casene, men ikke i forhold til worst-casene. Sandsynligheden for, at tesens forklaring generelt gælder sager, som ligner best-casene er forholdsvis stor, men omvendt relativt lille, når det gælder sager, der generelt minder om worst-casene. Tesen bør forfines, så der tages højde for forskellene mellem best- og worst-cases.
	<i>Afkræftes af empiri</i>	Her har tesen uventet forklaringskraft i relation til worst-casene, men ikke i forhold til best-casene. Sandsynligheden for, at tesens forklaring generelt gælder sager, som ligner best-casene er forholdsvis lille, men omvendt relativt stor, når det gælder sager, der generelt minder om worst-casene. Tesen bør revideres, så der tages højde for forskellene mellem best- og worst-cases.	Her har den teoretiske tese mindst forklaringskraft. Tesens forklaring på problemformuleringen afkræftes af både best- og worst-casene. Sandsynligheden for, at tesens forklaring gælder pressens politiske dækning og rolle generelt er meget lille. Tesen må enten grundlæggende revideres eller helt forkastes.

6.2 Casevalg

Med casestudiet som undersøgelsesdesign og den kritiske caseudvælgelse som udvælgelsesstrategi bliver spørgsmålet: Hvor mange cases skal udvælgelse – og ud fra hvilke specifikke kriterier? Ifølge Yin må beslutningen om antallet af cases træffes med bevidstheden om, at jo flere cases en given tese eller teori testes på, desto højere grad af analytisk generaliserbarhed samt bedre muligheder for at give et pålideligt, gyldigt og nuanceret svar på problemformuleringen.⁷⁹ Det gælder dog samtidig, at jo flere cases, der inddrages i en given empirisk analyse, jo mere ressourcekrævende bliver denne analyse typisk. Som følge af ressourcekrævende hensyn samt ønsket om at operere med best- og worst-cases anvendes et to-case-design i nærværende. Men hvordan udvælgelse de to cases? Som det fremgår ovenfor, forfølges den kritiske caseudvælgelsesstrategi med henblik på at generere én best- samt én worst-case. Inden en egentlig udvælgelse kan foretages, må en række mere konkrete udvælgelseskriterier dog først specificeres.

6.2.1 Udvalgelseskriterier

Specialets cases skal som sagt findes blandt den enorme mængde af sager i *pressens politiske nyhedsdækning*. Pressen producerer grundlæggende to typer af politisk nyhedsdækning – hhv. en ind-

⁷⁹ Yin, 2003, s. 53

lands- og en udlandsdækning. Selvom udlandsdækningen er vokset de senere år,⁸⁰ er indlandsdækningen fortsat dominerende i pressens spalter. Forestillingen om pressen som vagthund knyttes da også traditionelt til indlandsdækningen, idet kontrollen af magthaverne på vegne af borgerne, implicit foregår i en nationalpolitisk ramme. Helt i overensstemmelse hermed har danske beslutningstageres udsagn og handlinger traditionelt været omgivet af langt større interesse end internationale beslutningstageres – såvel i pressens politiske dækning generelt som i udøvelse af rollen som vagthund specifikt. Et væsentligt kriterium for valget af cases bliver således, at disse udgør sager fra pressens indlandspolitiske nyhedsdækning, hvor *indlandspolitisk* defineres som en sag eller begivenhed, hvor udtalelser eller handlinger fra danske partier, politikere eller embedsmænd på landspolitisk, regionalt eller kommunalt niveau udgør et centralt omdrejningspunkt. Mens *nyhedsdækning* afgrænses til nyheds- og baggrundsartikler samt analyser og kommentarer, men *ikke* ledere, debatarikler og lignende holdningsstof, da det er pressen dækning og ikke dens holdning til politik, jeg ønsker at indfange.⁸¹ To yderligere udvælgelseskriterier må dog tilføjes. Først og fremmest må de udvalgte indlandspolitiske sager være relativt aktuelle. Pressen dækker dansk indenrigspolitik hver dag, og hvis det på den baggrund ikke er muligt at finde aktuelle best- og worst-cases, vil det være rimeligt at sætte spørgsmålstegn ved specialets grundlæggende berettigelse. For det andet må sagerne være relativt afgrænsede. Her læner jeg mig op ad Yin: "... *specific time boundaries are needed to define the beginning and end of the case.*"⁸² Ressourcemæssige hensyn gør, at sager, der er dækket intensivt i mere end en måneds tid, typisk vil være for omfattende at behandle i dette speciale. På baggrund af ovenstående overvejelser præsenteres de valgte cases:

6.2.2 Best case

Som best-case vælges pressens dækning af Socialdemokraternes kongres, der fandt sted i weekenden 8.–9. september 2007. Der er tale om en begivenhed, der helt naturligt er dækket inden for rammerne af den indlandspolitiske nyhedsdækning, og som både er forholdsvis aktuel og afgrænset. Dækningen af kongressen fandt sted i perioden fra 8.–10. september 2007, hvilket derfor anføres som casens start- og sluttidspunkt. Pressens dækning af Socialdemokraternes kongres er valgt som best-case, idet dækningen forventes at udgøre et sandsynligt og illustrativt eksempel på, at medieopbruddet trivialisere pressens evne til at agere vagthund. Forventningen kan begrundes med udgangspunkt i specialets teoretiske perspektiv. Det fremgår heraf, at medieopbruddet placerer

---

⁸⁰ "Mediernes verdenskort er stadig skævt", Mandag Morgen, 2006

⁸¹ Jeg er dog bevidst om, at dækningen af politik i et vist omfang er betinget af den enkelte avis' politiske ståsted og værdigrundlag. Se: Christensen, 2006

⁸² Yin, 2003, s. 26

pressen i en opmærksomhedsøkonomi, der tvinger pressen til at forsøge at maksimere opmærksomhed med henblik på at sikre overlevelse. Den centrale pointe er imidlertid, at ikke alle indlandspolitiske sager er lige velegnede til at fange opmærksomhed. Det er således min forventning, at desto mindre opsigtsvækkende en given sag eller begivenhed er i sin substans, desto større incitament har redaktører og journalister til at anvende trivialiseringsstrategier i forbindelse med udformningen af dækningen, så den på trods af begivenhedens karakter fanger kernesegmenternes opmærksomhed. Konsekvensen er en forfladigelse af den politiske dækning, hvor vagthundens kritiske og uafhængige undersøgelse af baggrunden for indholdet i og konsekvenser af sagens centrale udsagn og handlinger opgives til fordel for andre typer af dækninger, der aktualiserer roller som hhv. fører-, skøde- og cirkushund. Relateres dette til casen, udgør Socialdemokraternes kongres en begivenhed, der substantielt er meget lidt opsigtsvækkende. Der er tale om en forudsigelig og traditionsbunden begivenhed, hvis primære formål i år var at demonstrere partiets duelighed som regeringsalternativ over for omverdenen. Samtidig var årets kongres totalt blottet for både vægtige politiske udmeldinger samt den interne debat om partiets linje, der ellers har præget tidligere kongresser i partiets nyere historie. Kort sagt er Socialdemokraternes kongres i sin substans så lidt opsigtsvækkende, at dækningen af begivenheden forventeligt må trivialiseres for at generere opmærksomhed. Dette er rationalet for at vælge dækningen af Socialdemokraternes kongres som best-case.

6.2.3 Worst case

Som worst-case vælges pressens dækning i af kommunernes brud på økonomiaftalen med regeringen om de kommunale budgetter for 2008, der fandt sted i efteråret 2007. I forhold til case-valget er det væsentligt at understrege, at der fokuseres på interaktionerne mellem kommunerne og regeringen i forbindelse med aftalebruddet. Pressens dækning af budgetlægningen i den enkelte kommune behandles altså ikke. Også denne begivenhed er dækket inden for rammerne af den indlandspolitiske nyhedsdækning og er samtidig relativt aktuel. Til gengæld er denne case mindre afgrænset end best-casen, idet dækningen strækker sig fra slutningen af august til midten af oktober, hvor de kommunale budgetter blev vedtaget. Dækningen af det kommunale aftalebrud foregår dog ”drypvis” i perioden fra 22. august til 18. oktober og er kun rigtigt intensiv omkring den endelige vedtagelse af budgetterne i midten af oktober. Derfor findes casen – med det anførte start- og sluttidspunkt – anvendelig i nærværende. Pressens dækning af det kommunale aftalebrud er valgt som worst-case, idet dækningen antages at udgøre et lidet sandsynligt eksempel på, at medieopbruddet trivialiserer pressens evne til at agere vagthund. Denne antagelse kan begrundes ved at vende ovenstående ræsonnement om. Pointen bliver så, at desto mere opsigtsvækkende en given sag er i sin substans, des-

to mindre er redaktører og journalisters incitament til at anvende trivialiseringsstrategier, da begivenheden i sig selv fanger kernesegmenternes opmærksomhed. Konsekvensen er, at den politiske dækning kun forfladiges minimalt, hvilket til gengæld tillader pressen at gennemføre en kritisk, uafhængig undersøgelse af sagen med fokus på baggrund, indhold og konsekvenser – altså kort sagt at agere vagthund. Relateres dette til casen, udgør det kommunale aftalebrud netop en sag, der substantielt er ganske opsigtsvækkende. Godt nok truer kommunerne hvert år med at bryde aftalen med regeringen, men i år er bruddet rent faktisk effektueret – og det endda i et sådant omfang, at regeringens ellers så konsoliderede skattestop er i fare. Samtidig indfører aftalebruddet sig i tidens altoverskyggende politiske debat nemlig spørgsmålet om ”velfærd ctr. skattelettelse”, hvilket yderligere manifesterer aftalebruddets ”opmærksomhedspotentiale”. Kort sagt er det kommunale aftalebrud i sig selv så opsigtsvækkende, at dækningen heraf antageligt ikke behøver undergå væsentlig trivialisering for at skabe opmærksomhed. Dette er rationalet for at vælge dækningen af det kommunale aftalebrud som worst-case.

På baggrund af ovenstående betragtninger om design og cases kan specialets undersøgelsesdesign med udgangspunkt i Yin⁸³ opsummerende karakteriseres som et multiple-casedesign, hvor Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud udgør designets best- og worst-case. I specialets analyse anvendes casene sideordnet til at afprøve den teoretiske teses forklaringskraft. Dvs., at der på tværs af casene sættes fokus på de forhold, som be- eller afkræfter tesens påstand. På forhånd er det dog forventningen, at tesen i højere grad bekræftes af best- end worst-casen, hvorfor især forskelle og ligheder mellem casene holdes for øje i analysen.

6.3 Morgen-, tabloid- eller gratisaviser?

Det næste centrale spørgsmål bliver, hvordan der identificeres og udvælges analyseenheder, som kan gøres til genstand for undersøgelse med henblik på at afdække den teoretiske teses forklaringskraft og herved besvare problemformuleringen? I afsnittet om medierne som vagthund er pressen afgrænset til landsdækkende aviser. Selvom denne betegnelse dækker over en række morgen-, tabloid- og gratisaviser er det traditionelt de tre morgenaviser Jyllands-Posten (herefter: JP), Berlingske Tidende (herefter: BET) og Politiken (herefter: POL), der forbindes hermed. Oprindeligt havde jeg forestillet mig at anvende disse aviser som analyseenheder ud fra betragtningen om, at var det muligt at spore trivialisering af disse avisers politiske dækning – og dermed forskydning mod roller som fører-, skøde- eller cirkushund – ville det givetvis stå endnu værre til med tabloid- og gratisavi-

---

⁸³ Yin, 2003, s. 40

serne. En granskning af de tre morgenavisers dækning af de to cases viser imidlertid, at deres måde at dække politik på – bortset fra forskellige vinkler på stoffet, der givetvis skyldes avisernes politiske ståsteder – er relativt ens. Dækningen af Socialdemokraternes kongres er et godt eksempel: De tre aviser bringer en nyhedsartikel om temaet økonomi og velfærd⁸⁴ og en om partiets ændrede holdning til en skattereform.⁸⁵ Endvidere bringes minimum én artikel om Socialdemokraternes dårlige meningsmålinger⁸⁶ samt en kommentar til kongressen fra avisens politiske kommentator.⁸⁷ Men når de tre landsdækkende morgenaviser dækker politik forholdsvis ens, hvorfor så egentlig vælge dem alle som analyseenheder? Ensartetheden i morgenavisernes politiske dækning betyder jo, at konklusionerne om én af avisernes dækning og rolle i hvert fald i et vist omfang vil kunne generaliseres til de to andre. Samtidig åbner valget af blot én morgenavis op for også at vælge en tabloid- og en gratisavis. Hermed kan bredden i pressens politiske dækning bedre afdækkes, ligesom flere forskellige hunde-typer givetvis kan kortlægges. Men hvilke specifikke aviser skal udvælges?

6.3.1 Valg af analyseenheder

Der er tre landsdækkende morgenaviser,⁸⁸ to tabloidaviser (Ekstra Bladet og BT) og fire gratisaviser (24TIMER, Urban, Metroxpress og Nyhedsavisen) at vælge imellem. Med udgangspunkt i specialets teoriapparat synes det hensigtsmæssig at vælge en bestemt konstellation af morgen- og tabloidavis. Ræsonnementet er følgende: På det danske avismarked er to koncerner dominerende: JP/Politikens hus, som ejer og driver JP, POL, Ekstra Bladet og 24TIMER, og Mecom, der tilsvarende kontrollerer BET, BT og Urban. En væsentlig forskel på de to koncerner er, at de styres efter forskellige principper. Mens JP/Politikens Hus ejes og drives af en fond, fungerer Mecom på almindelige kommercielle vilkår. På baggrund af specialets teoriapparat giver dette anledning til at antage, at medieopbruddet og opmærksomhedskøkonomien påvirker koncernerne forskelligt. Selvom begge koncerner forventeligt reagerer på den skærpede nyhedskonkurrence ved i stigende omfang at handle ud fra opmærksomhedskommercielle hensyn, antages dette i højere grad at være tilfældet for Mecom end for JP/Politikens Hus. For et kommercielt foretagende som Mecom, der primært er sat i verden for at tjene penge, bliver evnen til at skabe opmærksomhed for at sikre økonomisk overlevelse essentiel. Det bliver den selvfølgelig også i sidste ende for JP/Politikens Hus, men fondsstyringen sikrer, at koncernens overlevelse ikke i samme grad som Mecoms er

---

⁸⁴ JP: "Jagerfly skal betale for velfærdsrettigheder", BET: "Kampfly skal betale for velfærd" Pol: "Økonomi før velfærd"

⁸⁵ JP: "De radikale nærmer sig Socialdemokratiet", BET: "S fremrykker skattereform", Pol: "S justerer skattekursen"

⁸⁶ JP: "Dulmende nedtur" & "Thorning i modvind", BET: "Det svarer ikke til vores billede af virkeligheden", Pol: "Ritt: Der er noget galt"

⁸⁷ JP: "Oppositionsfælden", BET: "Er S parat til ansvaret?", Pol: "Thorning-Schmidt – dansk politiks Paul Potts"

⁸⁸ Jeg vælger i dette speciale at se bort fra de landsdækkende morgenaviser Information og Kristeligt Dagblad

betinget af, at avisaktiverne hvert år genererer et vist afkast til aktionærene. For at indfange variationerne i de forskellige landsdækkende avisers rammebetingelser findes det hensigtsmæssigt at vælge en morgen- og tabloidavis fra hver sin koncern – altså enten JP/POL og BT eller BET og Ekstra Bladet.

Ovenstående sammenligning af morgenavisernes dækning af Socialdemokraternes kongres afslørede en ensartethed, der indikerer, at konstellationen af morgen- og tabloidavis ikke bør determineres af valget af morgen-, men derimod tabloidavis. Her synes der at være vægtige grunde til at vælge Ekstra Bladet frem for BT. For det først er Ekstra Bladets politiske dækning af især Socialdemokraternes kongres langt mere omfangsrig end BT's.⁸⁹ I det hele taget er BT's politiske dækning af de to cases så spinkel, at en analyse heraf reelt ikke vil kunne generere valide konklusioner. Ekstra Bladets dækning af det kommunale aftalebrud er dog også relativt begrænset – i hvert fald hvis der udelukkende fokuseres på dækningen af interaktionerne mellem kommuner og regering. I avisens dækning af de lokale budgetforhandlinger findes imidlertid en skandaleafsløring af Allerød byråds budgetseminar på Oslo-båden. Med henvisning til udsagnet om at fokusere på interaktionerne mellem kommuner og regering i forbindelse med aftalebruddet burde denne skandale egentlig ikke behandles. Jeg er dog af den opfattelse, at skandaleafsløringen er så karakteristisk for tabloidavisernes måde at dække politik på, at den bør gøres til genstand for undersøgelse i dette speciale. Ved at vælge Ekstra Bladet frem for BT og i forhold til casen ”kommunalt aftalebrud” at dispensere fra udsagnet om at fokusere på interaktionerne mellem kommuner og regering, bliver det for det andet muligt at undersøge, hvilke roller tabloidaviserne påtager sig, når de dækker politik via skandaleafsløringer. For det tredje findes det interessant at undersøge, hvorvidt Ekstra Bladet reelt lever op til selvproklamationen: Danskernes vagthund (jf. specialets indledning).

Med udgangspunkt i ovenstående betragtninger vælges tabloidavisen Ekstra Bladet samt den landsdækkende morgenavis BET som analyseenheder. Tilbage står valget af gratisavis. På forhånd udelukkes 24TIMER og Urban, da en repræsentant fra JP/Politikens Hus og Mecom allerede er udvalgt. I stedet står valget mellem Danmarks første gratisavis Metroxpress – en del af Metroxpress International – og den nytilkomne Nyhedsavisen, der tilhører den islandske Dagsbrün koncern. Her vælges Nyhedsavisen som analyseenhed, hvilket grundlæggende skyldes, at denne husstandsomdelte gratis-

---

⁸⁹ Mens Ekstra Bladet bringer syv artikler om Socialdemokraternes kongres, bringer BT to.

avis har en langt større egenproduktion af indlandspolitisk nyhedsstof end trafikavisen Metroxpress, der typisk anvender Ritzau-telegrammer til formålet.

6.3.2 Identificering og udvælgelse af undersøgelsesenheder

Med valget af den landsdækkende morgenavis BET, tabloidavisen Ekstra Bladet (herefter: EB) og den husstandsomdelte gratisavis Nyhedsavisen (herefter: NA) er specialets analyseenheder på plads. Inden for rammerne af disse aviser må imidlertid identificeres og udvælgelse kilder, som besidder de konkrete oplysninger, der er nødvendige i afprøvningen af den teoretiske teses forklaringskraft og dermed for besvarelsen af problemformuleringen. Særligt to typer af sådanne kilder (undersøgelsesenheder) er relevante i forhold til dette speciale: (1) De sæt af artikler, der er bragt i BET, EB og NA om hhv. Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud – artikler, der udgør de tre avisers samlede politiske dækning af begivenhederne (se appendiks for præsentation af artiklerne). Disse artikler er centrale, fordi de rummer oplysninger, der kan besvare det grundlæggende spørgsmål: Hvordan dækker de udvalgte aviser politik? Herunder i hvilket omfang og hvordan, der i avisernes dækning af kongressen og aftalebruddet kan spores trivialisering af deres evne til at agere vagthund. Artiklerne rummer altså en del af de oplysninger, der ifølge problemformuleringen og den teoretiske tese er behov for. (2) De aktører på BET, EB og NA, der bærer ansvaret for, at avisernes dækning af begivenhederne, er blevet, som den er. Her tænkes dels på de journalister, som har forfattet de konkrete artikler samt den redaktør, der har udstukket de overordnede rammer for den samlede dæknings udformning (se appendiks for præsentation af redaktører og journalister). Disse aktører er væsentlige, fordi de besidder argumenter og overvejelser, der kan kaste lys over det spørgsmål, som naturligt melder sig efter afklaringen af, hvordan aviserne dækker politik, nemlig: Hvorfor aviserne dækker politik, som de gør? Herunder i hvilket omfang avisernes dækning af kongressen og aftalebruddet kan tilskrives bevidste trivialiseringstrategier, der skyldes medieopbruddet. Journalister og redaktører bærer med andre ord den anden del af de oplysninger, der er nødvendige for at bestemme tesens forklaringskraft og hermed at besvare problemformuleringen. Det må dog understreges, at der knytter sig væsentlige metodiske problemer til anvendelsen af journalister og redaktører som undersøgelsesenheder. Problemer, der kan tilskrives, at journalister og redaktører vil blive bedt om at forholde sig kritisk til deres eget arbejde, som de formentlig føler en vis stolthed over. Det må derfor pointeres, at journalister og redaktører ikke kan forventes at foretage objektive vurderinger af årsagerne til, at aviserne dækker politik, som de gør – og således *ikke* udgør sandhedsvidner. I relation til specialet er journalisters og redaktørers største indholdsmæssige styrke som undersøgelsesenheder – indsigten i den journalistiske praksis, der har skabt artiklerne om kon-

gressen og aftalebruddet – altså samtidig deres væsentligste metodiske svaghed. Til trods herfor anses journalister og redaktører for de mest velegnede undersøgelsesenheder med henblik på at afdække, hvorfor de udvalgte aviser dækker politik, som de gør. Efter udvælgelsen af analyse- og undersøgelsesenheder bliver spørgsmålet: Hvilke metoder (metodevalg) og måleindikatorer (operationalisering) kan med fordel anvendes i undersøgelsen heraf?

6.4 Metodevalg

Mens valget af analyse- og undersøgelsesenheder handler om at identificere og udvælge kilder, der bærer oplysninger, som er nødvendige for at afprøve tesen og besvare problemformuleringen, handler valget af metode om, hvordan disse oplysninger konkret indsamles. Et af casestudiedesignets styrker er ifølge Yin: “... *its ability to deal with a full variety of evidence – documents, artifacts, interviews and observations*”.⁹⁰ Og det er der netop behov for her. Det fremgår nemlig ovenfor, at de oplysninger, der må indsamles, er gemt i såvel artikler som redaktørers og journalisters hukommelse. Med henblik på at fremdrage disse oplysninger gøres dokumentstudie- og interviewmetoden til specialets undersøgelsesmetoder. Dokumentstudiemetoden er valgt, fordi denne kvalitative metode findes særdeles velegnet til at undersøge BET, EB og NA’s artikler om kongressen og aftalebruddet. Artiklerne underkastes analyse og fortolkning med henblik på generelt at bestemme, hvordan de udvalgte aviser dækker politik samt konkret at afdække omfanget og karakteren af trivialisering i den enkelte avis’ dækning af kongressen og aftalebruddet – og dermed evnen til at agere vagthund i de pågældende tilfælde. Dokumentstudiet gennemføres i overensstemmelse med den skabelon, der udarbejdes i forbindelse med den efterfølgende operationalisering, og indgår som første del af specialets analyse.

Den kvalitative interviewmetode er valgt, fordi metoden findes særdeles anvendelig til at føre samtaler med de journalister og redaktører, der bærer ansvaret for artiklerne om kongressen og aftalebruddet – samtaler, der kan afdække aktørernes opfattelser af og argumenter for, at dækningen af begivenhederne er blevet, som den er. Ved at lade journalisters og redaktørers udsagn undergå analyse og fortolkning kan det generelt afdækkes, hvorfor de udvalgte aviser dækker politik, som de gør. Mere konkret er det muligt at kortlægge, i hvilket omfang avisernes dækning af de udvalgte begivenheder kan tilskrives bevidste trivialiseringstrategier, der skyldes medieopbruddet. Der knytter sig dog en række problemer til valget af interviewmetoden. Grundlæggende afhjælper metoden ikke den ovenfor beskrevne problematik omkring undersøgelsesenhederne ”journalister” og ”redaktø-

---

⁹⁰ Yin, 2003, s. 8

rer”. Det er således vanskeligt at få afdækket kritiske spørgsmål om aktørernes praksis via interviews, da det primært vil være interviewpersonernes selvforståelse af deres praksis, der her kommer til udtryk. En selvforståelse, som af naturlige årsager vil være idylliseret. Et observationsstudie, hvor aktørernes praksis undersøges, mens den effektueres, vil sandsynligvis være mere givtigt, da jeg vil kunne udforske, hvad journalister og redaktører rent faktisk gør – frem for at være afhængig af deres efterfølgende beskrivelser heraf. Det optimale vil givetvis være at kombinere observationsstudiet og interviewmetoden. Herved vil de notoriske reliabilitetsproblematikker, der knytter sig til interviewmetoden, samtidig kunne imødekommes. Ressourcemæssige forhold og antallet af undersøgelsesenheder betyder imidlertid, at det ikke er muligt at anvende både observationsstudiet og interviewmetoden i nærværende. Da observationsstudiet er langt mere ressourcekrævende end interviewmetoden foretrækkes sidstnævnte – dog med bevidstheden om de problematikker, der er forbundet hermed. Interviewene gennemføres med udgangspunkt i de interviewguides, der udarbejdes i forbindelse med den efterfølgende operationalisering. I specialets analyse følger analysen og fortolkningen af interviewene umiddelbart efter dokumentstudiet.

Så vidt valget af undersøgelsesmetoder, deres formål og funktion. Med henblik på at gennemføre dokumentstudiet af BET, EB og NA’s artikler samt at interviewe de ansvarlige aktører på aviserne er det nødvendigt at konstruere konkrete måleindikatorer – hhv. en tekstanalyseskabelon samt interviewguides. Det sker nedenfor via en operationalisering af specialets centrale teoretiske begreber.

6.5 Operationalisering

Operationaliseringen udgør sidste led i den proces, der startede ved formuleringen af specialets teoretiske perspektiv og tese og fortsatte med valget af undersøgelsesdesign, cases, analyse- og undersøgelsesenheder samt undersøgelsesmetoder. I forlængelse heraf handler operationalisering om at konstruere de måleindikatorer, som anvendes i genereringen af de specifikke data, der benyttes i afprøvningen af den teoretiske teses forklaringskraft og dermed i besvarelsen af specialets problemformulering. Operationalisering handler altså om at etablere: ”... *bro mellem undersøgelsens teoretiske og empiriske niveau*”,⁹¹ hvilket giver anledning til at understrege operationaliseringens centrale betydning for specialets konstruktionsvaliditet. Eftersom, der opereres med en deduktiv tilgang til problemstillingen, bliver to forhold essentielle i forbindelse med operationaliseringen: For det første at få omsat den teoretiske teses to centrale begreber – *trivialisering* og *medieopbrud* – til empirisk målbare størrelser, der kan afdækkes via de udvalgte undersøgelsesmetoder. For det andet, at slut-

---

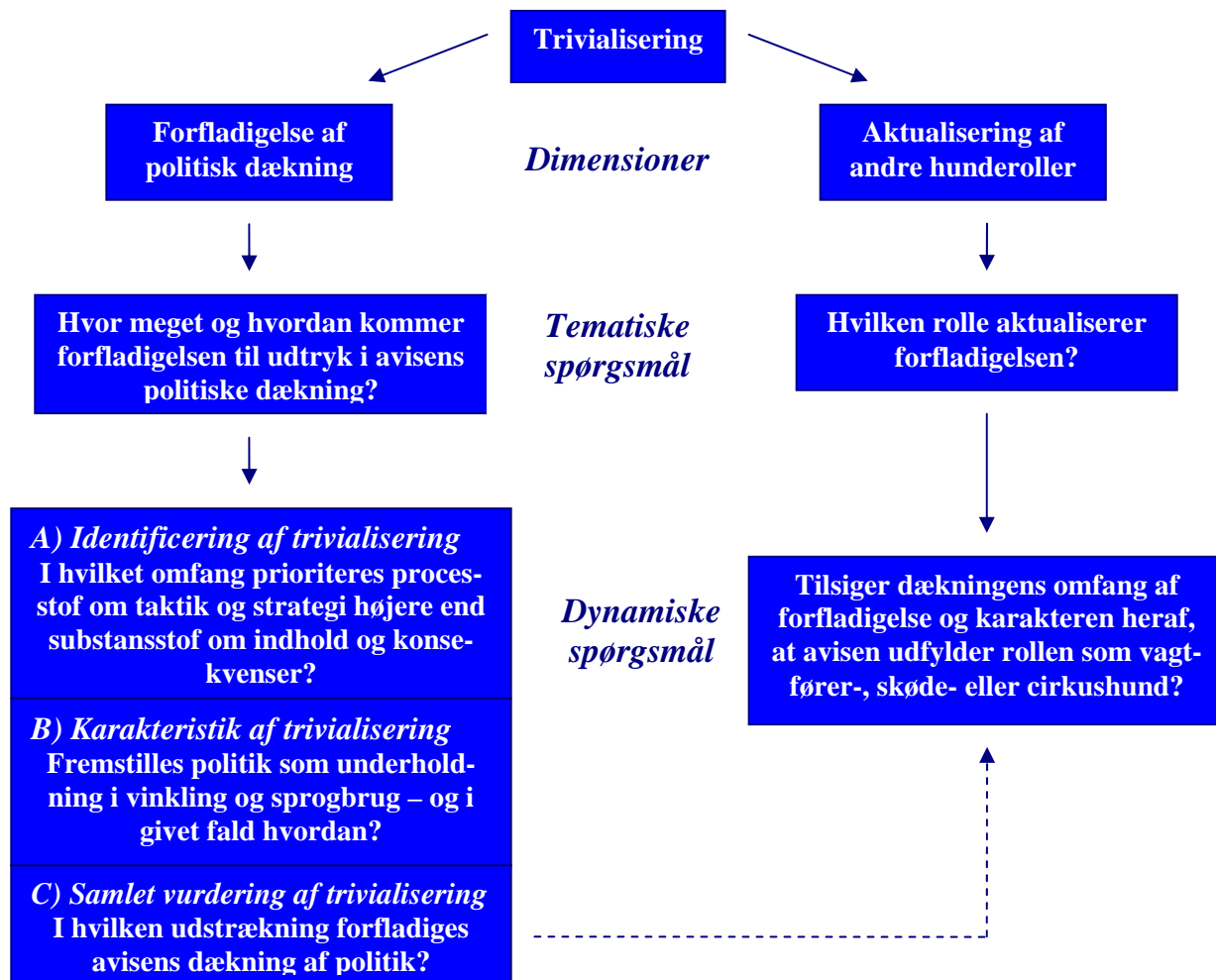
⁹¹ Nielsen, 1998, s. 64

produkterne af denne konvertering – en tekstanalyseskabelon samt interviewguides – ender med at være dækkende for specialets teoriapparat i almindelighed og tese i særdeleshed. Turen nedad ”abstraktionsstigen”, hvor tesens overordnede teoretiske begreber omsættes til konkrete måleindikatorer (skabelon og guides), der kan indfange begreberne empirisk, har for hvert af begreberne tre trin: Indledningsvis beskrives og defineres begrebet. Dernæst udledes begrebets centrale dimensioner, og der formuleres for hver dimension det metodeforsker Steinar Kvale kalder et tematisk spørgsmål.⁹² Slutteligt etableres for hver dimension / tematiske spørgsmål en række indikatorer, eller det Kvale kalder for dynamiske spørgsmål, som specifikt anvendes i målingen af de empiriske forhold, dimensionerne dækker over. Med præciseringen af indhold og formål påbegyndes operationaliseringen.

Trivialisering er det første af den teoretiske teses to centrale begreber, der operationaliseres. Det fremgår af specialets teoriafsnit, at jeg ved trivialisering forstår: *En forfladigelse af den politiske dækning, der har til hensigt at skabe mest mulig opmærksomhed.* På baggrund af teoriafsnittets beskrivelse af forskellige ”hunde-typer” er det dog nødvendigt at tilføje: *... og som aktualiserer roller som fører-, skøde- eller cirkushund.* Med udgangspunkt i denne nominelle definition kan trivialiseringsbegrebets to centrale dimensioner udledes – nemlig *forfladigelse af den politiske dækning* samt *aktualisering af andre ”hunderoller”*. I relation til hver dimension formuleres et tematisk spørgsmål, der afdækkes gennem svarene på en række dynamiske spørgsmål. Disse svar indhentes ved at foretage et dokumentstudie af de udvalgte avisers politiske dækning af de to begivenheder med det formål at afdække omfanget og karakteren af trivialisering i avisernes dækning – og dermed evnen til at agere vagthund i de pågældende tilfælde. I specialets appendiks findes den samlede skabelon for fremgangsmåden i dokumentstudiet. Operationaliseringen af *trivialisering* kan hermed fremstilles grafisk:

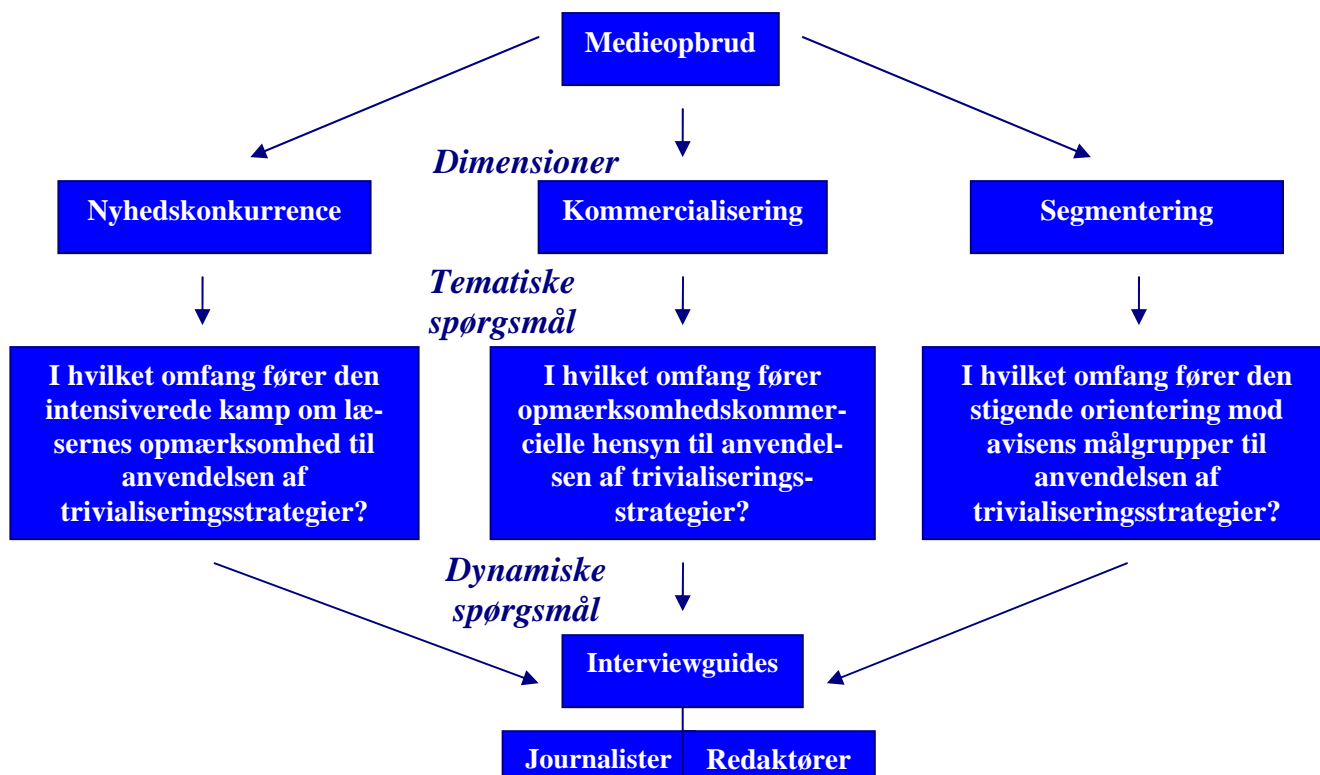
---

⁹² Kvale, 2002, s. 134 – beskrivelse af tematiske og dynamiske spørgsmål.

Medieopbrud er det andet af den teoretiske teses to centrale begreber, som operationaliseres. Af specialets indledning fremgår det, at jeg ved medieopbrud forstår: *At øget hastighed og konkurrence i nyhedsformidlingen samt et tiltagende fokus på segmentering og kommercielle muligheder i markedet radikalt ændrer den mediestructur, der har præget generationer.* På baggrund af denne nominelle definition samt indledningens beskrivelse af opbruddet kan tre centrale dimensioner udledes: *Nyhedskonkurrence, kommercialisering og segmentering.* I relation til hver dimension formuleres et tematisk spørgsmål, som afdækkes gennem svarene på en række dynamiske spørgsmål, der dels er udarbejdet på baggrund af operationaliseringen samt dokumentstudiets resultater. Svarene på disse dynamiske spørgsmål indhentes ved at foretage interviews med journalister og redaktører med henblik på at afdække, i hvilket omfang trivialiseringen er udtryk for bevidste strategier, der kan tilskrives medieopbruddet.⁹³ Operationaliseringen af *medieopbrud* kan hermed fremstilles grafisk:

⁹³ I specialets appendiks har jeg mere udførligt beskrevet min fremgangsmåde i interviewprocessen – fra den indledende kontakt til respondenterne til den afsluttende transskribering. Her findes tillige de endelige interviewguides.

7. Analyse

Hensigten med analysen er at muliggøre en besvarelse af specialets problemformulering. Formålet indfries ved at teste i hvilket omfang den teoretiske teses udsagn om, at: ”Medieopbruddet trivialiserer pressens evne til at agere vagthund” har forklaringskraft i forhold til problemformuleringen. Analysen består af to hovedafsnit: (1) Et dokumentstudie, der har til hensigt at afdække omfanget og karakteren af trivialisering i BET, EB og NA’s dækning af Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud med henblik på at bestemme de roller, aviserne indtager i de pågældende tilfælde. (2) En analyse og fortolkning af interviewene med journalister og redaktører fra aviserne, der har til formål at kortlægge, hvorvidt trivialiseringen er udtryk for bevidste strategier, og i hvilket omfang disse strategier kan tilskrives medieopbruddet. Via disse delanalyser bliver det muligt at bestemme tesens forklaringskraft og dermed at besvare problemformuleringen.

Dokumentstudie – Trivialiseringens omfang og karakter

I dette analyseafsnit foretages et dokumentstudie af BET, EB og NA’s artikler om Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud. Intentionen er at undersøge, hvorvidt der empirisk er grundlag for den teoretiske teses påstand om en trivialisering af pressens evne til at agere vagthund. Formålet indfries ved at afdække dimensionerne *forfladigelse af den politiske dækning* samt *aktualisering af andre ”hunderoller”*. Det sker via analyse og fortolkning af BET, EB og NA’s dækning

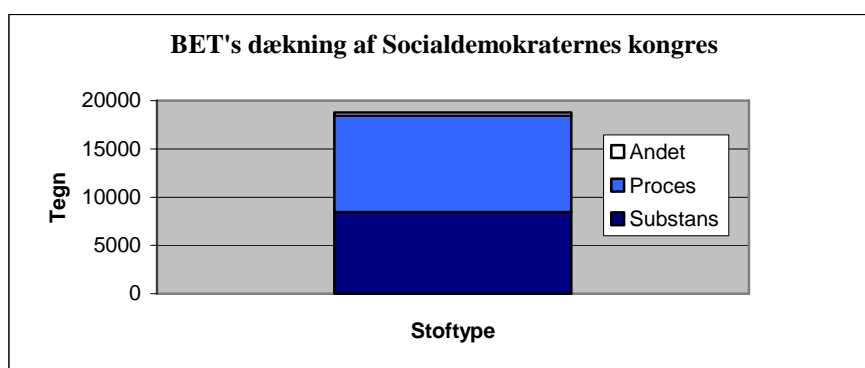

af kongressen og aftalebruddet med særlig fokus på at afdække omfanget og karakteren af trivialisering i dækningerne samt at nå til en karakteristik af den rolle, avisernes indtager i de pågældende tilfælde. Dokumentstudiet afrundes med en delkonklusion, hvor trivialiseringen vurderes og sammenlignes på tværs af cases og aviser.

7.1 Dækningen af Socialdemokraternes kongres

7.1.1 Berlingske Tidende

Formålet med dette afsnit er at undersøge omfanget og karakteren af trivialisering i BET's dækning af Socialdemokraternes kongres med henblik på at nå til en bestemmelse af den rolle, avisen indtager i det konkrete tilfælde. BET's dækning udgøres af seks artikler, der bringes i perioden fra 8/9 – 10/9, 2007. Artiklerne er beskrevet i appendiks og rummer fem temaer: Socialdemokraternes ændrede holdning til tidspunktet for en skattereform, partiets prioriteringer mellem økonomi og velfærd samt dårlige meningsmålinger, Helle Thorning-Schmidts (herefter: HTS) styrker, svagheder og kongrestale. I min analyse af dækningen fokuseres først på trivialiseringens omfang, der kortlægges gennem en analyse af prioriteringen mellem substans-, proces- og andet stof. Analysen indledes med en grafisk afbildning⁹⁴ af forholdet mellem stoftyperne i BET's dækning:

Grafen viser, at substans og proces prioriteres nogenlunde lige højt i BET's dækning af kongressen, hvilket antyder en vis trivialisering. Med henblik på at give et mere konkret indblik i trivialiseringens omfang må en nærmere analyse af stofprioriteringen i de enkelte artikler dog foretages. En sådan analyse tegner et klart billede af, hvor trivialiseringen (proces og andet stof) er mindst og mest udbredt. I forhold til nyhedsdækningen, kan det konstateres, at begge avisens nyhedsartikler om kongressen præges af et forholdsvist indholdsorienteret stofvalg. Det gælder især den artikel, der omhandler partiets prioriteringer mellem økonomi og velfærd. Her fokuseres på partiets finansiering af valgløftet om velfærdsrettigheder: *"For at få råd til både velfærd og højere løn til offentligt an-*

⁹⁴ Fremgangsmåden i forbindelse med udviklingen af denne og efterfølgende grafer er angivet i appendiks.

satte er det nødvendigt at skære ned andre steder... Det kræver, at vi til enhver tid er parate til at se kritisk på, om der er offentlige udgifter, vi kan undvære. Vi må prioritere.”⁹⁵ Det er dog ikke kun partiets politik, der i artiklen fremlægges med fokus på indholdet, også kommentarerne fra de politiske modstandere handler mere om indhold end taktik. Forsvarsministerens kritik af Socialdemokraternes forslag om at finansiere velfærden ved at købe ”færre” eller ”billigere” kampfly er et godt eksempel: ”Socialdemokraterne siger, at de bredeste skuldre skal bære mest... [men skal] et af de rigeste lande i verden ikke også have kampfly og bidrage til udviklingen af dem?”. BET’s anden nyhedsartikel, der omhandler partiets ændrede holdning til tidspunktet for en skattereform, har også fokus på substansen, idet BET vedholdende forsøger at få HTS og Henrik Sass Larsen til at uddybe reformens indhold og konsekvenser. Dog rummer artiklen også processuelle elementer, der manifesteres i et fokus på de taktiske muligheder for at gennemføre reformen: ”... skattereformen vil kun blive gennemført, hvis enten Venstre, De Konservative eller Dansk Folkeparti bakker op.”⁹⁶ Nogenlunde på samme måde forholder det sig i avisens kommentar til HTS’ kongrestale. En del substans: ”Hun talte vredt om den meningsløse Irak-krig, de drastiske nedskæringer i hjælpen til fattige lande, Foghs binding til Bush, afviklingen af miljø- og klimapolitikken, den golde blokpolitik på Christiansborg, den skæve sociale udvikling i Danmark samt nedskæringen af velfærden”. Men også flere taktiske elementer – primært med meningsmålingerne som omdrejningspunkt: ”Tilbage står, at der venter et langt sejt træk, hvis vælgerne skal overbevises om, at Thorning-Schmidt og S-holdet skal stå i spidsen for en ny regering... Vælgerne er i bevægelse, viser alle målinger. Men uden om Socialdemokraterne.”⁹⁷ Dækningen rummer også to interviews, og i disse prioriteres processtoffet endnu mere markant. Avisens interview med Henrik Sass Larsen udgør eksempelvis ét langt forsøg på at forklare, hvorfor partiet står dårligt i meningsmålingerne. Det fremgår tydeligt af stofprioriteringen, at det snarere er i strategien end i politikken, forklaringen søges: ”De har lagt kampagnen an på velfærd frem for skattelettelser. Nu er skattelettelserne kommet, men det er vælgerne altså ikke. Tværtimod.”⁹⁸ Det samme gør sig gældende i BET’s interview med fem partimedlemmer, der afkræves svar på, hvordan partiet kommer ud af vælgerkrisen. Fire ud af de fem giver gode råd til taktikken: ”Man skal sørge for at holde den kurs man er inde på nu og sørge for at holde kant til regeringen... Så skal vi også kommunikere klart”.⁹⁹ Den sidste artikel – analysen af HTS’ styrker og svagheder – er den mest rendyrkede procesartikel af de seks BET-artikler. Analysen sætter fokus

---

⁹⁵ ”Kampfly skal betale for velfærd”, Berlingske Tidende, 2007

⁹⁶ ”S fremrykker skattereform”, Berlingske Tidende, 2007

⁹⁷ ”Er S parat til ansvaret?”, Berlingske Tidende, 2007

⁹⁸ ”Det svarer ikke til vores billede af virkeligheden”, Berlingske Tidende, 2007

⁹⁹ ”Hvordan kommer Socialdemokraterne ud af vælgerkrisen”, Berlingske Tidende, 2007

på HTS' strategiske muligheder og udfordringer med henblik på at opnå regeringsmagten: *"Hvis Thorning skal vippe Fogh af statsministerstolen efter næste valg, så kræver det efter alt at dømme opbakning fra både de Radikale og Ny Alliance."*¹⁰⁰ Samlet for BET's dækning er, at substans prioriteres over proces i nyhedsdækningen, hvor indholdet og konsekvenserne af partiets politik er i fokus, mens processtoffet omvendt dominerer i analyse- og baggrundsdækningen, hvor mulighederne for at gennemføre partiets politik og at komme i regering særligt er i centrum.

Så vidt omfanget af trivialisering i BET's dækning – nu til trivialiseringens karakter. Generelt er det småt med at fremstille politik som underholdning i avisens dækning. Dog vinkles der af og til på personen og konflikten frem for indholdet. Personvinklen er især fremtrædende omkring HTS: *"Thorning er en god kommunikator... samtidig har hun en imponerende evne til at rejse sig igen, uanset hvor mange tæsk hun får i meningsmålingerne eller af politiske med- og modspillere."*¹⁰¹ Mens konfliktvinklen typisk tages i brug, når der indhentes kommentarer fra politiske modstandere: *"... Troels Lund Poulsen [V] kalder det 'topmålet af hykleri', når man skal høre kritik af ens økonomiske politik fra HTS, som netop har fremlagt 29 velfærdsrettigheder, der koster et tocifret milliardbeløb"*.¹⁰² Grundlæggende er person- og konfliktvinklingen dog mere undtagelsen end reglen i BET's dækning. Sprogbrugen er generelt formel og saglig, men udmærker sig dog af og til ved den ironiske kommentar: *"Alt er som det skal være. Også selv om regeringen nu har lavet sin skatteplan og dermed satser på, at vælgerne skifter fokus fra skat. Nøjagtigt som det var tilfældet med efterlønnen. Den er der heller ingen som diskuterer i dag, fordi den nye model for længst er vedtaget. Overstået kapitel. Er det så ikke lidt spinkelt med kun et budskab: Velfærd frem for skattelettelser?"*¹⁰³

Opsummerende kan BET's dækning betegnes som triviell i et begrænset omfang. Trivialiseringen er karakteristisk ved et fokus på proces frem for substans, hvilket særligt gælder avisens analyser og kommentarer, der i høj grad fungerer som kritisk vinkling for læserne. Samtidig karakteriseres trivialiseringen ved en tendens til person- og konfliktvinklingen – om end begrænset – samt brugen af den ironiske kommentar. På trods heraf opfylder BET's dækning af kongressen samlet en hel del af de forventninger, der knytter sig til vagthunden, om end den kritiske kontrol af magthaverne sker via analyser, der fokuserer på proces frem for substans, og har borgerne frem for magthaverne som

---

¹⁰⁰ "Helle Thorning-Schmidts styrker og svagheder", Berlingske Tidende, 2007

¹⁰¹ "Helle Thorning-Schmidts styrker og svagheder", Berlingske Tidende, 2007

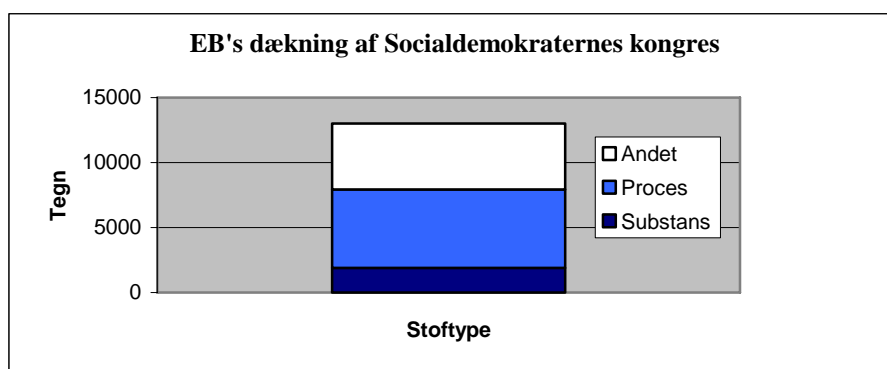
¹⁰² "Kampfly skal betale velfærd", Berlingske Tidende, 2007

¹⁰³ "Det svarer ikke til vores billede af virkeligheden", Berlingske Tidende, 2007

mål. BET's tilgang til den politiske dækning i det konkrete tilfælde minder derfor om førerhundens.

7.1.2 Ekstra Bladet

Ligesom ovenfor er formålet at undersøge omfanget og karakteren af trivialisering, men denne gang i EB's dækning af kongressen for at nå til en bestemmelse af avisens rolle i det konkrete tilfælde. EB's dækning konstitueres af syv artikler, der bringes i perioden fra 8/9 – 10/9, 2007. Som anført i appendiks tages seks temaer op: Partiets økonomi, ledelse, forhold til den nye rygelov, mulighed for at komme i regering og kongressen samt HTS og hendes mand. Analysen indledes med et kig på trivialiseringens omfang, der kortlægges via en analyse af prioriteringen mellem substans-, proces- og andet stof. Analysen indledes med en grafisk afbildning af forholdet mellem disse stoftyper:

Det fremgår, at stof, der ikke er relateret til det politiske indhold (proces og andet), prioriteres højt, hvilket antyder en relativt udbredt trivialisering. For at give et mere reelt indblik i trivialiseringens omfang foretages en analyse af stofprioriteringen i de enkelte artikler i avisens dækning. To af EB's nyhedsartikler handler om partiets slunkne valgkasse, og de er gode eksempler på tendensen til at prioritere proces frem for substans. Artiklerne beskriver nemlig ikke den slunkne kasses betydning for partiets politik, men er udelukkende fokuseret mod, den taktik Socialdemokraterne vil anlægge for at skaffe flere penge. Ifølge EB vil partiet bl.a. appellere til private sympatisører og virksomheder via en klassisk form for fundraising, desuden skal kongressen gennemføres på én dag for at spare udgifter, og endelig vil man appellere til medlemmerne om økonomisk støtte.¹⁰⁴ Samtidig bringer EB en nyhedsartikel om Socialdemokraternes ledelse, der tillige domineres af processtof. Frem for eksempelvis at gå udsagn som: *"Vi vil politik på en ny måde"* kritisk efter i sømmene, tyes i stedet til taktiske overvejelser om, at: *"En del af Socialdemokraternes valgstrategi er at fremstille VKO-blokken som en samling gamle, slidte taburetkløbere"*.¹⁰⁵ I EB's analyse af Socialdemokraternes mulighed for at komme i regering er procesorienteringen også markant. Udgangspunktet er: *"... at*

¹⁰⁴ "Vi har brug for en skærv" & "Sosserne tigger medlemmer om penge", Ekstra Bladet, 2007

¹⁰⁵ "Mutter med kost og spand", Ekstra Bladet, 2007

S-formand HTS får mere end svært ved at 'slå Fogh'", for selvom VKO-flertallet ifølge artiklen netop har gennemlevet sin værste krise: "... *formåede Helle og S ikke rigtig at score i meningsmålingerne.*" Vejen mod Statsministeriet bliver jf. analysen ikke kortere af, at: "... *vennerne i fagbevægelsen vender hende ryggen...* [at] *de radikale har skiftet strategi og leder*" eller, at HTS står som "*en ensom ridder*" i Folketingsgruppen.¹⁰⁶ Ifølge analysen er det altså en række taktiske – og ikke politiske – forhold, der afholder HTS fra at 'slå Fogh'. Den eneste af EB's syv artikler, hvor det politiske indhold reelt gives prioritet, er i en kommentar om kongressen. Her nævnes bl.a., at HTS på kongressen fik markeret: "... *at økonomisk ansvarlighed altid kommer foran velfærdsforbedringer*" samt, at partiet er klar til en skattereform. Alligevel er procesorienteringen fortsat dominerende: "... *med sit tilbud til De Radikale har HTS for alvor sat sig i spidsen af oppositionen, der for første gang udgør et reelt alternativ til Fogh.*"¹⁰⁷ I de to sidste nyhedsartikler i EB's dækning – om forholdet til rygeloven samt om HTS og hendes mand – er der hverken meget proces, substans eller for den sags skyld politik. Grundlæggende prioriteres proces altså klart højere end substans i EB's dækning. Dertil kommer, at to af syv artikler kun omhandler politik i særdeles begrænset omfang. Samlet for EB's dækning er en relativ vidtgående tendens til at fokusere på de politiske processer samt at prioritere stof, der ikke har meget med politik at gøre.

Fra trivialiseringens omfang til dens karakter. Grundlæggende for trivialiseringen, der altså er relativt udbredt, er tilbøjeligheden til at gøre politik til underholdning. Nyhedsartiklen "*Godt Skat*", der handler om HTS og hendes mand, er med sine ugebladsagtige træk det bedste eksempel: "*De lignede kongen og dronningen af Socialdemokraterne, da de ved 12-tiden hånd i hånd kom ind i kongreshallen i Aalborg... Godt skat hviskede han til Helle, og gav hende et stort kys, da hun havde holdt sin store tale... Helle og Stephen kan let blive det nye stjernepar for Socialdemokraterne*". Politikken er fuldstændig skubbet til side til fordel for personerne, der portrætteres som 'kendte'. Så underholdnings- og personfikseret er EB's andre artikler trods alt ikke, om end konflikt- og personvinkling er særdeles udbredt. Konfliktvinklingen manifesterer sig såvel eksternt: "*Vi er ikke som Fogh, Bendtsen og Pia – men det skal vi heller ikke være*"¹⁰⁸ som internt i forhold til partiet: "*Mette Frederiksen kan meget vel gå hen og blive sossernes næste formand. Pas på ryggen, Helle*".¹⁰⁹ Mens personvinklingen især er rettet mod HTS, der beskrives som partiets ukronede dronning, der

---

¹⁰⁶ "Helles svære linedans", Ekstra Bladet, 2007

¹⁰⁷ "Bag facaden", Ekstra Bladet, 2007

¹⁰⁸ "Mutter med kost og spand", Ekstra Bladet, 2007

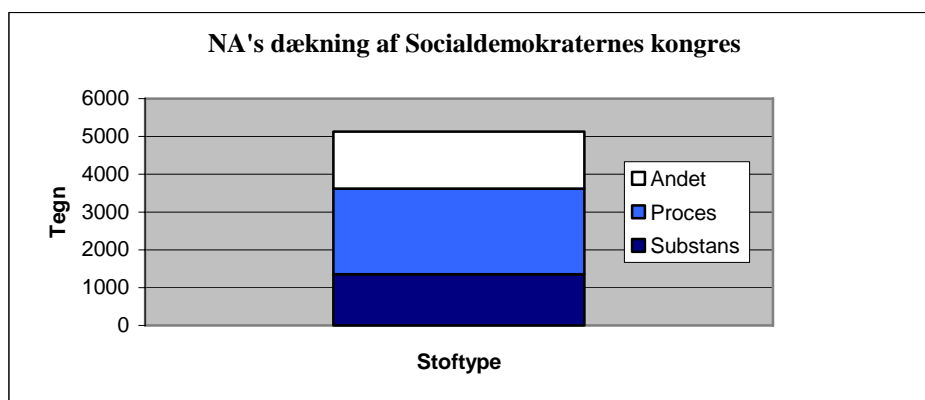
¹⁰⁹ "Helles svære linedans", Ekstra Bladet, 2007

efter et par år som formand virker slidt og uden ideologisk glød i øjnene.¹¹⁰ Endelig holdes sproget let og underholdende: ”*Kan Thorning slå Fogh? Aarh, det ser stadig svært ud. Men den kommende valgkamp bliver ikke den walk-over for Fogh, som de flest på forhånd havde forventet.*”¹¹¹

Opsummerende kan EB’s dækning af Socialdemokraternes kongres betegnes som ganske triviell. Trivialiseringen er karakteristisk ved et fokus på proces frem for substans samt, at kongressen iscenesættes i en selskabelig kontekst, der ikke har meget med politik at gøre. Samtidig karakteriseres trivialiseringen ved et udbredt fokus på personer og til dels konflikt samt en sprogbrug, der er langt mindre saglig end f.eks. BET’s. Grundlæggende opfylder EB’s dækning af kongressen kun i begrænset omfang de forventninger, der knytter sig til vagthunden. Selvom EB momentvis forholder sig kritisk til politikken, sker det med fokus på proces frem for substans og med borgerne frem for magthaverne som mål. Generelt står den underholdende forfladigelse af politikken dog i centrum for EB’s dækning af kongressen, hvorfor avisens tilgang til den politiske dækning i det konkrete tilfælde har væsentlige lighedstræk med cirkushundens.

7.1.3 Nyhedsavisen

Hensigten med dette afsnit er at undersøge omfanget og karakteren af trivialisering i NA’s dækning af Socialdemokraternes kongres med henblik på at bestemme avisens rolle i det konkrete tilfælde. Dækningen udgøres af tre notitser og to artikler, der bringes i perioden fra 8/9 – 10/9, 2007. Jf. appendiks tages fire temaer op: Den interne debatkultur i partiet, opblødningen i holdningen til tidspunktet for en skattereform, kongressen samt HTS’ chancer for at slå Anders Fogh Rasmussen. Ligesom ved BET og EB indledes analysen med at skabe overblik over trivialiseringens omfang – dertil en grafisk fremstilling af prioriteringen mellem substans-, proces- og andet stof:

¹¹⁰ ”Helles svære linedans”, Ekstra Bladet, 2007

¹¹¹ ”Bag facaden”, Ekstra Bladet, 2007

Grafen viser, at proces klart prioriteres frem for substans mens stof, der ikke har meget med politik at gøre (andet), tillige fylder en del. Dette antyder en forholdsvis udbredt trivialisering. Et godt eksempel er avisens notitser om kongressen, hvor to ud af tre slet ikke handler om politik, men derimod om, hvad kongresdeltagerne fik at spise samt, hvilken musik de dansede til. I den sidste notits, hvor to partimedlemmer med udgangspunkt i Socialdemokraternes dårlige meningsmålinger forholder sig til HTS' muligheder for at slå Fogh, er det tillige så som så med substansen. Såvel baggrunden (meningsmålingerne) som medlemmernes svar fremstilles med fokus på taktik frem for indhold: *"Hendes parole om, at velfærd er bedre end skattelettelser, skal nok gå rent ind. Selvom meningsmålingerne går os lidt imod, så går det over. For en måned siden var vi over valgresultatet i 2005... Socialdemokraterne kan i samlet flok skabe en ny regering."*¹¹² I nyhedsartiklen, der handler om opblødningen i holdningen til tidspunktet for en skattereform, prioriteres taktik ligeledes frem for indhold. Artiklen er en rendyrket procesartikel, der udover indledningsvist at omtale, at en kommende skattereform skal være *"grøn, socialt retfærdig og fuldstændig finansieret"*, ikke giver yderligere informationer om reformens indhold eller konsekvenser. Til gengæld er artiklen rig på kommentarer til Socialdemokraternes strategiskifte. Eksempelvis kalder skatteminister Kristian Jensen (V) opblødningen for et *"løftebrud"* og et *"desperat forsøg"* på at tækkes de radikale, mens de radikales næstformand Morten Østergaard mener, at opblødningen *"tæller på plussiden"* i forhold til deres valg af statsministerkandidat.¹¹³ Den sidste nyhedsartikel, der omhandler et ungt partimedlems kritik af ledelsen for manglende intern debat om centrale politikområder, er den mest substantielle af NA's fem artikler. Ledelsen angribes for at tænke for meget på taktik og strategi og for lidt på indhold: *"Hvor er opgøret med nationalromantikken, som regeringen og Dansk Folkeparti praktiserer? Hvorfor tør ledelsen ikke tale om humanisme i indvandrerspørgsmålet? Hvorfor vil ledelsen blot poste penge ud i den offentlige sektor, men ikke tale om personligt ansvar?"*¹¹⁴ Dog er partimedlemmets kritik i sig selv et udtryk for ønsket om et strategiskifte fra ledelsen: *"Vi er mange, der venter på, at der snart sker noget"*.¹¹⁵ Selvom artiklen er den mest substantielle af de fem rummer den altså også en del processuelle elementer. Samlet prioriteres proces altså klart højere end substans i NA's dækning. Dertil kommer, at to ud af fem artikler slet ikke handler om politik, hvilket illustrerer en ganske vidtgående tendens til at sætte kongressen ind i en kontekst, der ikke har meget med politik at gøre.

---

¹¹² "Kan Helle stadig vinde over Fogh?", Nyhedsavisen, 2007

¹¹³ "Socialdemokraterne bryder med skattestoppet", Nyhedsavisen, 2007

¹¹⁴ "Dans, Helle, Dans", Nyhedsavisen, 2007

¹¹⁵ "Dans, Helle, Dans" Nyhedsavisen, 2007

Hermed vendes blikket mod trivialiseringens karakter. Trivialiseringen, der altså er relativt udbredt i NA's dækning, kommer i høj grad til udtryk gennem brugen af billedsprog, der fjerner fokus fra det politiske indhold. Se f.eks. de to notitser om kongresdeltagernes mad og musik: *"Højt belagt smørrebrød er i høj kurs hos socialdemokrater"*,¹¹⁶ *"... trods et bredt repertoire kom Hitmen på et svært job: Traditionelt er socialdemokrater ikke specielt flittige på dansegulvet."*¹¹⁷ Når man læser notitserne, får man indtryk af, at kongressen snarere er en fest end en politisk begivenhed. Dette billede fastholdes og udvikles i nyhedsartiklen om det unge partimedlems kritik af ledelsen, hvor kongressen portrætteres som en dansekongurrence: *"Ung socialdemokrat opfordrer sin formand til at komme frem i danseskoene... måske bliver HTS dronningen af dansegulvet i aften... Jens Jonathan Steen opfordrer sin formand til at turde danse de forbudte trin"*.¹¹⁸ Samtidig ligger konflikten mellem det unge idealistiske partimedlem og den strategisk tænkende ledelse som en latent vinkel i artiklen. Konflikt- og personvinklingen er tillige udbredt i notitsen om partiets dårlige meningsmålinger, hvor partimedlemmerne ikke kommenterer på to forskellige politiske visioner for Danmark, men derimod på kampen mellem Helle og Anders, hvor Helle er *"ung, dynamisk, kvik og en god taler"*, mens Anders får prædikatet *"en stærk modstander"*. I nyhedsartiklen om skattereformen er konflikt tillige omdrejningspunktet – Skatteminister Kristian Jensen (V): *"Det viser jo klart og tydeligt, at borgerne i Danmark har to valg. Mellem en regering og et skattestop de kan stole på. Og Socialdemokraterne, som kan finde på en ny måde at beskatte borgerne på hver måned"*.¹¹⁹

Opsummerende kan NA's dækning af kongressen betegnes som meget trivielt. Trivialiseringen kommer til udtryk gennem et stofvalg, hvor proces klart dominerer over substans, og hvor to ud af fem artikler slet ikke handler om politik. Samtidig karakteriseres trivialiseringen ved en person- og konfliktvinkling samt et billedsprog, der sætter politik i scene som selskabeligt samvær. Alt i alt opfylder NA's dækning af kongressen ikke bare tilnærmelsesvis de forventninger, der knytter sig til vagthunden, idet avisen med sin dækning gør politik til ren og skær underholdning. NA's tilgang til den politiske dækning i det konkrete tilfælde minder derfor om cirkushundens.

---

¹¹⁶ "Sådan spiser de", Nyhedsavisen, 2007

¹¹⁷ "Sådan danser de", Nyhedsavisen, 2007

¹¹⁸ "Dans, Helle, Dans", Nyhedsavisen, 2007

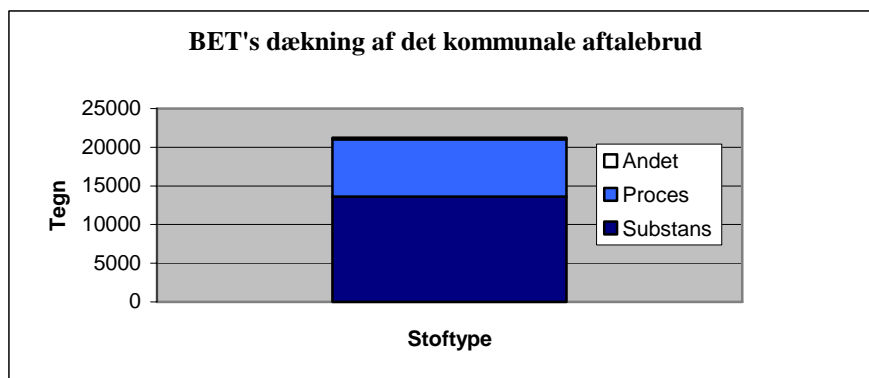
¹¹⁹ "Socialdemokraterne bryder med skattestoppet", Nyhedsavisen, 2007

7.2 Dækningen af det kommunale aftalebrud

7.2.1 Berlingske Tidende

Formålet med afsnittet er at undersøge omfanget og karakteren af trivialisering i BET's dækning af det kommunale aftalebrud med henblik på at bestemme avisens rolle i det konkrete tilfælde. Dækningen udgøres af tretten artikler,¹²⁰ der bringes i perioden fra 22/8 – 18/10, 2007. Artiklerne er beskrevet i appendiks og rummer to centrale temaer: (A) De kommunale skattestigninger og kommunernes argumenter for at bryde økonomiaftalen med regeringen samt (B) konsekvenserne af aftalebruddet for skattestoppet, aftalesystemets fremtid og kommunernes økonomi. Som ovenfor indledes analysen med at undersøge trivialiseringens omfang. Dette kortlægges gennem en grafisk fremstilling og analyse af prioriteringen mellem substans-, proces- og andet stof i dækningen:

Det fremgår klart, at BET's dækning er meget substansorienteret. I artiklerne kommer dette til udtryk via en massiv prioritering af stof om (1) indholdet af kommunernes aftalebrud, (2) årsagerne hertil samt (3) de mulige konsekvenser heraf. Som eksempel på (1) gør BET meget ud af at forklare baggrunden for aftalebruddet: *"Kommunerne skal senest 15. oktober have vedtaget budgetterne for 2008... Regeringen har tilladt en samlet skattestigning på 750 mio. kr... [men] landets 98 kommuner [varsler] skattestigninger for 1,9 mia. kr. i 2008."*¹²¹ Samtidig opdaterer avisen i takt med udviklingen i de kommunale budgetforhandlinger: *"Status på bundlinjen er lige nu, at kommunerne vil hæve skatterne med to mia. kr. ... Derudover vil kommunerne bruge 800 mio. kr. mere på service og velfærd end aftalt. Og samtidig stiger anlægsudgifterne med 800-900 mio. kr."*¹²² Endvidere sættes fokus på (2) årsagerne til aftalebruddet. Kommunerne og Kommunernes Landsforening (KL) mener ikke overraskende, at der er flere saglige grunde til at hæve skatterne: *"Kommunerne har ikke alene brug for de 1,9 mia. kr. for at kunne bevare det eksisterende serviceniveau. Også den om-*

¹²⁰ Heraf er ni egenproducerede, mens fire er hentet fra Ritzaus Bureau (RB). Disse fire analyseres ikke, da de betragtes som udtryk for RB's og ikke BET's måde at dække politik på.

¹²¹ "Kommuner varsler skattehop på knap to milliarder", Berlingske Tidende, 2007

¹²² "Kommuner vil hæve skatterne med to mia.", Berlingske Tidende, 2007

stridte udligningsreform er årsag til skattestigningerne."¹²³ Desuden ønsker kommunalpolitikere generelt at styrke en række centrale velfærdsområder – bl.a. skoleområdet, ældreplejen og daginstitutionerne.¹²⁴ BET sår dog tvivl om disse begrundelser med afsløringen af, at: *"Mange af landets kommuner sætter skatten op næste år, selv om de har masser af penge i kassen."*¹²⁵ Endelig fokuseres på (3) konsekvenserne af kommunernes aftalebrud – nemlig, at regeringens skattestop brydes, at aftalesystemet mellem stat og kommuner må tages op til revision samt, at kommunerne må imødesee økonomiske sanktioner.¹²⁶ Selvom BET's dækning grundlæggende er meget indholdsfuld, rummer dækningen dog tillige proceselementer. Disse manifesterer sig for det første i et fokus på kommunernes forhandlingsstrategi: *"Ifølge BET's oplysninger spekulerer nogle kommuner imidlertid i, at regeringen ikke tør gribe ind på denne side af et folketingsvalg",*¹²⁷ *"... vandrørerne beretter om, at nogle kommuner spekulerer i kollektiv straf for brud på skattestoppet."*¹²⁸ Og for det andet i spekulationerne om regeringens forhandlingsstrategi, hvilket især er tilfældet i nyhedsartiklen: *"Kommunernes skattestigninger udløser ny kamp om velfærd"*. Her indhentes ekspertvurderinger af – og opstilles taktiske scenarier for – regeringsstrategien i forbindelse med aftalebruddet. Samlet for BET's dækning er, at selvom kommunernes og regeringens forhandlingsstrategi i et vist omfang er i fokus, fylder stof om aftalebruddets indhold, årsager og konsekvenser klart mest i dækningen.

Så vidt omfanget – nu til trivialiseringens karakter. BET's dækning er gennemgående meget saglig og stort set blottet for tendenser til at gøre politik til underholdning. Person- og konfliktvinkling er begrænset til et minimum, mens der dog findes eksempler på ironisk sprogbrug: *"Tidligere har Thor Pedersen truet med at svinge hammeren, uden der er sket det mindste. Men denne gang er det anderledes, mener han."*¹²⁹ Opsummerende kan BET's dækning af aftalebruddet betegnes som meget lidt trivielt. Trivialiseringen er karakteriseret ved prioriteringen af processtof og brugen af den ironiske kommentar. Samlet opfylder BET's dækning af aftalebruddet stort set alle de forventninger, der kan stilles til vagthunden, idet avisen kritisk afdækker aftalebruddet med fokus på årsagerne til samt indholdet og konsekvenserne af den politik og embedsførelse, der ligger bag bruddet. BET's tilgang til den politiske dækning i det konkrete tilfælde minder derfor om vagthundens.

---

¹²³ "Kommuner varsler skattehop på knap to milliarder", Berlingske Tidende, 2007

¹²⁴ "Skatteindtægter går til børn og ældre", Berlingske Tidende, 2007

¹²⁵ "Skattestigninger trods masser af penge i kassen", Berlingske Tidende, 2007

¹²⁶ "Thor P. viser ingen nåde", Berlingske Tidende, 2007

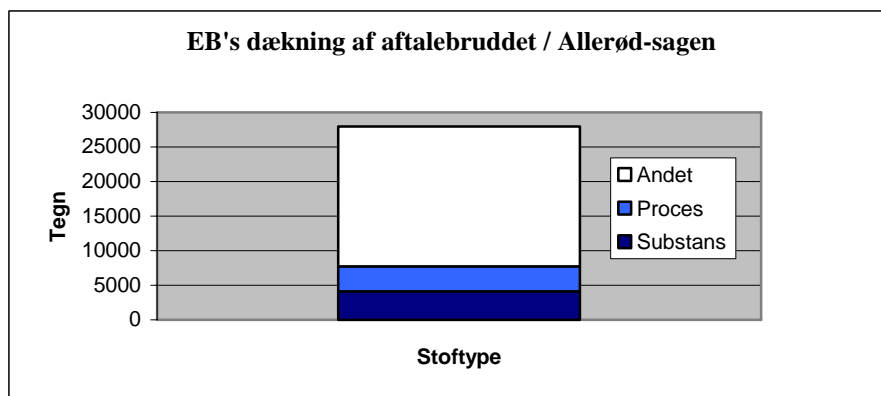
¹²⁷ "Kommuner vil hæve skatterne med to mia.", Berlingske Tidende, 2007

¹²⁸ "Kommuner i alvorlig (s)kattepine", Berlingske Tidende, 2007

¹²⁹ "Thor P. viser ingen nåde", Berlingske Tidende, 2007

7.2.2 Ekstra Bladet

Hensigten med afsnittet er at undersøge omfanget og karakteren af trivialisering i EB's dækning af det kommunale aftalebrud med henblik på at bestemme avisens rolle i det konkrete tilfælde. EB's dækning af det kommunale aftalebrud konstitueres af tre notitser, der bringes i perioden fra 7/9 – 18/10, 2007. Derudover bringer avisen tretten artikler om Allerød-sagen fra 11/9 – 30/9, 2007. Altså en meget sparsom dækning af selve aftalebruddet, men til gengæld en omfattende og intensiv dækning af Allerød-sagen. Jf. appendiks tages to temaer op i EB's dækning: Omstændighederne omkring aftalebruddet (de tre notitser) samt Allerød byråds budgetseminar og konsekvenserne heraf (de tretten artikler). Først et kig på trivialiseringens omfang, hvilket afdækkes i en grafisk fremstilling og analyse af prioriteringen mellem substans-, proces- og andet stof i dækningen:

Grafen viser en voldsom prioritering af stof, der ikke har meget med politik at gøre. Dette er især tilfældet i afdækningen af Allerød-sagen, hvor det er særdeles begrænset med såvel substantielt som processuelt stof. Den smule substansstof, der er medtaget, tjener udelukkende til at iscenesætte den skandale, som EB afdækker: *"Allerød byråd er på benhårdt budgetseminar, hvor det skal spare 17 millioner på børneområdet. Det har de valgt at gøre på et todags mini-cruise med DFDS Seaways til Oslo."*¹³⁰ Når EB f.eks. bringer nyhedsartiklen: *"Her skærer de ned på børnene"*, der rummer en del substans, er hensigten altså at understrege skandalens pointe: Kommunens politikere frådser med borgernes penge samtidig med, at de skærer i vigtige velfærdsydelser på bl.a. børne- og ungeområdet. Den smule processtof, der bringes i dækningen er primært centreret om, hvilken form for budgetseminar, man som kommune bør afholde: *"Det kan godt lade sig gøre at samle et helt almindeligt byråd til budgetseminar uden af fyre skatte kroner af på en druktur... Det kan EB i dag slå fast efter at have spurgt landets 98 kommuner"*.¹³¹ Dog fylder processtoffet tillige en del i en nyhedsartikel, der beskriver, hvorfor Venstres byrådsgruppe ender med at blive udelukket fra

¹³⁰ "Det er sjovt at spare", Ekstra Bladet, 2007

¹³¹ "Byrødder og bægerklang", Ekstra Bladet, 2007

budgetforliget i Allerød: *"I lokale medier har det radikale medlem af byrådet... bekræftet, at tilbagebetalingen af seks gange 650 kr. [for Oslo-turen] var en del af årsagen til, at Venstres seks medlemmer blev smidt på porten."*¹³² I notitserne om selve aftalebruddet er prioriteringen dog en lidt anden. Her prioriteres substans over proces, idet der sættes fokus på aftalebruddet, dets konsekvenser og kommunernes situation: *"Finansminister Thor Pedersen er ved at gøre klar til kollektiv afstraffelse af alle 98 kommuner, fordi 52 af dem forhøjer skatten mere, end deres landsforening har aftalt"*.¹³³ Skattestigningerne sker til trods for, at en analyse har vist: *"... at sammenlægningen af kommuner til 98 stk. vil effektivisere administrationen så meget, at kommunerne allerede i år sparer 900 millioner kr. og om tre år 1,6 milliarder."*¹³⁴ Det ændrer dog ikke ved, at EB's dækning samlet er udtryk for en vidtgående tendens til at iscenesætte politik i en selskabelig kontekst.

Den ekstreme tendens til trivialisering er karakteriseret ved et massivt fokus på skandale- og underholdningsstof – særligt i forbindelse med Allerød-sagen. Her er omdrejningspunktet politikernes moralsk forkastelige adfærd: *"Sådan ser det ud, når 21 byrådspolitikere og fem embedsmænd drøfter besparelser på 17 mio. kr. på børneområdet over mojitos, pina coladas og bloody marys."*¹³⁵ En adfærd, der dog ikke er decideret i strid med loven: *"... det kan godt være, at borgerne mener, at det er anstødeligt, men vi [statsforvaltningen] har ikke mulighed for at gå ind i sagen, fordi det ske-te ikke er ulovligt."*¹³⁶ Flere politikere finder det dog alligevel nødvendigt at angre, bl.a. medlemmerne af Venstres byrådsgruppe, som hver tilbagebetaler 650 kr. til kommunen for turen. Andre byrådspolitikere vælger i stedet en klassisk undvigestrategi, der blot bestyrker sagens skandale-karakter: *"Ved 21-tiden var byrådsmødet slut... Og byrådsmedlemmerne fik mere end travlt med at komme væk. Omkring halvdelen af byrådsmedlemmerne flygtede fra EB's udsendte ind i selve Rådhusets mørke gange... Borgmester Eva Nejstgaard listede ud af byrådsalen af en uoplyst bagdør"*.¹³⁷ Trods undvigemanøvre kan EB i slutningen af sin dækning afsløre, at skandalen reelt har et større omfang end først antaget: *"Dette års minicruise var nemlig det fjerde inden for de seneste syv år... Alene Oslo-turerne har kostet skatteborgerne i Allerød en lille halv million."*¹³⁸ Inden for det overordnede skandaletema anvendes tre konkrete vinkler til at underbygge underholdningsværdien. Først og fremmest udgør sex en central vinkel i flere artikler. Udgangspunktet er Venstres ord-

---

¹³² "Iskold luft om Venstre i Allerød", Ekstra Bladet, 2007

¹³³ "Kommunalt justitsmord", Ekstra Bladet, 2007

¹³⁴ "Upopulære nyheder", Ekstra Bladet, 2007

¹³⁵ "Her skærer de ned på børnene", Ekstra Bladet, 2007

¹³⁶ "Står til smæk for Oslo-turen", Ekstra Bladet, 2007

¹³⁷ "Ikke et ord om Oslo", Ekstra Bladet, 2007

¹³⁸ "De åd, drak og sov for 5000 hver", Ekstra Bladet, 2007

fører, John Køhlers, udtalelser under budgetseminaret – dels til en kvindelig kollega: *”Kommer du ikke her over og sætter dig på en gammel gris?”* samt til EB’s kvindelige reporter: *”Du ville ryge lige ind [i byrådet] på grund af dine store bryster og blonde hår.”*¹³⁹ Vinklen går igen i nyhedsartiklen *”Den gamle gris: Jeg jokede kun om bryster”*, ligesom den i flere andre artikler ligger som en undertone, der beskriver stemningen på budgetseminaret: *”... der blev drukket igennem, danset vildt omkring og talt om bryster og blondiner til langt ud på natten.”*¹⁴⁰ Udover sexvinklen benyttes en konfliktvinkel, hvor omdrejningspunktet er tillidsbruddet mellem borger og politiker: *”Byrådspolitikerne kunne ikke selv se noget galt i, at de spenderede op mod 150.000 til fest og ballade... mens de samtidig skulle finde besparelser... Sådan så borgerne til gengæld ikke på det”*.¹⁴¹ Endelig anvendes en personvinkel og et sprog, der ofte fremstiller politikerne som latterlige karikaturer: *”Skal du ikke med i baren senere og have en drink? Agnete er blevet syg, så jeg har fået hendes drinkskuponer. Så nu har jeg 12, råber Køhler muntert.”*¹⁴² Denne vinkel går igen i notitserne om selve aftalebruddet, hvor den forfladiger indholdsbeskrivelserne.

Opsummerende må EB’s dækning af aftalebruddet og herunder Allerød-sagen betegnes som meget triviel. Godt nok afslører EB Allerød-sagen i ægte vagthunde-stil, men det foregår via en stofprioritering, vinkling og sprogbrug, der sætter den enkelte politikers underholdende eskapader i centrum frem for de substantielle og strukturelle årsager og konsekvenser. EB forvalter kort sagt rollen som vagthund på en måde, der grundlæggende strider mod specialets forståelse af rollens formål og funktion. EB’s dækning af aftalebruddet – herunder især Allerød-sagen – opfylder på ingen måder de forventninger, der kan stilles til vagthunden. Tværtimod minder EB’s tilgang til den politiske dækning i det konkrete tilfælde om cirkushundens.

7.2.3 Nyhedsavisen

Formålet med dette afsnit er at undersøge omfanget og karakteren af trivialisering i NA’s dækning af det kommunale aftalebrud med henblik på at bestemme avisens rolle i det konkrete tilfælde. Dækningen udgøres af fire notitser og en artikel, der bringes i perioden fra 19/9 – 15/10, 2007. Som beskrevet i appendiks tages tre temaer op: At kommunerne hæver skatten mere end aftalt, at der er flere penge i kommunekasserne i 2007 end 2006 og endelig forskellige politikeres reaktioner på

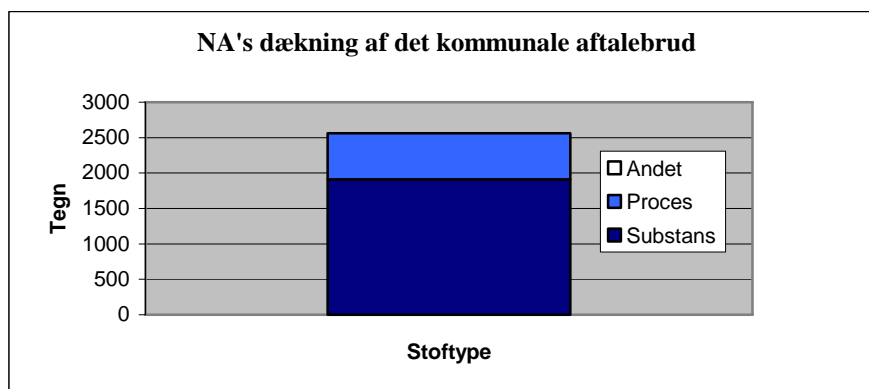
¹³⁹ ”Det er sjovt at spare”, Ekstra Bladet, 2007

¹⁴⁰ ”Står til smæk for Oslo-turen”, Ekstra Bladet, 2007

¹⁴¹ ”Tømmermænd”, Ekstra Bladet, 2007

¹⁴² ”Det er sjovt at spare”, Ekstra Bladet, 2007

skattestigningerne. Som ved BET og EB indledes analysen med en grafisk fremstilling og analyse af prioriteringen mellem substans-, proces- og andet stof:

Grafen viser en klar prioritering af substans frem for proces og "andet". Et godt eksempel herpå er dækningens fire notitser, der samlet giver et kort og nøgtern indblik i sagens essens: *"Kommunerne bryder en aftale om næste års økonomi med finansminister Thor Pedersen. Tilsammen vil over halvdelen af landets kommuner næste år sætte skatten op med i alt 2,2 mia. kr., hvilket er tre gange mere end aftalt."*¹⁴³ Det sker til trods for: *"... at den samlede kassebeholdning i de danske kommuner er steget med godt en milliard kroner fra 2006 til 2007."*¹⁴⁴ Samtidig advarer Statsministeren om, at: *"overholder kommunerne ikke økonomiaftalen i 2008, må de forhandle med regeringen kommune for kommune."*¹⁴⁵ I de fire notitser prioriteres substans altså klart over proces, men notitsernes begrænsede omfang betyder, at der aldrig bliver tale om en dybdegående substantiel behandling af sagen. I den femte og sidste artikel i dækningen fremstilles til gengæld en mere indholdsmæssig uddybet gennemgang af aftalebruddet og især dets konsekvenser. I nyhedsartiklen anføres det, at kommunerne hæver skatten tre gange mere end aftalt, men at Finansministeren endnu ikke har taget stilling til eventuelle sanktioner. Han fastholder dog: *"... at skattestoppet skal overholdes".* KL's formand mener omvendt, at skattestigningerne er nødvendige: *"... for at få råd til at betale for folkeskoler og hjælp til de ældre."* Selvom artiklen er forholdsvis indholdsorienteret, rummer den også proceselementer, hvilket bl.a. manifesterer sig i kommunalordfører Erling Bonnesens (V), udtalelser: *"Der er nogle kommuner, som yder politisk sabotage mod aftalesystemet, fordi de tilsyneladende ikke vil have det til at nå sammen. De gør det til en politisk kamp, som ikke har noget med kommunebudgetterne at gøre"*.¹⁴⁶ Samlet prioriteres substans- dog klart over processtof.

¹⁴³ "Skatten stiger mere end aftalt", Nyhedsavisen, 2007

¹⁴⁴ "Kommunerne svømmer i milliarder", Nyhedsavisen, 2007

¹⁴⁵ "Anders Fogh advarer kommuner", Nyhedsavisen, 2007

¹⁴⁶ "Skatten stiger tre gange for meget", Nyhedsavisen, 2007

Så vidt omfanget af trivialisering – nu til dens karakter. Generelt er det småt med at fremstille politik som underholdning i avisens dækning. Dog anlægges en konfliktvinkel i flere artikler, der tematiserer kampen mellem det lands- og kommunalpolitiske niveau: ”*Venstres kommunalordfører beskylder kommunerne for at hæve skatten med vilje*”¹⁴⁷ og ”*Finansministeren beslutter senere om kommunerne skal straffes.*”¹⁴⁸ Samtidig holdes sproget i en let og uformel tone og præges af en tilbøjelighed til at billedliggøre sagen: ”*Finansministeren Thor Pedersen (V) rasler med sabelen overfor landets kommuner.*”¹⁴⁹

Opsummerende kan NA’s dækning af aftalebruddet betegnes som trivielt i et begrænset omfang. Trivialiseringen kommer til udtryk i prioriteringen af processtof samt i brugen af billedsprog. Samlet er dækningen dog meget saglig og indholds fokuseret. Dækningens omfang betyder dog, at NA ikke trænger ned i aftalebruddets substans. Den lidet omfangsrige dækning antyder, at NA enten ikke har haft mulighed for eller vilje til at afdække aftalebruddet grundigt og fyldestgørende, hvorfor NA i sin dækning af aftalebruddet kun opfylder en del af de forventninger, der knytter sig til vagthunden. Alt i alt minder NA’s tilgang til den politiske dækning i det konkrete tilfælde om skødehundens.

7.3 Delkonklusion

Hensigten med første del af specialets analyse har været at undersøge, hvorvidt der empirisk er grundlag for specialets tese om en trivialisering af pressens evne til at agere vagthund. Formålet er indfriet gennem afdækningen af dimensionerne *forfladigelse af den politiske dækning* samt *aktualisering af andre ”hunderoller”*. Herved er omfanget og karakteren af trivialisering i BET, EB og NA’s dækning af Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud afdækket og avisernes rolle i de pågældende tilfælde kortlagt.

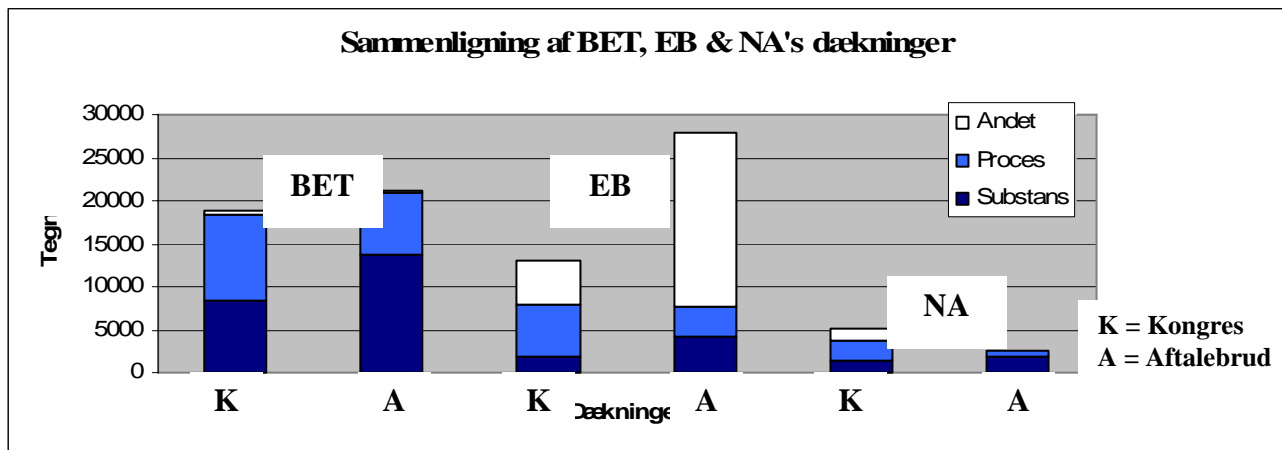
Analysen og fortolkningen af avisernes dækning af kongressen og aftalebruddet viser, at der empirisk *kan* spores trivialisering af BET, EB og NA’s evne til at agere vagthund. Det er dog essentielt at påpege, at trivialiseringen varierer i omfang og karakter fra case til case og avis til avis:

---

¹⁴⁷ ”Skatten stiger tre gange for meget”, Nyhedsavisen, 2007

¹⁴⁸ ”Skatten stiger mere end aftalt”, Nyhedsavisen, 2007

¹⁴⁹ ”Skatten stiger for meget”, Nyhedsavisen, 2007

I forhold til casene er det væsentlig at bemærke variationerne i trivialiseringens omfang. Det fremgår, at trivialiseringen er klart mere udbredt i best-casen (kongresdækningen) end i worst-casen (dækningen af aftalebruddet), idet proces og "andet" samlet prioriteres højere end substans i best-casen, mens det omvendte gælder i worst-casen. Den eneste undtagelse fra dette mønster er EB's dækning af aftalebruddet / Allerød-sagen, hvilket må tilskrives den ekstreme fokusering på "andet" stof i dækningen af Allerød-sagen. Analysen af trivialiseringens omfang i de to cases bekræfter altså den kritiske caseudvælgelses forventning om, at best-casen er mere trivial end worst-casen.

I relation til aviserne er det især interessant at hæfte sig ved variationerne i trivialiseringens karakter. I BET, som er den avis, hvor trivialiseringen procentuelt fylder mindst, karakteriseres trivialiseringen ved et fokus på de politiske processer samt anvendelsen af den ironiske kommentar. Det gælder både dækningen af kongressen og aftalebruddet – om end mest udtalt i kongresdækningen. I EB, der er den avis, hvor trivialiseringen procentuelt fylder mest, kommer trivialiseringen især til udtryk via iscenesættelsen af såvel kongressen som aftalebruddet / Allerød-sagen i en selskabelig snarere end en politisk kontekst. Endvidere er EB's personfokus et markant kendetegn ved trivialiseringen i avisen. I NA er trivialiseringen både karakteriseret ved et fokus på proces (kongressen og aftalebruddet) samt en selskabelig iscenesættelse (kongressen). For begge dækninger gælder dog, at brugen af billedsprog er et karakteristikon for trivialiseringen i NA.

Konklusionen på analysens første del er således, at der i forhold til dækningen af kongressen og aftalebruddet *kan* spores trivialisering af pressens evne til at agere vagthund samt, at denne trivialisering varierer i omfang fra case til case og i karakter fra avis til avis: BET's tilgang til den politiske dækning minder i de konkrete tilfælde om vagt- (aftalebrud) og førerhundens (kongres), mens EB's tilgang minder om cirkushundens (kongres, aftalebrud / Allerød-sag) og NA's om skøde- (aftale-

brud) og cirkushundens (kongres). Analysens første del afslører altså en forfladigelse af dækningerne samt aktualisering af andre roller end vagthunden i fem ud af seks tilfælde. Den del af specialets tese, der går på en trivialisering af pressens evne til at agere vagthund, kan dermed bekræftes. Men holder tesens udsagn om, at *medieopbruddet* er årsag hertil, også vand?

Analyse og fortolkning af interviews – Medieopbruddets betydning

Med henblik på at besvare dette spørgsmål gennemføres en analyse og fortolkning af interviewene med de redaktører og journalister på BET, EB, NA, der har haft ansvaret for artiklerne, som er behandlet i analysens første del. Analysen og fortolkningen har to dele: Først indkredses de strategier, der ligger bag avisernes dækning af politik, herunder især kongressen og aftalebruddet. Hensigten er dels at validere resultaterne fra analysens første del samt at nuancere forståelsen for avisernes måde at dække de to begivenheder. Det væsentligste formål er dog at få afklaret, hvor bevidst anvendelsen af de identificerede trivialiseringsstrategier er i de konkrete tilfælde. Dernæst kortlægges, i hvilket omfang avisernes mere eller mindre bevidste anvendelse af disse trivialiseringsstrategier kan tilskrives medieopbruddet. Det sker ved at afdække dimensionerne *nyhedskonkurrence*, *kommercialisering* og *segmentering*. Afsnittet afrundes med en delkonklusion, hvor det afklares, hvorvidt der empirisk er grundlag for den del af specialets tese, som påstår, at det er *medieopbruddet*, der kan forklare trivialiseringen af de udvalgte avisers evne til at agere vagthund i forbindelse med kongressen og aftalebruddet.

7.4 Strategierne bag dækningerne

7.4.1 Berlingske Tidende

Analysen og fortolkningen af interviewene med redaktøren og journalisterne på BET indikerer, at avisens politiske dækning grundlæggende baserer sig på en public service tankegang. Journalist Jakob Weiss (herefter: JW) indrammer tankegangen med følgende udsagn: ”... nu er vi jo ikke underlagt nogle public service krav, men der ligger jo i hvert fald i den måde vi tænker journalistik på en form for public service forpligtigelse over for at informere læserne om, hvad er der sket de seneste 24 timer.” Denne forpligtigelse udmønter sig ifølge politisk redaktør Bjarne Steensbeck (herefter: BS) i tre konkrete fordringer til den politiske dækning: At dækningen skal være nyhedsbåren, substantiel og seriøs. Disse fordringer udgør tilsammen BET’s grundlæggende strategi for dækningen af politik. En strategi, der med sin hensigt om saglig afdækning af politiske beslutningers indhold og konsekvenser, afspejler en politikforståelse, der ligger tæt op af den, vagthunden er funderet på. Men hvad betyder strategien og dens fordringer for dækningen af kongressen og aftalebruddet?

At dækningen skal være nyhedsbåren, betyder både i forhold til kongressen og aftalebruddet, at journalisterne – i overensstemmelse med et klassisk informationsideal – er meget fokuserede på at holde læserne opdateret om de vigtigste nyheder fra begivenheden. Journalist Morten Henriksen (herefter: MH), der dækkede kongressen, betegner det som en forpligtigelse til at holde sig på ”hovedsporet”: ”... når man læser Berlingske Tidende... så skal vores læsere kunne blive orienteret om de vigtigste begivenheder... Når der er en socialdemokratisk kongres, så tror jeg, at læserne forventer, at de får at vide, hvad formanden har sagt. Det ville jeg i hvert fald selv gøre, hvis jeg åbnede avisen.” Fordringen om, at den politiske dækning skal være substantiel, udmønter sig i forhold til dækningen af kongressen og aftalebruddet især i stofprioriteringen. Redaktør og journalister er – i god tråd med den politikforståelse, der hersker på avisen – meget bevidste om at prioritere substansstoffet. BS taler ligefrem om et ”substanskrav”, der gør indhold, årsager og konsekvenser til centrale fokusområder i dækningen af især aftalebruddet og til dels kongressen. Substanskravet er efter min opfattelse stærkt medvirkende til, at BET’s dækning af begivenhederne stort set opfylder de forventninger, der på baggrund af dette speciale kan stilles til vagthunden. Dog rummer især kongresdækningen også en del processtof, hvilket ifølge MH ikke er tilfældigt. Om analysen af HTS’ styrker og svagheder, der er en udpræget procesartikel, siger MH: ”Altså f.eks. styrker og svagheder, det er noget vi tit gør i forbindelse med landsmøder – og i forbindelse med valgkampen har vi gjort det i meget stor udstrækning”. Han bakkes op af den politiske redaktør, der om de fyldige beskrivelser af Socialdemokraternes dårlige meningsmålinger siger: ”Du kan ikke bare skrive: Her kommer Socialdemokraterne med deres bud på, hvordan samfundet skal se ud punktum. Det kan du ikke... man spørger også sig selv: Ok, er der så en chance for, at den her indretning af vores samfund kan blive en realitet? Ja, det er, fordi de står skide godt i målingerne. Nej, det er det ikke, fordi de står skidt i målingerne.” Procesprioriteringen kan altså betragtes som en ganske bevidst strategi, der dog er inkonsistent med BET’s substanskrav, hvilket understreger pointen fra analysens første del – nemlig, at der er tale om en trivialiseringsstrategi. MH og BS’ udsagn indikerer endvidere, hvorfor processtrategien er mere fremtrædende i dækningen af kongressen end aftalebruddet. Strategien anvendes nemlig typisk i forbindelse med politiske begivenheder, hvor personer er i centrum – f.eks. landsmøder og valgkampe. Endvidere benyttes strategien i forbindelse med ”udmeldingshistorier”, hvor BET via processtoffet tester, hvorvidt politikernes udmeldinger om samfundsindretningen kan realiseres. Kongressen lever op til begge kriterier, mens aftalebruddet ikke opfylder nogle af disse, hvilket altså kan forklare, hvorfor processtoffet er mere dominerende i kongresdækningen. Den tredje fordring – om seriøsitet – kommer i dækningen af både kongressen og aftale-

bruddet til udtryk ved, at begivenhederne kun i særdeles begrænset omfang gøres til underholdning. Saglighed er således – i god tråd med BET's tilgang til og forståelse af politik – et dominerende træk i dækningerne. Alligevel ser BS dog gerne, at BET også dyrker det pågående, frække og læseværdige. Anvendelsen af den ironiske kommentar kan betragtes som en konsekvens heraf. At den ironiske kommentar primært tjener formidlings- og ikke indholdsmæssige formål i relation til kongressen og aftalebruddet, understreger pointen fra analysens første del – nemlig, at der er tale om en trivialiseringstrategi. Direkte adspurgt erkender BS samtidig, at brugen af den ironiske kommentar er relativt bevidst: *"Ja, det gør vi. Altså, primært skal det være frækt... vi skal ikke være bange for politikerne..."*. Dog benyttes ironistrategien for mig at se mindre entydigt og bevidst end processtrategien.

I analysens første del tegnede jeg et billede af BET's dækning af kongressen og aftalebruddet. Dette billede er uddybet og nuanceret via indkredsningen af de strategier, der ligger bag de to dækninger. Dækningerne bliver således til på baggrund af en ganske bevidst og nogenlunde konsekvent anvendt strategi, der har aktualitet, substans og seriøsitet som omdrejningspunkt. Dog rummer denne overordnede strategi tillige to konkrete trivialiseringstrategier, der benyttes relativt bevidst: Procesprioritering og ironi – hvorfor dækningen af kongressen og aftalebruddet grundlæggende er indholdsorienteret og saglig, men tillige inkluderer visse trivielle elementer.

7.4.2 Ekstra Bladet

Analysen og fortolkningen af interviewene med redaktøren og journalisterne på EB viser, at EB's politiske dækning ikke er båret af en public service tankegang som BET's – snarere tværtimod. Avisens politiske redaktør Sandy French (herefter: SF) siger klart: *"Altså, vi er jo ikke et public service organ, så det er ikke vores pligt at klæde borgerne på i sådan en DR forstand."* I stedet bæres avisens politiske dækning ifølge SF af en forestilling om: *"... at gøre fortællinger om politik så appetitvækkende som muligt."* Dette udmønter sig i tre fordringer til dækningen af politik: Dækningen skal jf. SF give læserne en skarp, sjov og præcis dækning af de ting, EB finder vigtige. Derudover skal dækningen være underholdende, og endelig skal den være personcentreret: *"... som det eneste blad i Danmark står [vi] ved, at politik handler om personer. Og det er en løgn, når de andre medier de siger, at det handler om, at politik er meninger, der brydes – det gør det ikke. Det handler om... de personlige relationer"* Disse fordringer udgør tilsammen EB's grundlæggende strategi for den politiske dækning. En strategi, der med sin hensigt om at underholde og at sætte personer i cen-

trum, afspejler en politikforståelse, der ligger meget langt fra den, vagthunden er funderet på. Men hvad betyder strategien og dens fordringer for dækningen af kongressen og aftalebruddet?

Fordringen om en skarp, sjov og præcis politisk dækning af de forhold, avisen finder vigtige, udmønter sig i forhold til stofprioriteringen i de to dækninger. Såvel redaktør som journalister er meget bevidste om at dyrke avisens selvstændige og anderledes nyhedsprofil, hvilket betyder, at EB dels forsøger at undgå historier, som alle andre medier dækker (kongressen og aftalebruddet) dels dyrker historier, avisen har solo (Allerød). Ifølge SF nedprioriteres udmeldings-, proces- og mellemregningshistorier således meget bevidst, hvorfor både kongressen og aftalebruddet er vanskelige begivenheder for EB. Det betyder i forhold til kongressen, at journalist Hans Christian Blem (herefter: HCB) i sin dækning leder efter noget: ”... som ser sjovt ud, noget som har en skæv vinkel eller noget med et godt billede”. Kort sagt dyrkes det underholdende med henblik på at generere egen vinkler på fællesbegivenheden.¹⁵⁰ I forhold til aftalebruddet vælges en anden strategi med henblik på at etablere den selvstændige og anderledes nyhedsprofil. Her nedprioriteres fælleshistorien (aftalebruddet), der ifølge redaktør SF er: ”... en lidt besværlig begivenhed, fordi tal-historier og tekniske-historier, hvor der ikke er klare skurke og helte er svære for os at dække. Altså, vi skal have kød og bold på.” Til gengæld opprioriteres den spektakulære solohistorie (Allerød) for som journalist Tanja Frederiksen (herefter: TF) siger: ”... vi er en avis, der sælger på sensationer.” Grundlæggende spiller denne prioriteringsstrategi, der er et produkt af ønsket om en selvstændig og anderledes nyhedsprofil, fint sammen med fordringen om en underholdende politisk dækning. EB’s vinkling og sprogbrug understøtter endvidere indfrielsen af dette krav. Den politiske redaktør SF siger: ”... hvis vi kan vinkle op på vrede, kærlighed eller sex eller følelser, så vil vi altid gøre det for at lokke læserne ind i artiklen.” Ambitionen om at underholde manifesterer sig endvidere i en humoristisk og kreativ sprogbrug, der ifølge TF har til hensigt at præsentere politik i en ”letfordøjelig indpakning”. SF, HCB og TF’s overvejelser om stofprioritering, vinkling og sprogbrug illustrer efter min opfattelse, hvorfor EB’s dækning af kongressen og aftalebruddet er langt fra at opfylde de forventninger, der kan stilles til vagthunden. Aktørernes overvejelser vidner nemlig om en forståelse af og tilgang til politik, der har underholdning som omdrejningspunkt og den selskabelige iscenesættelse som meget bevidst og hyppigt anvendt trivialiseringsstrategi.

Fordringen om, at dækningen af politik skal være personcentreret, gennemsyrrer journalisternes til-

---

¹⁵⁰ EB-artiklen ”Godt Skat” er et oplagt eksempel herpå.

gang til både kongressen og aftalebruddet / Allerød-sagen. HCB siger om kongressen: *"Socialdemokratiet kan have nok så mange gode politiske ønsker, men det er personer, der skal udføre dem. Og de personer skal arbejde sammen, men hvis de personer ikke går den samme vej... går det ikke godt. Hvis de kan arbejde sammen, så er der måske en mulighed for, at de kan udføre nogle af deres politiske visioner"*. De personlige relationer opfattes altså som omdrejningspunktet i politik, hvilket forklarer den personfikserede dækning af kongressen. EB nøjes dog ikke med at vinkle deres historier om politik på personer. Avisen prioriterer ifølge SF samtidig stoffet, så personvinkling muliggøres. Det har bl.a. betydning for vægtningen af stoffet i forbindelse med dækningen af aftalebruddet og Allerød-sagen: *"vi [kan] konstatere, at der er et aftalebrud, men vi er nødt til at skulle sætte levende mennesker på... det er svært, når det handler om, at man er gået over en budgetramme, som er aftalt. Og der vil vi altid prioritere sådan en historie som Allerød"*. Aktørerne på EB anlægger altså et perspektiv på politik, der legitimerer avisens anvendelse af trivialiseringsstrategien: Personfiksering. En strategi, der udgør en meget bevidst og central del af EB's tilgang til og forståelse af politik.

I analysens første del tegnede jeg et billede af EB's dækning af kongressen og aftalebruddet. Billedet er uddybet og nuanceret via indkredsningen af de strategier, der ligger bag dækningerne. Dækningerne bliver således til på baggrund af en meget bevidst og konsekvent anvendt strategi, der har det spektakulære, underholdende og personlige som omdrejningspunkt. Især to konkrete trivialiseringsstrategier er markante og benyttes særdeles bevidst: Selskabelig iscenesættelse og personfiksering – hvorfor dækningen af kongressen og aftalebruddet rummer enkelte substantielle elementer, men grundlæggende er usaglig og trivial.

7.4.3 Nyhedsavisen

Analysen og fortolkningen af interviewene med redaktøren og journalisterne på NA viser, at avisen ikke giver sig af med filosofiske diskussioner om public service forpligtigelser. Her er det mere jordnære forhold, der determinerer tilgangen til den politiske dækning. Især det begrænsede antal spaltmillimeter til politisk stof i avisen – der skyldes prioriteringen af ikke-politisk stof og annoncekvantummet – synes at have betydning. Dette resulterer i to fordringer til dækningen af politik: For det første en stram stofprioritering. Politisk redaktør Mads Jensen (herefter: MJ) siger: *"Jo mindre plads du har, jo flere begrænsninger giver det. Så skal du jo prioritere mere behårdt, end man skal på andre aviser... de kan lave både-og, hvor det på Nyhedsavisen tit er et spørgsmål om enten-eller."* For det andet betyder pladsbegrænsningerne ifølge journalist Anna Rossman Thejsen (heref-

ter: ART), at NA: "... skriver kortere end de andre store morgenaviser... fordi det var en beslutning helt fra start af. Undersøgelser viser, at læserne ikke læser så lange artikler". Kravet om en benhård stofprioritering samt at skrive kortere, klarere og bedre udgør NA's grundlæggende strategi for dækningen af politik. En strategi, der lader formen (spaltepladsen) dikterer indholdet, og således afspejler en tilgang til og forståelse af politik, der ligger langt fra den, vagthunden er funderet på. Men hvad betyder strategien og dens fordringer for dækningen af kongressen og aftalebruddet?

Fordringen om en stram prioritering af stoffet udmønter sig på to måder: Først og fremmest i, at redaktør og journalister er overordentlig selektive i forhold til at udvælge historier, der passer ind i NA's profil. Det er tydeligt, at kongressen er langt bedre egnet i relation til profilen end aftalebruddet, idet aftalebruddet ifølge journalist Julie Boding (herefter: JB) er en svær historie for NA: "... sådan noget her tror jeg heller aldrig, jeg vil bede om tid til at bruge fire dage på at grave mig ned i, fordi selvom, der måske godt kunne være nogle gode historier, så ville de være meget tekniske og tunge, og det er ikke lige det, der er vores profil." MJ støtter denne opfattelse ved at kalde aftalebruddet: "Abstrakt", "uhåndterbart" og "svært at gøre sexet". Endelig er avisens sparsomme dækning af aftalebruddet et godt bevis på, at begivenheden ikke er velegnet i forhold til avisens profil. Anderledes forholder det sig med kongressen, der ifølge MJ er en begivenhed, som NA skal dække: "Sådan en kongres, det er noget man dækker, vi tager derop to journalister uanset hvad. Og der skal leveres noget til avisen." I forhold til aftalebruddet passer kongressen bedre til avisens profil, fordi kongressen ifølge MJ rummer gode reportage- og fotomuligheder og derfor er nemmere at gøre spiseligt og læseværdigt end aftalebruddet. At hensynet til avisens profil resulterer i, at kongressen dækkes langt mere intensivt end aftalebruddet, er dog paradoksalt, idet både redaktør og journalister betragter aftalebruddet som en vigtigere politisk begivenhed end kongressen. ART sætter ord på: "Verden står og falder ikke med det [kongressen] på den måde. Mens f.eks. bruddet på en økonomisk aftale er ret væsentligt for en masse mennesker." Efter min opfattelse er dette et godt eksempel på, hvordan NA meget bevidst lader formen (pladsen, reportagemulighederne, mv.) dikterer prioriteringen af indholdet. Dette anskueliggør, hvorfor NA's dækning af både kongressen og aftalebruddet er langt fra at opfylde de forventninger, der knytter sig til vagthunden. Pointen fra analysens første del – at prioriteringen af begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig, udgør en trivialiseringstrategi – kan således bekræftes.

Fordringen om en stram stofprioritering betyder for det andet, at avisen prioriterer konsekvenshisto-

rier frem for udmeldings-, proces- og mellemregningshistorier. I forhold til dækningen af aftalebruddet forsøger JB således at: *"... hive det ned på jorden sådan, at læserne kan forholde sig til, hvordan det betyder noget i deres hverdag... Det kommer til at handle mindre om aftalesystemets historie og de tekniske forhandlinger, men mere om, hvad det egentligt betyder for dig og mig."* Dette er også målet i kongresdækningen, men som det fremgår af analysens første del, lykkes det ikke helt, da processtoffet dominerer. ART mener dog, at kongresdækningen udgør et særtilfælde: *"Det her er et utroligt dårligt eksempel. Vi sidder en søndag på en kongres, og der skal skrives noget snart, og der er meget lidt konkret."* Meget tyder altså på, at andre strategier end den, der handler om at prioritere indholdsmæssige konsekvenshistorier, har været styrende for NA's dækning i det konkrete tilfælde. "Prioriteringen af proces" kan således ikke umiddelbart anses som en udpræget bevidst strategi på NA.

Fordringen om at skrive kortere, klarere og bedre betyder, at ART i dækningen af kongressen tænker meget over: *"... hvordan det her kan gøres så letforståeligt og tilgængeligt som muligt"*. For JB betyder kravet, at hun i dækningen af aftalebruddet er meget fokuseret på at gøre det spiseligt og levende. Generelt resulterer fordringen altså i forsøg på at gøre stoffet så konkret og håndgribeligt for læseren som muligt. Men hvordan gøres dette, når pladsen er trang? Ifølge MJ er én mulig strategi at anvende billedsprog, da det skaber associationer om et givent emne, som man så ikke behøver bruge plads på at beskrive. Direkte adspurgt siger MJ, at han meget bevidst bruger billedsproget bl.a. til dette formål. Også JB bruger det, mens ART: *"... mere [er] tilhænger af "hvad betyder det for dig". Hvor det med billedsprog er en lidt anden strategi."* Det er min vurdering, at denne billedliggørelse – der er udtryk for en generel tendens til at gøre stoffet så lettilgængeligt som muligt – er et rendyrket eksempel på trivialisering. NA's meget bevidste anvendelse af det, jeg vil kalde "konkretiseringsstrategien", former nemlig dækningen efter laveste fællesnævner og kan derfor i overensstemmelse med analysens første del defineres som en trivialiseringstrategi.

I analysens første del tegnede jeg et billede af NA's dækning af kongressen og aftalebruddet. Billedet er uddybet og nuanceret via indkredsningen af de strategier, der ligger bag de to dækninger. Dækningerne bliver således til på baggrund af en ganske bevidst og konsekvent anvendt strategi, der pga. pladsbegrænsninger har det selskabelige og lettilgængelige som omdrejningspunkt. Tre konkrete trivialiseringstrategier benyttes relativt bevidst: Procesprioritering, som er den mindst entydige og bevidste, samt konkretisering og prioriteringen af begivenheder, hvor selskabelig iscene-

sættelse er mulig – hvorfor dækningen af kongressen og aftalebruddet varierer meget i omfang, men begge rummer en del trivielle elementer.

7.5 medieopbruddet

På baggrund af ovenstående indkredsning af de strategier, der ligger bag avisernes dækning af kongressen og aftalebruddet, kan det konstateres, at anvendelsen af trivialiseringstrategierne, der blev identificerede i analysens første del, er ganske bevidst. At strategierne anvendes bevidst, åbner op for at undersøge, i hvilket omfang aktørerne opfatter medieopbruddet som årsag til strategiernes anvendelse – herunder om nogle dele af opbruddet har større betydning end andre. Dette undersøges nedenfor ved at afdække dimensionerne *nyhedskonkurrence*, *kommercialisering* og *segmentering*.

7.5.1 Nyhedskonkurrence

Hensigten med afsnittet er at afdække, i hvilket omfang den intensiverede kamp om læsernes opmærksomhed kan forklare anvendelsen af de identificerede trivialiseringstrategier. Samtalerne med redaktører og journalister på BET, EB og NA har umiddelbart givet indtryk af, at nyhedskonkurrencen er den af opbruddets tendenser, der fylder mest i deres hverdag. I undersøgelsen ses både på nyhedskonkurrencens betydning for den journalistiske praksis internt på aviserne samt for avisernes tiltag i forbindelse med den eksterne opmærksomhedskamp, da begge forhold antages at have betydning for trivialiseringstrategiernes anvendelse.

Internt

Analysen og fortolkningen af interviewene indikerer, at BET er den af de tre aviser, hvor nyhedskonkurrencen har størst betydning internt. En *"nyhedsekspllosion af en anden verden"* er ifølge journalist MH én af måderne, nyhedskonkurrencen manifesterer sig på. Det øgede nyhedsudbud resulterer i et hurtigere roterende medie billede og dermed politiske historier med kortere levetid end tidligere: *"Mediebilledet skifter utroligt hurtigt. Det er meget svært at holde en dagsorden i mere end et halvt døgn. Så skal det virkelig være noget stort."* Samtidig betyder BET's satsning på netavisen *"berlingske.dk"* ifølge journalist JW, at stoffet offentliggøres med hyppigere frekvens end tidligere. Endelig modtager BET ifølge JW langt flere pressehenvendelser end førhen, som journalisterne også må forholde sig til. Alt i alt oplever især journalisterne, men også redaktøren som følge af nyhedskonkurrencen øgede produktionskrav og dermed en mere ressourcepresset journalistisk praksis, hvorfor der kan tales om et internt *"opmærksomhedsunderskud"* på BET. Herved henføres til, at der simpelthen er flere forhold end tidligere, som kræver journalisternes opmærksomhed, men den samme forpligtigelse til at levere en nyhedsbåren politisk dækning. Da journalisterne ikke har fået

flere opmærksomhedsressourcer at gøre godt med – men tværtimod færre som følge af afskedigelser – bliver konsekvensen ofte mindre tid til at udvikle, researche og skrive historierne. Dette har ifølge MH især betydning for den undersøgende journalistik: *"Når man skal producere linier... så bliver der mindre tid til at gå i dybden. Det kan desværre ikke undgås."* Konsekvenserne synes dog at være større for dækningen af kongressen end af aftalebruddet, idet kongressen strækker sig over kortere tid. MH siger: *"I og med, at vi også skal levere til nettet – det gjorde vi også her [ved kongressen] – så bliver der måske mindre tid til at gå rundt og snakke med de forskellige socialdemokratiske borgmestre... Det kunne, der komme nogle historier ud af, som man i mindre grad får opdyrket nu. Det er da et minus."* Ved korterevarende begivenheder som kongressen kan det altså være nødvendigt at erstatte den ressourcetunge indholdsanalyse, der eksempelvis kræver samtaler med forskellige borgmestre, med en mindre ressourcekrævende procesanalyse f.eks. af HTS' styrker og svagheder. Nyhedskonkurrencens (tids)pres på de interne arbejdsgange øger kort sagt incitamentet til på BET at anvende processtrategien. Denne sammenhæng er dog ikke entydig. Redaktør BS understøtter denne pointe med følgende udsagn om ressourcesituationen: *"... du kan forlange det samme af os, som du kunne forlange for fem år siden"*.

På EB kan der ikke som på BET spores et "opmærksomhedsunderskud" internt. Ifølge journalisterne HCB og TF har de således nogenlunde samme tid og ressourcer til at dække politik, som de altid har haft, hvilket givetvis må tilskrives avisens strategi om at frasortere meget af det politiske fællestof på forhånd. Efter min opfattelse når det øgede informationsudbud og det hastigere roterende nyhedsbillede således aldrig at sætte samme pres på EB's journalistiske praksis som på BET's. På NA forholder det sig dog anderledes. Journalist ART oplever en øget nyhedshastighed, hvor nettet bl.a. skal opdateres løbende ved begivenheder som f.eks. Socialdemokraternes kongres. Samtidig beretter både ART og journalist JB om et langt større udbud af informationer end tidligere. ART siger: *"Der er jo utrolig meget, man skal følge med i. Også for meget... På den måde, er der hele tiden noget, jeg ikke har tjekket."* Som på BET kan der også på NA spores et internt "opmærksomhedsunderskud": Flere forhold end tidligere, der kræver opmærksomhed, men samlet ikke mere opmærksomhed at give af. "Underskuddet" bliver ikke mindre af, at de på NA's politiske redaktion er 2-3 journalister færre end på BET og EB's. Konsekvensen af "underskuddet" er, at det – til trods for avisens erklærede strategi om at prioritere substans – især ved kortvarige begivenheder som kongressen, hvor "opmærksomhedsunderskuddet" er størst, bliver mere legitimt at prioritere det mindre ressourcekrævende processtof. ART's begrundelse for at prioritere processtoffet i kongresdækning-

en understøtter denne antagelse:”... *der er en avis, som skal laves færdig med en tidlig deadline. Og en masse andet som skal laves til nettet. Så det handler simpelthen også om tid.*” ”Opmærksomhedsunderskuddet” øger altså incitamentet til på NA at anvende trivialiseringstrategien ”prioritering af proces” i forbindelse med korterevarende politiske begivenheder som kongressen.

Internt har nyhedskonkurrencen altså især betydning på BET og NA. Begge steder begrænser bl.a. det øgede nyhedsudbud, det hurtigere skiftende medie billede og forpligtigelserne til at opdatere netavisen den tid og de ressourcer, der bruges på at udvikle, researche og skrive historier til papiravisen. Dermed resulterer nyhedskonkurrencen i et internt ”opmærksomhedsunderskud”, som synes særligt markant i forbindelse med dækningen af kortvarige politiske begivenheder som kongressen. De øgede produktionskrav og naturlige ressourcemæssige begrænsninger ved eksempelvis kongressen synes både for BET og NA at øge incitamentet til at benytte trivialiseringstrategien ”prioritering af proces”, hvilket bidrager til at forklare, hvorfor BET og NA’s dækninger af kongressen er mere trivielle end dækningerne af aftalebruddet. Sammenhængen mellem nyhedskonkurrencen og processtrategien er dog mere entydig på NA end BET. På EB spores et internt ”opmærksomhedsunderskud” ikke i samme grad. Samlet kan nyhedskonkurrencens påvirkning internt altså i nogen udstrækning forklare anvendelsen af processtrategien på BET og NA i forbindelse med den kortvarige kongresbegivenhed.

Eksternt

Analysen og fortolkningen af interviewene afslører en markant bevidsthed på både BET, EB og NA om den opmærksomhedskamp, aviserne befinder sig i eksternt. Den politiske redaktør BS taler således om, at BET har været igennem: ”... *en redaktionel udvikling over tid – jeg tror over sådan en fire-fem år – hvor man er blevet mere bevidst om, at der er en skarpere konkurrence*”. Et udsagn, der tillige er dækkende for den udvikling, EB og NA har gennemgået de senere år. I overensstemmelse med de teoretiske forventninger resulterer bevidstheden om den intensiverede opmærksomhedskamp i overvejelser på både BET og EB over, hvordan avisen gøres enestående. På BET tænker man ifølge journalist JW meget over: ”... *hvordan vi kan gøre avisen mere spændende og unik... sådan at vi kan fange og fastholde interessen hos læserne.*” Dette har efter min opfattelse to konsekvenser for BET’s politiske dækning. (1) At journalisterne forsøger at forædle stoffet med henblik på at give læserne noget, de ikke får andre steder. I den nuværende konkurrencesituation er det ifølge JW forudsætningen for, at læserne fortsat vil betale 4000 kr. om året for at holde BET. Forædlingen kan ske på flere måder, bl.a. via solohistorier, som ifølge MH da også er blevet vigti-

gere de senere år: "... det er blevet vigtigere forstået på den måde, at der er kommet utrolig mange gratismedier, som jo bare videreformidler vores nyheder. Hvis vi ligesom skal adskille os fra dem, er det vigtigt, at vi har historien først." Der er dog voldsom konkurrence blandt især morgenaviserne om de gode solohistorier – udmeldingshistorierne – hvorfor andre strategier tillige tages i anvendelse, herunder bl.a. processtrategien. Ifølge MH kan BET via procesanalyser: "... give læserne en bonus i form af, at vi med vores ekspertise på det politiske stof kan give en vurdering... i forhold til nogle parametre, som er vigtige i politik." Processtrategien kan kort sagt generere egenvinkler på fællesstof som kongressen og aftalebruddet, der i den intensiverede kamp for opmærksomhed er ligeså værdifulde som egentlige solohistorier. (2) Samtidig stilles større krav til journalistikken. Ifølge BS skal BET's historier således være bedre fortalte og formidlede end tidligere. Det betyder bl.a., at historierne jf. BS gerne må rumme det skæve, sjove og underholdende: "... med tiden har vi ligesom også fået støvet hvirvlet af os, så vi ligesom bliver friskere og frækkere og respektløse". Det er for mig at se nærliggende at betragte BET's anvendelse af ironistrategien i forbindelse med dækningen af kongressen og aftalebruddet som en konsekvens heraf.

På EB resulterer bevidstheden om den skærpede konkurrencesituation også i ønsket om at levere noget unikt til læserne. Ligesom på BET dyrkes solohistorier derfor i kraftig grad. Der er dog tale om en anden type solohistorier end på BET. EB-journalist HCB siger: "Vi er jo ikke så meget for at skrive de ting, som du har set i fjernsynet. Som du har kunnet læse på nettet... Hvis vi skal gøre os håb om, at de vil læse, hvad vi skriver, så skal vi præsentere noget andet... noget som ser sjovt ud, noget som har en skæv vinkel eller noget med et godt billede". EB prioriterer altså solohistorier, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig, hvilket forklarer EB's massive prioritering af Allerød-sagen i forbindelse med dækningen af aftalebruddet. Samtidig dyrkes en særlig form for egenvinkler, når fællesstof som kongressen og aftalebruddet dækkes – nemlig de underholdende. Journalist TF eksemplificerer: "Det er sjovere for os, hvis nu f.eks. Bendt Bendtsen faldt ned af stolen på sit pressemøde, så ville vi skrive om det. Men ikke hvis han f.eks. kommer med et nyt børneudspil... det skal nok blive blæst op i de andre mere seriøse og tørre morgenaviser". Mens den intensiverede opmærksomhedskamp gør det nødvendigt for både EB og BET at levere noget unikt for at fastholde og vinde læsere, er det interessant at bemærke de forskellige strategier, aviserne anlægger med henblik herpå. Hvor BET's solohistorier er udmeldingshistorier, er EB's underholdningshistorier, og hvor BET genererer egenvinkler via processtrategien, benytter EB den selskabelig iscenesættelse. Dette er efter min vurdering et udtryk for, at EB og BET som følge af nyhedskonkurrencen eksternt

besinder sig mere på, hvem de er som aviser. Ifølge redaktør SF skal årsagen til EB's prioriteringer da også i højere grad findes i avisens selvforståelse og traditioner end i nyhedskonkurrencen. Men efter min opfattelse er der netop tendens til, at nyhedskonkurrencen skærper behovet for at anvende selskabelige egenvinkler samt at prioritere historier som Allerød-sagen på EB. Jeg baserer bl.a. denne opfattelse på TF's beretning om, at det politiske stof som følge af nyhedskonkurrencen får stadig sværere ved at finde vej til EB's spalter. Hun oplever som politisk journalist: "... flere og flere gange, hvor man får at vide: Det er en lille avis, vi har til i morgen. Ergo... der er simpelthen ikke plads til at få [det] i. Der er noget andet der er vigtigere." Hvis TF skal gøre sig forhåbninger om at få historier i avisen, skal de enten være "stjernegode" som Allerød-sagen, eller også skal de anrettes, så de fanger opmærksomhed: "Jeg lavede engang en historie om, at skatteministeren snød danskerne for mellem tre og seks mia. kr. i ejendomsværdibeskatning... den kunne jeg have været bange for ikke kunne komme i. Så lige præcis sådan en historie stiller helt vildt store krav til, at jeg kan servere den". Som følge af den eksterne kamp om opmærksomhed bliver den selskabelige iscenesættelse altså i stigende omfang forudsætningen for at få politiske historier i EB.

NA er ligesom BET og EB meget bevidst om den skærpede konkurrencesituation. I modsætning til de to betalingsaviser, hvor bevidstheden udmønter sig i ønsket om at producere en unik avis, kommer det på gratisavisen NA især til udtryk i overvejelser over, hvordan man som ny avis vinder læsere.¹⁵¹ Journalist ART udtrykker det således: "Hvordan kan vi – når folk ikke kender os, ikke har noget forhold til os, ikke har holdt os i hundrede år – få folk til at samle vores avis op?". NA er altså meget opmærksom på at cementere sig, som noget læserne har brug for, herunder at vinde læseren fra første side, fordi vedkommende ikke har betalt for avisen. Opmærksomhedskampen eksternt er således også særdeles præsent på NA, hvilket efter min opfattelse har to konsekvenser for avisens dækning af politik. Dels dyrker NA ifølge ART meget bevidst konsekvensjournalistik: "... er man mand eller kvinde, og er man 20, 40 eller 60 og samler vores avis op i entreen eller i toget, så skal de tænke: Okay det her er jeg nødt til at læse, fordi det faktisk har noget med min hverdag at gøre – det betyder noget for mig." Anvendelsen af konkretiseringsstrategien i forbindelse med dækningen af både kongressen og aftalebruddet er altså et vigtigt "våben" for NA i kampen om opmærksomhed. Samtidig er NA ifølge journalist JB meget fokuseret på at skabe det rette mix i avisen mellem vigtige og typisk vanskeligt tilgængelige begivenheder som aftalebruddet og lettere, mere underholdende og læseværdige begivenheder som kongressen: "Vi skal finde en balance, hvor

---

¹⁵¹ NA har erkendt, at det som nyt medie er svært at få del i de solohistorier – udmeldingshistorierne – som politikere og presserådgivere pr. tradition giver til morgenaviserne. Derfor satses på andre strategier for at skabe opmærksomhed.

læserne gider at åbne os, gider læse det, men de skal heller ikke finde os tunge eller for kedelige. Og samtidig skal vi kunne konkurrere med dem, der dækker vigtige begivenheder". Dette samt ovenstående bidrager til at forklare NA's prioritering af begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig og illustrerer samtidig, hvorfor kongressen dækkes mere intensivt end aftalebruddet.

I overensstemmelse med de teoretiske forventninger manifesterer nyhedskonkurrencen eksternt sig i en skærpet bevidsthed på både BET, EB og NA om nødvendigheden af at levere noget "andet" end konkurrenterne. På gratisavisen NA rendyrkes avisens profil med henblik på at cementere sig og vinde læsere, mens der på betalingsaviserne BET og EB søges unikt politisk stof – dels solohistorier ved samt egenvinkler på fællesbegivenheder som kongressen og aftalebruddet. Samlet kan opmærksomhedskampen eksternt i nogen udstrækning forklare BET's anvendelse af proces- og ironistrategien, EB's benyttelse af den selskabelige iscenesættelse og NA's konkretisering i forbindelse med begge fællesbegivenheder. Endelig kan nyhedskonkurrencen eksternt i nogen grad forklare NA's mere intensive dækning af kongressen end aftalebruddet.

7.5.2 Kommercialisering

Hensigten med afsnittet er at kortlægge, i hvilket omfang opmærksomhedskommercielle hensyn kan forklare anvendelsen af de identificerede trivialiseringsstrategier. Af samtalerne med redaktører og journalister fremgår det umiddelbart, at kommercialiseringen er den af tendenserne i medieopbruddet, der fylder mindst i deres hverdag. Grundlæggende giver de politiske redaktører på BET, EB og NA nemlig udtryk for, at der på deres avis er vandtætte skodder mellem de kommercielle og redaktionelle dele. Umiddelbart tyder intet altså på, at kommercialiseringen har betydning for avisernes anvendelse af trivialiseringsstrategierne i forbindelse med dækningen af kongressen og aftalebruddet. Med tanke på publicistiske visioners faste forankring i dansk presse er disse udmeldinger dog efter min opfattelse langt fra overraskende. En nærmere analyse og fortolkning af interviewene tilføjer da også en række modifikationer til redaktørernes udsagn om "vandtætte skodder". Selvom BET drives på markedsvilkår er redaktør BS f.eks. ikke i tvivl om, at lykken for en journalist er en fond. BS, der har været på både BET og Politiken, mærker en klar forskel, idet der på BET er en markant "afkasttankegang", som BS ikke følte på Politiken, da han var der. Forskellen begrundes således: *"Fonden er jo ikke grådig. Det er Montgomery [red. ejer af Mecom]... de penge, som er i Politikens Hus, de kører jo i fonden. Men her [i Mecom] bliver de jo slæbt ud og bliver måske brugt andre steder i Europa... vi giver jo et fint overskud. Hvorfor kunne det ikke bare blive på avisen? Hvorfor kunne det ikke bare arbejde her? Til at gøre avisen bedre? Nej det skal bruges til at opkøbe*

noget andet og noget mere". Ikke overraskende mener også den politiske redaktør på EB, at journalistikken har bedre levevilkår på en avis, der er fonds- frem for markedsdreven. Af SF's udsagn fremgår det, at det er de traditionelle journalistiske dyder og ikke opmærksomhedskommercielle hensyn, der betyder mest på fondsdrevne aviser, mens det modsatte typisk er tilfældet på markedsdrevne aviser. SF angiver den udprægede målgruppeorientering – hvor man meget bevidst segmenterer sin dækning – som et eksempel på de kommercielle begrænsninger, der pålægges markedsdrevne aviser. I modsætning til SF og BS ser den politiske redaktør på NA ikke den store forskel på at være fonds- og markedsdreven. MJ erkender dog, at fondsdrevne aviser måske nok har lidt mere "respit" i forhold til at afskedige medarbejdere i modgangstider. Samlet er det ganske paradoksalt, at alle tre redaktører på den ene side mener, at der er vandtætte skodder mellem drift og redaktion på netop deres avis, men på den anden side erkender, at journalistikken givetvis har det bedre i én type driftsform (fond) frem for en anden (marked). Det er især overraskende, at denne opfattelse findes på BET og til dels på NA, da disse aviser netop er markedsdrevne.

Men hvordan skader markedsstyringen journalistikken på BET og NA? En af konsekvenserne af den afkasttankegang, BS taler om på BET, er, at avisen de senere år har afskediget medarbejdere – dog ikke på den politiske redaktion. BET-journalist, JW, siger om betydningen af fyringerne: "*... det er klart, at vi er jo ikke det antal journalister på Berlingske Tidende, som vi var for bare ét år siden. Jeg tror vi er 20 færre nu, end vi var for ét år siden. Det er klart, at det begrænser frirummet til at kunne lave det der sådan mere dybdeborende.*" Også på NA er der siden avisens start blevet færre medarbejdere. I dag er de fire personer på den politiske redaktion, men den politiske redaktør, MJ, bliver snart udlandsredaktør og ved ikke, om avisen ansætter en ny politisk redaktør. Uanset hvad sætter en politisk redaktion med blot 3-4 mand sine begrænsninger bl.a. i forhold til den dybdeborende journalistik. Det er dog ikke kun i forhold til bemanningen, at kommercialiseringen sætter sig igennem – også i forhold til prioriteringen af ressourcerne mærkes en forandring. BET-journalist, MH, mener således, at avisernes dårlige økonomi generelt resulterer i, at der tælles mere på knapper bl.a. i forhold til den dybdeborende og ressourcekrævende form for journalistik: "*Det betyder meget, om man tør tage risikoen for at brænde 100.000 af eller 50.000 af – og at lade en journalist bruge fjorten dag på at undersøge noget, der måske ikke kommer noget ud af.*" Også på NA er der forskel på risikovilligheden i med- og modgangstider. MJ siger: "*Hvis NA går godt, så kunne man forestille sig, at man måske ville beholde medarbejderstaben eller måske udvide med nogle tillæg og så måske ansætte journalister. Og hvis det går dårligt, så må man fyre journalis-*

ter.” Hvis der kan tales om, at kommercialiseringen har en betydning på BET og NA, er det altså dels i forhold til den redaktionelle bemanning samt de ressourcer, der tilflyder journalistikken. Men ser det ikke ligeså slemt ud på EB? Svaret er ganske kort: Nej. Avisen har ifølge den politiske redaktør SF ikke afskediget medarbejdere de sidste mange år, og i forhold til ressourcesituationen på avisen siger hun: ”... altså Ekstra Bladet er ikke et sted, hvor det ville være rimeligt at klage over ressourcerne.” Det er dog væsentligt at understrege, at forskellene mellem BET/NA og EB sandsynligvis ikke kan tilskrives, at førstnævnte er markedsdrevne, og sidstnævnte er fondsdrevet. Eksempelvis står Dagbladet Politiken – der ligesom EB er fondsdrevet – med mange af de samme problemstillinger som BET og NA og har bl.a. måttet foretage en fyringsrunde i efteråret 2007.¹⁵²

I forhold til kommercialiseringen kan der altså hverken på BET, EB eller NA påvises en direkte indvirkning på den journalistiske praksis eller anvendelsen af de identificerede trivialiseringsstrategier. Så langt kan udmeldingerne om ”vandtætte skodder” godtages. I det omfang kommercialiseringen har betydning, er det i forhold til de rammebetingelser, den journalistiske praksis fungerer under. Her tænkes især på bemanningen og ressourcerne, hvilket på sigt kan få betydning for mulighederne for at dyrke bl.a. den dybdeborende og ressourcekrævende journalistik i forhold til begivenheder som kongressen og aftalebruddet. Kommercialiseringens indvirkning på rammebetingelserne for den journalistiske praksis synes mere udbredt på BET og NA end på EB. Dog må oplevelsen af rigelige ressourcer på EB i høj grad tilskrives, at avisen bevidst fravælger at bruge ressourcer på fællesstof (f.eks. aftalebruddet), som BET og NA i varierende omfang føler sig forpligtiget til at dække og bruge ressourcer på. Dertil kommer, at fondsdrevne aviser generelt står overfor mange af de samme problemstillinger som markedsdrevne aviser. Forventningen om, at aviser, som drives på markedsvilkår, påvirkes mere af kommercialiseringen end aviser, der drives på fondsvilkår, kan altså kun bekræftes i begrænset omfang. Samlet kan det konstateres, at kommercialiseringen ikke som sådan kan forklare anvendelsen af de identificerede trivialiseringsstrategier, men dog anskueliggør, hvordan forandrede rammebetingelserne for den journalistiske praksis aktualiserer anvendelsen af især de mindst ressourcekrævende trivialiseringsstrategier.

7.5.3 Segmentering

Hensigten med afsnittet er at afdække, i hvilket omfang den stigende orientering mod avisernes målgrupper kan forklare anvendelsen af de identificerede trivialiseringsstrategier. Samtalerne med redaktører og journalister på BET, EB og NA har umiddelbart givet indtryk af, at målgruppeoriente-

---

¹⁵² ”Spareplan koster job på Politiken”, Business.dk, 2007

ringen fylder mere end kommercialiseringen, men mindre end nyhedskonkurrencen i deres hverdag.

Analysen og fortolkningen af interviewene viser, at målgruppeorienteringen er mest markant på BET, hvor man ifølge journalist MH i 2003 gennemførte: *"... det største analyseprojekt, nogen avis nogensinde har lavet i Danmark."* Projektet hed "Tættere på læserne" (TPL), havde til hensigt at undersøge, hvem BET's læsere var, samt hvad de forventede af avisen, og resulterede i opstillingen af tre navngivne arketyper, der symboliserede BET's målgrupper. Selvom projektet er nogle år gammelt, og der løbende er sket opblødninger i det indledningsvis meget stramme målgruppe-koncept, mener redaktør BS dog, at den TPL-genererede fornemmelse for kernesegmentets ønsker og behov, stadig ligger lige "under huden", når begivenheder som kongressen og aftalebruddet dækkes. Adspurgt om TPL's betydning siger journalist JW: *"... det var en meget god guideline til, at vi skal huske på, at vi skriver rent faktisk til dem, der betaler for at have vores avis."* TPL udgør altså i sin grundform et rendyrket eksempel på målgruppeorientering og er helt i overensstemmelse med de teoretiske forventninger om øget segmentering. Også på EB kan der spores segmentering. Avisen har via læserpanelet "Nationen" og marketingsafdelingen gennemført undersøgelser, der afdækker læserskaren. Dog har EB ikke iværksat projekter, der i størrelse eller omfang kan måle sig med BET's TPL. Alligevel er EB ifølge den politiske redaktør SF ret bevidst om det segment, avisen rammer. Det skyldes dog snarere avisens selvopfattelse end de omtalte undersøgelser: *"... det ligger bare på rygraden. Når man træder ind over dørtærsklen her, så kommer det bare af sig selv. Den ligger i traditionen, den ligger i Ekstra Bladets natur, i hele selvforståelsen. Og den er meget stærk."* NA har også læserundersøgelser som BET og EB, men de er på ingen måder styrende for dækningen af begivenheder som kongressen og aftalebruddet. Det er derimod ambitionen om at skrive til flest mulige læsere. Journalist ART siger: *"Vi har ikke sådan som på BET faste skabeloner for, hvem vores læsere er. Og det er fordi vi skal ramme meget bredt."* Det kan dog diskuteres, om NA opnår dette med sin dækning – en pointe, jeg senere vil vende tilbage til.

Mens morgenavisen BET altså forfølger velafgrænsede segmenter, går gratisavisen NA den modsatte vej og forsøger at indtage morgenavisernes (tidligere) omnibusposition. Imellem disse yderpositioner besinder tabloidavisen EB sig mere på sit segment, men det sker primært i overensstemmelse med avisens traditioner og selvforståelse og ikke som på BET med udgangspunkt i læserundersøgelser og økonomiske kalkyler. Uanset, om aviserne segmenterer eller søger den bredest mulige målgruppe, er det min opfattelse, at der på både BET, EB og NA i dag tænkes mere over, hvem læ-

serne er, end tidligere, hvilket stemmer overens med de teoretiske forventninger. Men hvad betyder dette for dækningen af begivenheder som kongressen og aftalebruddet?

Af samtalerne med redaktøren og journalisterne på BET fremgår det, at den massive målgruppeorientering, som TPL i sin grundform er udtryk for, primært indvirker på avisens stofprioritering. TPL viste, at BET's læsere grundlæggende er meget interesserede i politik, hvilket ifølge både redaktør og journalister resulterer i en massiv prioritering af substansstof i forbindelse med dækningen af både kongressen og aftalebruddet. Dertil kommer et ønske om at uddanne læserne gennem prioriteringen af processtoffet. I forhold til aftalebruddet siger JW om denne prioritering: *"... det gør vi, fordi vi godt vil prøve at gøre læserne lidt klogere på, hvad det er for en situation, og hvad det er for nogle mulige løsninger."* Endvidere mener BS, at det er via processtoffet, at de væsentligste problemstillinger for læseren kan afdækkes. Processtoffet giver nemlig svar på, hvorvidt f.eks. Socialdemokraternes udmeldinger på kongressen er realiserbare, og ifølge BS er det altid essentielt for læseren. Som følge af TPL er der desuden den holdning, at mellemregningshistorier nedprioriteres, mens konsekvenshistorier opprioriteres. Prioriteringen resulterer ifølge journalist JW i, at: *"... vi selvfølgelig hele tiden har en diskussion om, hvordan kan vi gøre det her så nærværende for læserne som overhovedet muligt."* Jf. BS er processtoffet her én mulig strategi. Ønsket om at gøre politikkyndige læsere endnu klogere samt at gøre stoffet nærværende for læserne bidrager generelt til at forklare BET's anvendelse af trivialiseringstrategien "prioritering af proces".

På EB har målgruppeorienteringen også betydning for stofprioriteringen. Ifølge redaktør SF er EB's læsere typisk: *"... håndværkere – vi har en overvægt af mænd, ved jeg – pensionister, førtidspensionister, sosu-assistenten, offentligt ansatte i den lave ende. Og så har vi en helvedes masse unge og en rigtig stor del af indvandrerunge"*. Det betyder, at EB-journalisterne har en helt anden tilgang til dækningen af politik end BET-journalisterne. For hvor en BET-læser typisk er meget interesseret i og ved meget om politik, gør det modsatte sig typisk gældende for EB-læseren. Mens BET gerne vil gøre læserne endnu klogere på politik, handler det således for EB om blot at skabe en vis form for politisk interesse. EB-journalist HCB beskriver i den forbindelse formålet med kongresdækningen som "at vække" læserne og at gøre dem interesserede i, hvad der skal ske. TF, der dækkede Allerrød-sagen, siger supplerende, at EB gerne vil: *"... liste politik ind ad bagdøren til folk... vi tror, der er rigtig mange, som ikke gider læse politik, som ikke interesserer sig for det, men får de serveret politik i en nem indpakning, så glider det nemmere ned."* Én strategi er at nedprioritere sværttil-

gængelige udmeldings-, proces- og mellemregningshistorier, da de ikke interesserer den typiske EB-læser. Til gengæld opprioriteres konsekvenshistorier. TF siger: *"Det er hele tiden sådan noget som er i fokus for os. Det er, hvad er det for nogle konsekvenser, det får for Hr. og Fru Danmark... Sådan, at politik ikke bliver så abstrakt."* Prioriteringen af konsekvenshistorier kan for mig at se betragtes som en måde at dyrke avisens brand som underklassens vagthund for således at appellere til segmentet med flest potentielle EB-læsere. SF siger: *"Vi tager altid den lille mands parti. Mod systemet. Mod magthaverne. Mod de rige"*. Det er dog ikke kun stofprioriteringen, EB anvender til at gøre læserne interesserede i politik – også sprogbrug og vinkling benyttes. Udgangspunktet er målgruppens læsevner, der ifølge redaktør SF er ret dårlige. Når EB-journalisterne skriver og vinkler, tænker de derfor meget over: *"... at der ikke skal være et lix-tal, som er særligt højt, det skal være korte sætninger. Og det skal være meget skarpt vinklet. Altså, vi kan ikke have tre sidevinkler i en historie – der er én."* Hensynet til målgruppens læsevner betyder samtidig, at dækningen af kongressen og aftalebruddet gøres så billedbåren og personfikseret som muligt, da det gør politik nemmere at forstå. TF siger: *"Vores historier skal derfor gerne hænges op på en person... Vi skriver aldrig nogensinde, at det er et tungt system, der er årsagen til et eller andet – så er det ministeren, der er ansvarlig."* Udgangspunktet – at læserne ikke interesserer sig for politik – betyder efter min opfattelse, at EB-journalisterne i overensstemmelse med de teoretiske forventninger prioriterer, skriver og vinkler stoffet, så det genererer mest mulig opmærksomhed hos en generelt lavt uddannet målgruppe. Dette kan forklare EB's selskabelige iscenesættelse af og personfiksering i forbindelse med kongressen og aftalebruddet, idet begge trivialiseringstrategier sigter mod at servere politik så lettilgængeligt som muligt.

På BET har målgruppens uddannelsesniveau også betydning for, hvordan der skrives. TPL viste, at BET's læsere er bedre uddannet end gennemsnittet, hvorfor Journalist MH ikke er bange for at citere HTS, når hun bruger ordet "fundamentalistisk". Han er nemlig ret sikker på, at læserne forstår ordet. Netop læsernes uddannelsesniveau bidrager til at forklare BET's måde at anvende den ironiske kommentar på i forhold til EB's. Begge aviser benytter nemlig den ironiske kommentar, men meget forskelligt: Mens BET's kommentar typisk er centreret om indholdet og derfor kræver en vis politisk indsigt at afkode, er EB's fokuseret på personer og derfor lettere tilgængelig. BET's kendskab til læsernes uddannelsesniveau fra bl.a. TPL bidrager altså til at forklare, hvorfor BET anvender trivialiseringstrategien – den ironiske kommentar – som tilfældet er i forbindelse med dækningen af kongressen og aftalebruddet.

Mens BET og EB er relativt fokuserede på bestemte segmenter, ønsker NA som sagt at ramme den bredest mulige målgruppe. Det betyder dog ikke, at målgruppeorienteringen er mindre på NA end på BET og EB – blot, at det er nogle andre overvejelser om stofprioritering, sprogbrug og vinkling, der foretages på NA. Målsætningen om på sigt at nå én million læsere betyder, at man ifølge journalist JB er meget bevidst om at skabe den rette kombination af stoftyper i avisen: *”Vi tænker meget på, hvad læserne gerne vil vide noget om. Men netop fordi, vi har så bred en læserskare, kommer det også i sidste ende til at handle lidt om... det rigtige mix, mavefornemmelsen af, hvad der er en læseværdig historie, og så også en vurdering af, hvad der er de vigtige begivenheder.”* NA kombinerer kort sagt stof, der er vigtigt (f.eks. aftalebruddet) og stof, der er læseværdigt (f.eks. kongressen). NA forsøger altså at fange én million menneskers opmærksomhed ved både at rumme det stof, som BET (det vigtige) og EB (det læseværdige) prioriterer højt. JB og MJ’s overvejelser om aftalebruddet antyder dog, at læseværdigt stof klart har forrang. JB siger: *”Hvis det her [aftalebruddet] kommer til at fylde for meget, så bliver det på bekostning af en let historie eller en familievenlig historie... Altså, det bliver på bekostning af noget andet læseværdigt stof.”* MJ supplerer ved at kalde aftalebruddet for ”svært at forstå” og uden ”den store appel til almindelige mennesker”. I bund og grund legitimerer målsætningen om én million læsere altså en meget begrænset dækning af aftalebruddet, hvilket konkret illustrerer NA’s dyrkelse af begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig, og generelt vidner om en meget triviell tilgang til dækningen af politik.

Målsætningen om én million læsere har også betydning for avisens vinkling og sprogbrug. ART beretter om et udtryk avisens redaktører og journalister anvender for at sikre, at dækningen af begivenheder som kongressen og aftalebruddet rammer så bredt som muligt: *”Vi har et udtryk som hedder ”Erna”. Erna er lidt ligesom Maren i kæret bare i en moderne udgave. Altså, hvis vi kommer til at skrive for højpanedet... så kommer der måske en eller anden mail ud, hvor der står: Det her, det ville Erna aldrig have fattet.”* ”Erna” refererer dermed til: *”... en idé om, at vi ikke skriver til eliten – de må læse os – men vi skal huske, at det her er en avis til alle.”* Men hvordan kommer ”Erna” til udtryk i den politiske dækning? JB siger, at hun i forhold til vigtige, men også lidt tunge og tekniske begivenheder som aftalebruddet, prøver at gøre stoffet spiseligt, så det ikke bliver for kedeligt. I relation til begivenheder som kongressen forsøger ART endvidere at gøre det så konkret som muligt. Således udgør ”Erna” – der kan betragtes som en samlebetegnelse for NA’s konkretiseringsstrategi – indbegrebet af trivialisering, idet NA i forsøget på at ramme alle tager udgangspunkt i la-

veste fællesnævner. Min påstand er, at NA – på trods af ambitionen om at ramme bredt – dermed reelt segmenterer sin dækning i ret kraftig grad.

De udvalgte aviser besinder sig altså i overensstemmelse med de teoretiske forventninger mere på, hvem deres læsere er, i dag end tidligere. På alle tre aviser aftegner den stigende målgruppeorientering sig i stofprioritering, vinkling og sprogbrug. På BET og EB dyrkes bestemte – om end meget forskellige – segmenter. På BET, hvor segmenteringstendensen er mest markant, har TPL betydet, at avisen dyrker et bedre uddannet segment. På EB er tendensen mindre markant, men manifesterer sig dog i en skærpet bevidsthed om avisens selvforståelse og tradition som underklassens vagthund. NA går – modsat BET og EB – efter den bredest mulige læserskare, hvilket dog manifesterer sig i indirekte segmentering rettet mod laveste fællesnævner. Samlet kan den stigende målgruppeorientering i nogen udstrækning forklare BET's anvendelse af processtrategien og måde at benytte ironi-strategien på samt EB's benyttelse af den selskabelige iscenesættelse og personfiksering i forbindelse med avisernes dækning af både kongressen og aftalebruddet. Endelig kan tendensen i nogen grad forklare NA's konkretiseringsstrategi i forbindelse med begge begivenheder samt prioriteringen af begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig, herunder hvorfor aftalebruddet dækkes mere sparsomt end kongressen.

7.5.4 Sammenfattende betragtninger om medieopbruddets betydning

På baggrund af afdækningen af medieopbruddets tre dimensioner – nyhedskonkurrence, kommercialisering og segmentering – findes det relevant at overveje opbruddets samlede betydning for avisernes anvendelse af de identificerede trivialiseringsstrategier. Det fremgår ovenfor, at især nyhedskonkurrencen og segmenteringen har god forklaringskraft i forhold til anvendelsen af flere af strategierne, mens det er sværere at påvise kommercialiseringens betydning. Samlet for de tre tendenser er dog, at de i højere grad påvirker rammebetingelserne for den journalistiske praksis på de tre aviser end selve praksissen. Nyhedskonkurrencen resulterer f.eks. på BET og NA i færre ressourcer – og især mindre tid – til at producere journalistikken. På samme aviser kommer kommercialiseringen til udtryk i fyringer, der begrænser den redaktionelle bemanning og de journalistiske muligheder. Og endelig betyder den stigende hensyntagen til avisernes målgrupper, at journalisterne på bl.a. NA underlægges ret stramme formater for, hvor lange deres artikler må være samt, hvad de må handle om. Alt sammen udtryk for, at medieopbruddet ikke som sådan dikterer, hvad den enkelte journalist skriver i sin artikel, men derimod påvirker de betingelser, journalisten producerer artiklen under. Betingelser som opbruddet typisk forringer, hvorved anvendelsen af flere af de identificerede trivialiseringer

liseringsstrategier aktualiseres. Konstateringen af, at medieopbruddet i højere grad påvirker rammerne for den journalistiske praksis end selve praksisen, åbner op for en mere nuanceret fremstilling af opbruddets betydning for anvendelsen af trivialiseringsstrategierne.

Grundlæggende kan strategierne opdeles i tre grupper som medieopbruddet har varierende forklaringskraft i forhold til. Første gruppe består af trivialiseringsstrategier, der anvendes som en integreret del af avisernes dækning af politiske begivenheder som kongressen og aftalebruddet. Her tænkes på EB's selskabelige iscenesættelse og personfiksering samt NA's konkretisering.¹⁵³ Til trods for, at enkeltdimensioner i medieopbruddet har en vis forklaringskraft i forhold til anvendelsen af denne gruppe strategier i de konkrete tilfælde (kongressen og aftalebruddet), har medieopbruddet samlet begrænset forklaringskraft i relation til den generelle anvendelse heraf. EB og NA's benyttelse af strategierne kan nemlig i højere grad tilskrives deres selvforståelse – og for EB's vedkommende historiske traditioner – end medieudviklingens indvirkning på rammebetingelserne for deres journalistiske praksis. Anden gruppe består af trivialiseringsstrategier, hvis anvendelse dels skyldes avisernes selvopfattelse, men samtidig medieopbruddets indvirkning på rammebetingelserne for den journalistiske praksis. Her tænkes på NA's prioritering af begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig samt BET's brug af ironistrategien. NA's prioriteringer kan i den kontekst dels tilskrives avisens opfattelse af egen profil og eksistensberettigelse dels ønsket om at fange én million læsers opmærksomhed og at være et konkurrencedygtigt medie i opmærksomhedskampen. På samme måde kan BET's ironistrategi dels tilskrives avisens cementering af sin mere moderne profil og dels, at historierne skal være bedre fortalte for at kunne gøre sig i kampen om opmærksomhed. I relation til anvendelsen af denne gruppe af strategier har enkeltdimensioner i opbruddet – ligesom medieopbruddet i sin helhed – nogen forklaringskraft. Tredje gruppe består af strategier, hvis anvendelse til dels skyldes avisernes selvforståelse, men i langt højere grad kan tilskrives medieopbruddets indvirkning på rammebetingelserne for den journalistiske praksis. Her tænkes på BET og NA's processtrategi, hvis anvendelse bl.a. skyldes et internt ”opmærksomhedsunderskud” på aviserne. I forhold til denne gruppe strategier har medieopbruddet i almindelighed og nyhedskonkurrencen samt segmenteringen i særdeleshed god forklaringskraft.

Nuanceringen af medieopbruddets samlede betydning for anvendelsen af trivialiseringsstrategierne gør det muligt at afklare den i metodeafsnittet fremsatte case-forventning. Første del af specialets a-

---

¹⁵³ BET's substansstrategi udgør et lign. eksempel, selvom denne af naturlige årsager ikke er en trivialiseringsstrategi.

nalyse viste, at trivialiseringen er mere udbredt i best- (kongresdækningen) end i worst-casen (dækningen af aftalebruddet). Men er medieopbruddet skyld i denne forskel? I forhold til den første gruppe af strategier (jf. ovenstående) er svaret: Nej. Trivialiseringsstrategierne anvendes i EB og NA's dækning af både kongressen og aftalebruddet, og deres anvendelse kan kun i begrænset omfang forklares af medieopbruddet. Væsentligst er dog, at medieopbruddet ikke sandsynliggør, at incitamentet til at anvende disse strategier skulle være større ved dækningen af kongressen end aftalebruddet. At medieopbruddet skulle være skyld i, at dækningen af kongressen er mere triviell end dækningen af aftalebruddet, kan altså ikke bekræftes i forhold til den første gruppe trivialiseringsstrategier. Noget lignende gælder den anden gruppe af strategier. BET's ironistrategi og NA's prioritering af begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig, anvendes i forbindelse med både kongressen og aftalebruddet, hvilket i et vist omfang kan forklares af medieopbruddet. Men opbruddet sandsynliggør ikke, at incitamentet til at anvende disse strategier skulle være større ved dækningen af kongressen end aftalebruddet. Det er dog tilfældet med den tredje gruppe af strategier. Her forklarer medieopbruddet udover BET og NA's anvendelse af processtrategien tillige, hvorfor incitamentet til at anvende strategien er større i dækningen af kongressen end aftalebruddet. Begivenhedernes tidshorisont (kortvarig / langvarig) kombineret med et internt "opmærksomhedsunderskud" på BET og NA er blandt begrundelserne. Samlet kan medieopbruddet altså kun delvist forklare, hvorfor trivialiseringen er mere udbredt i best- end i worst-casen.

På baggrund af ovenstående betragtninger finder jeg sluttelig anledning til at overveje, hvorvidt medieopbruddet påvirker visse aviser mere end andre? Generelt synes BET og NA at være mere påvirket end EB. Især på BET synes opbruddet at have sat sine spor. Nyhedskonkurrencen resulterer internt i et "opmærksomhedsunderskud", der i forhold til kortvarige politiske begivenheder som kongressen aktualiserer processtrategien. Samtidig indgår BET eksternt i en intensiveret kamp om opmærksomhed – særligt med de andre morgenaviser – der resulterer i en konstant jagt på solohistorier samt egenvinkler på fælleshistorier. Kommersialiseringen indskrænker den redaktionelle bemanding, mens avisen segmenterer kraftigt for at sikre sin markedsandel i opmærksomhedskampen. Samlet synes opbruddet at have sat en proces i gang på BET, hvor avisen i stigende omfang tager bestik af og indretter sig efter omgivelsernes ønsker og forventninger, hvorved rammebetingelserne for den journalistiske praksis skærpes. Sådant forholdet det sig ikke på EB. Her synes opbruddet i langt højere grad at skærpe eksisterende prioriteringer i avisens historiske traditioner og selvforståelse. På trods af medieopbruddet er EB således stadig helt sin egen. Avisen synes endda netop at

have gjort det til en bevidst strategi i opmærksomhedskampen at dyrke de træk, der altid har været unikke for EB – bl.a. den selskabelige iscenesættelse og personfikseringen. Imellem disse yderpositioner findes NA, der i høj grad har udviklet sin egen profil, hvilket både prioriteringen af begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig, og konkretiseringsstrategien er udtryk for. NA's profil synes dog at være skruet sammen på baggrund af ledelsesmæssige overvejelser over, hvordan avisen som gratisprodukt klarer sig bedst i kampen om opmærksomhed. Disse overvejelser aflejrer sig i rammebetingelserne for den journalistiske praksis på avisen og resulterer bl.a. i, at det politiske stof er underlagt væsentlige plads- og indholdsmæssige begrænsninger. Selvom medieopbruddet altså tilsyneladende påvirker BET og NA mere end EB, kan forventningen om, at opbruddet svækker markedsdrevne aviser (BET & NA) mere end fondsdrevne aviser (EB) kun bekræftes i begrænset omfang. Generelt synes forskellene mellem markeds- og fondsdrevne aviser nemlig at være mindre udtalte end analysen og fortolkningen af interviewene med redaktører og journalister på BET, NA og EB giver indtryk af. Det ændrer dog ikke ved, at BET påvirkes mest og EB mindst af medieopbruddet i det konkrete tilfælde. Iagttagelsen rummer det paradoks, at mens opbruddet påvirker BET mest, er avisens dækning af kongressen og aftalebruddet den *mindst* trivielle. Omvendt påvirker opbruddet EB mindst, men samtidig er avisens dækning af begivenhederne den *mest* trivielle. Pointen må derfor være, at ikke kun medieopbruddet, men også avisernes historiske og traditionsbestemte selvopfattelse, politikforståelse og målgrupper har betydning for anvendelsen af de identificerede trivialiseringstrategier. På baggrund af ovenstående må det dog understreges, at medieopbruddet *har* en vis forklaringskraft i forhold til anvendelsen af strategierne. Samtidig rejser opbruddet en række centrale problemstillinger i forhold til udøvelsen af rollen som vagthund generelt, der relaterer sig til rammebetingelserne for den journalistiske praksis.

7.6 Delkonklusion

Hensigten med anden del af specialets analyse har været at undersøge, hvorvidt der empirisk er grundlag for specialets tese om, at det er medieopbruddet, der forårsager BET, EB og NA's anvendelse af de trivialiseringstrategier, der blev identificeret i analysens første del. Formålet er dels indfriet gennem indkredsningen af strategierne bag avisernes dækning af Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud (Allerød) med særligt fokus på, hvorvidt aviserne bevidst anvender de identificerede trivialiseringstrategier. Samtidig er dimensionerne *nyhedskonkurrence*, *kommercialisering* og *segmentering* kortlagt. Herved er det afdækket, i hvilket omfang der empirisk er grundlag for at tilskrive anvendelsen af trivialiseringstrategierne til medieopbruddet.

Indkredsningen af strategierne bag BET, EB og NA's dækning af kongressen og aftalebruddet viser, at de identificerede trivialiseringsstrategier anvendes relativt bevidst på de tre aviser. Samtidig viser anden del af specialets analyse generelt, at medieopbruddet ikke som sådan dikterer den journalistiske praksis, men derimod primært indvirker på de rammebetingelser, denne praksis fungerer under. Samlet kan det derfor konkluderes, at medieopbruddets betydning for strategiernes anvendelse hovedsageligt er indirekte. Det er dog væsentligt at bemærke, at opbruddets forklaringskraft varierer i forhold til dets dimensioner samt typen af strategier, cases og aviser.

I relation til opbruddets tre dimensioner kan det konkluderes, at nyhedskonkurrencen og segmenteringen har størst forklaringskraft i forhold til strategiernes anvendelse, mens kommercialiseringens betydning er sekundær. Nyhedskonkurrencen og segmenteringen påvirker især rammebetingelserne for den journalistiske praksis på de tre aviser, men i enkelte tilfælde også selve den journalistiske praksis. Kommercialiseringen kan kun påvises at indvirke på rammebetingelserne. Medieopbruddets dimensioner kan i varierende omfang forklare BET, EB og NA's anvendelse af trivialiseringsstrategierne:

I forhold til BET kan det konkluderes, at især nyhedskonkurrencen og til dels segmenteringen i vidt omfang kan forklare BET's brug af processtrategien og i nogen grad anvendelsen af ironistrategien. I relation til BET's benyttelse af processtrategien har kravet om at levere noget unikt i kampen om opmærksomhed (nyhedskonkurrence, eksternt) samt ønsket om at gøre politikkyndige læsere endnu klogere (segmentering) generelt god forklaringskraft.. Konkret kan "opmærksomhedsunderskuddet" på avisen (nyhedskonkurrence, internt) samt begivenhedernes karakter forklare, hvorfor processtrategien i højere grad anvendes i dækningen af kongressen end aftalebruddet. Avisens anvendelse af ironistrategien kan dels tilskrives dyrkelsen af en mere moderne avisprofil dels, at den intensive opmærksomhedskamp (nyhedskonkurrence, eksternt) stiller større krav til journalistikken. Endelig kan bevidstheden om målgruppens uddannelsesniveau (segmentering) forklare, hvorfor BET benytter ironistrategien på den politisk indforståede måde, som avisen gør.

I relation til EB kan det konkluderes, at anvendelsen af begge trivialiseringsstrategier – den selskabelige iscenesættelse og personfiksering – i vidt omfang kan tilskrives avisens historie, kultur, traditioner og selvforståelse og i langt mindre grad medieopbruddet. Dog synes både nyhedskonkurrencen og målgruppeorienteringen (segmentering) at have skærpet bevidstheden omkring betydningen

af de prioriteringer, der gør EB unik, hvorfor disse dyrkes mere konsekvent end tidligere. Den intensiverede kamp om opmærksomhed (nyhedskonkurrence, eksternt) har således nogen forklaringskraft i forhold til, at EB benytter den selskabelige iscenesættelse til at levere noget unikt. Opmærksomhedskampen forklarer tillige de skærpede krav til selskabelig iscenesættelse, som det politiske stof må opfylde for at finde vej til avisen. Målgruppeorienteringen (segmentering) har både forklaringskraft i forhold til den selskabelige iscenesættelse og personfiksering, idet begge strategier i stigende omfang anvendes for at gøre politik så lettilgængeligt som muligt og herved at fange ”underklassesegmentets” opmærksomhed.

I forhold til NA kan det konkluderes, at avisens anvendelse af trivialiseringsstrategierne – prioritering af proces og begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig samt konkretisering – i nogen grad kan forklares af avisens selvopfattelse og i nogen grad af medieopbruddet. Processtrategien er den af strategierne, som medieopbruddet har størst forklaringskraft i forhold til. Anvendelsen – der sker på trods af kravet om at prioritere substans – kan nemlig tilskrives et internt ”opmærksomhedsunderskud”, der følger af nyhedskonkurrencen. ”Underskuddet” forklarer samtidig, hvorfor processtrategien i højere grad anvendes i dækningen af den kortvarige kongresbegivenhed end det længerevarende aftalebrud. Både prioriteringen af begivenheder, hvor selskabelig iscenesættelse er mulig, og konkretiseringen kan i høj grad tilskrives NA’s selvforståelse. Dog resulterer den intensiverede kamp om opmærksomhed (nyhedskonkurrence, eksternt) ligesom målgruppeorienteringen i en skærpet bevidsthed om strategierne betydning og samtidig i en mere konsekvent anvendelse.

Medieopbruddets tre dimensioner kan altså i varierende omfang forklare BET, EB og NA’s anvendelse af de identificerede trivialiseringsstrategier. I forhold til den i metodeafsnittet fremsatte caseforventning kan det samtidig konstateres, at dimensionerne kun i nogen grad formår at forklare forskellene mellem best- (kongresdækningen) og worst-casen (dækningen af aftalebruddet). I analysens første del erfarede jeg, at trivialiseringen i overensstemmelse med forventningen er mere udbredt i best- end i worst-casen. Anden del af analysen har vist, at nyhedskonkurrencen kan forklare, hvorfor BET og NA i højere grad har incitament til at anvende processtrategien i forbindelse med dækningen af kongressen end aftalebruddet. At incitamentet til at anvende de resterende fire-fem strategier skulle være større i forbindelse med kongressen end aftalebruddet, kan medieopbruddets dimensioner imidlertid ikke redegøre for. Samlet må det derfor konkluderes, at medieopbruddet kun delvist kan forklare, hvorfor trivialiseringen er mere udbredt i best- end i worst-casen.

I forhold til den i metodeafsnittet fremsatte forventning om analyseenhederne (aviserne) kan det desuden konkluderes, at opbruddet kun i begrænset omfang påvirker markedsdrevne aviser (BET og NA) mere end fondsdrevne aviser (EB). Generelt synes der nemlig ikke at være den store forskel på medieopbruddets indvirkning på markeds- og fondsdrevne aviser. I det konkrete tilfælde kan det dog konstateres, at opbruddet påvirker BET mest og EB mindst. Dette afføder den paradoksale situation, at hvor den uafhængige variabels (medieopbruddet) indvirkning er mest markant (på BET), er den afhængige variabel (trivialiseringen af evnen til at agere vagthund) svagest. Og hvor den uafhængige variabels indvirkning er svagest (på EB), er den afhængige variabel mest markant.

Den samlede konklusion i forhold til specialets teoretiske tese må derfor være, at det kun i nogen udstrækning er *medieopbruddet*, der trivialiserer pressens evne til at agere vagthund i forbindelse med BET, EB og NA's dækning af Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud. Medieopbruddet kan nemlig kun i nogen grad forklare anvendelsen af de identificerede trivialiseringsstrategier. Meget tyder på, at også avisernes historie, kultur, traditioner og ikke mindst selvforståelse har forklaringskraft i forhold til strategiernes anvendelse. At jeg når frem til denne konklusion er ikke overraskende i lyset af, at medieopbruddet ikke som sådan påvirker den journalistiske praksis – hvor strategierne anvendes – men i langt højere grad indvirker på de rammebetingelser, denne praksis fungerer under. Selvom medieopbruddet altså kun i nogen grad kan forklare den konkrete anvendelse af de identificerede trivialiseringsstrategier, rejser opbruddet generelt en række problemstillinger i forhold til rammebetingelserne for den journalistiske praksis, der kan få stor betydning for pressens evne til at agere vagthund i fremtiden.

8. Konklusion

Dette speciale er baseret på iagttagelsen af et medieopbrud og en professionalisering af den politiske kommunikation, der antages at sætte pressens evne til at varetage rollen som kritisk vagthund under pres. Specialets formål har været at undersøge, i hvilken udstrækning medieopbruddet svækker pressens evne til at agere vagthund? Tesen, der er formuleret på baggrund af opmærksomheds- og trivialiseringsperspektivet, udgør det teoretiske perspektiv, hvori problemstillingen er behandlet. Specialets analyse er designet som en hypoteseafprøvende undersøgelse med casestudiet som undersøgelsesdesign, Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud som best- og worst-case samt BET, EB og NA som analyseenheder. I analysen belyses validiteten af tesens påstand – *medieopbruddet trivialiserer pressens evne til at agere vagthund* – via et dokumentstudie af de tre avisers artikler om kongressen og aftalebruddet samt en analyse og fortolkning af interviewene med

de ansvarlige redaktører og journalister. Konklusionen har på denne baggrund til hensigt at besvare specialets problemformulering ved at fastslå omfanget af tesens forklaringskraft i forhold hertil.

Af dokumentstudiet kan det konkluderes, at antagelsen om en trivialisering af pressens evne til at agere vagthund er valid. I fem ud af seks tilfælde er det nemlig muligt at spore forfladigelse af BET, EB og NA's dækninger af kongressen og aftalebruddet samt aktualisering af andre roller end vagthunden. Endvidere er identificeret to-tre konkrete strategier pr. avis, som trivialiseringen i dækningerne kan henføres til. Analysen og fortolkningen af interviewene viser, at disse trivialiseringsstrategier anvendes bevidst. Undersøgelsen af interviewene fører dog til den konklusion, at antagelsen om, at medieopbruddet forårsager strategiernes anvendelse, kun i nogen grad er valid. Avisernes traditioner og selvopfattelse har nemlig også forklaringskraft i forhold til benyttelsen af strategierne.

Samlet har specialet påvist den del af tesen, der går på en trivialisering af pressens evne til at agere vagthund, men kun delvist den del, der anfører medieopbruddet som årsag. Konklusionen på specialets problemformulering er derfor, *at medieopbruddet i nogen udstrækning svækker pressens evne til at agere vagthund*. I et videre arbejde må den teoretiske tese derfor revideres således, at andre variable med forklaringskraft i forhold til trivialiseringen inddrages, herunder avisernes traditioner og selvopfattelse samt professionaliseringen af den politiske kommunikation (jf. specialeindledningen). Det vil tillige være relevant at udforske påstanden om, at opbruddet har startet en proces, der gradvist underminerer betingelserne for pressens evne til at agere vagthund i fremtiden.

9. Refleksion

Afslutningsvis finder jeg anledning til at reflektere over, i hvilket omfang mine konklusioner kan generaliseres til andre typer af cases og aviser end dem, der er anvendt i specialet. Om specialets cases kan det konstateres, at best-casen (kongresdækningen) er mere triviel end worst-casen (dækningen af aftalebruddet), men at medieopbruddet kun delvist kan forklare forskellen. De antagede variationer mellem best- og worst-case gør sig altså gældende empirisk – om end mindre entydigt end forventet. De kritiske cases lever dermed delvist op til de teoretiske forventninger, hvorfor følgende generaliseringer kan foretages: I kongresdækningen, der er best-case for medieopbruddets trivialisering af pressens evne til at agere vagthund, spores trivialisering, der i et vist omfang kan tilskrives medieopbruddet. Sandsynligheden for, at dette er tilfældet i sammenlignelige sager fra pressens indlandspolitiske nyhedsdækning, er relativt stor. Her tænkes bl.a. på dækningen af andre partiers landsmøder og valgkampe, idet denne type begivenheder ligesom kongressen dels har træk

– bl.a. personer i centrum – der virker fremmede for trivialiseringen, og dels har træk – at de er kortvarige – der sandsynliggør, at medieopbruddet i hvert fald delvist kan forklare denne trivialisering. I dækningen af aftalebruddet, der er worst-case for opbruddets trivialisering af pressens evne til at agere vagthund, spores trivialisering i mere begrænset omfang, ligesom opbruddet i mindre grad er i stand til at redegøre herfor. Sandsynligheden for, at dette er tilfældet i sammenlignelige sager fra pressens indlandspolitiske nyhedsdækning, er relativt stor. Her tænkes bl.a. på dækningen af finanslovs- og overenskomstforhandlinger, da denne type begivenheder ligesom aftalebruddet har træk – bl.a. en vis væsentlighed og substans – der virker dæmpende på trivialiseringen. Samtidig har begivenhederne træk – at de er længerevarende – der sandsynliggør, at medieopbruddet kun i begrænset omfang kan forklare den eventuelle trivialisering.

Om specialets analyseenheder kan det konstateres, at morgenavisen BET påvirkes mest, mens tabloidavisen EB påvirkes mindst af medieopbruddet. Generelt påvirker opbruddet dog ikke markedsdrevne aviser (BET og NA) væsentligt mere end fondsdrevne aviser (EB). Følgende generaliseringer kan foretages: Sandsynligheden for, at konklusionerne draget om BET også i et vist omfang gælder JP og POL, er relativt stor. Dels fordi de tre morgenaviser har nogenlunde samme forståelse af og tilgang til politik i almindelighed (jf. metodeafsnittet) og varetagelsen af rollen som vagthund i særdeleshed. Samtidig befinder de tre aviser sig som følge af opbruddet omtrent i samme situation: De forsøger at udvikle strategier, der kan sikre overlevelse i opmærksomhedsøkonomien. Mens BET bl.a. har forsøgt sig med TPL, og POL har lanceret moderniseringsprojektet ”Ny Avis”, har JP bl.a. satset på JP2. Sandsynligheden for, at konklusionerne draget om EB på tilsvarende vis omfatter landets anden store tabloidavis BT, er dog relativt lille. Det skyldes primært, at EB på baggrund af avisens traditioner og selvforståelse har udviklet en meget særegen forståelse af og tilgang politik, der ikke umiddelbart kan generaliseres til BT. Dog kæmper EB ligesom BT, BET, POL og JP med at udvikle strategier, der kan sikre overlevelse i opmærksomhedsøkonomien. Her rendyrker EB sine unikke træk, hvilket understreger det vanskelige i at generalisere konklusionerne om EB til BT. Sandsynligheden for, at konklusionerne draget om NA i et vist omfang kan udbredes til andre gratisaviser, afhænger af, hvilke gratisaviser vi taler om. I forhold til trafikaviserne MetroXpress og Urban er sandsynligheden relativt lille – især fordi de to aviser har en meget begrænset egen-dækning af politik. Sandsynligheden er større i relation til den husstandsomdelte 24TIMER. På mange måder står NA og 24TIMER nemlig i samme situation: De skal som gratisprodukter cementere sig i opmærksomhedsøkonomien og vinde flest mulige læsere.

10. Litteraturliste

10.1 Litteratur

- Andersen, Johannes (2007): *Politik i det knuste spejl*, Ræson, nr. 2
- Andersen, Johannes mfl. (2007): *Det nye politiske landskab*, Academica
- Blumler, Jay G. & Kavanagh, Dennis (1999): *The third age of political communication: Influences and Features*, Political Communication, nr. 16
- Bro, Peter & Jønsson, Rasmus & Larsen, Ole (2006): *Politisk Journalistik og Kommunikation*, Forlaget Samfundslitteratur
- Brül, Sven og Nielsen, Niels Åge (1993): *Fremmedordbog*, Gyldendal
- Christensen, Jakob Møller Fjorback (2006): *Politisering af de landsdækkende morgenaviser – hvorfor?*, 8. semesters projekt, Politik & Administration, Aalborg Universitet
- Esmark, Anders (2006): *Funktionel offentlighed? – Et systemteoretisk perspektiv på professionaliseringen af den politiske kommunikation*, Politica, årgang 38, nr. 2
- Esmark, Anders & Pedersen, Ove Kaj & Kjær, Peter (1999): *Det politiske kommunikations-system*, Politica, årgang 31, nr. 2
- Goldhaber, Michael H. (1997): *The attention economy and the net*, www.well.com/user/mgoldh
- Gripsrud, Jostein, (2005): *Mediekultur, mediesamfund*, Hans Reitzels Forlag
- Hansen, Carsten Svane mfl. (2000): *Samfundslex*, Gyldendal
- Hjarvard, Stig (1999): *Politik som mediemontage. Om mediernes forandring af den politiske kommunikation* i Jørgen Goul Andersen mfl. *Den demokratiske udfordring*, Hans Reitzels Forlag
- Jønsson, Rasmus & Larsen, Ole (2002): *Professionel Politisk Kommunikation – Et studie af 20 dages valgkamp*, Akademisk
- Jønsson, Rasmus & Nielsen, Rasmus & Borch, Carsten (2001): *Professionaliseringen af den politiske kommunikation*, Labcom Litteratur
- Knudsen, Lisbeth (2002): *Kampen om de originale nyheder*, i Frank Esmanns antologi *Nyhedskriterier i det 21. århundrede*, DR Multimedie
- Kristensen, Nete Nørgaard (2004): *Journalister og kilder – slinger i valsen?*, Forlaget Ajour
- Kvale, Steinar (2002): *Interview*, Hans Reitzels Forlag

- Lund, Anker Brink (2002): Den redigerende magt – nyhedsinstitutionens politiske indflydelse, Aarhus Universitetsforlag
- Lund, Anker Brink (2005): Institutionel konkurrenceevne på mediemarkedet, Tiltrædelsesforelæsning ved CBS
- Meilby, Mogens (2001): Journalistikkens grundtrin, Forlaget Ajour
- Møller, Per Stig (2001): Den fjerde statsmagt i forbindelse med projektet Pressen i demokratiet – demokratiet i pressen
- Nachmias, D. & Nachmias, C. (1992): Research methods in the social science, New York St. Martin's
- Nielsen, Peter (1998): Produktion af viden – en praktisk metodebog, Teknisk Forlag
- Norris, Pippa (2000): A virtuous circle, Cambridge University Press
- Pedersen, Ove Kaj mfl. (2000): Politisk journalistik, Forlaget Ajour
- Schultz, Ida (2006): Bag Nyhederne – værdier, idealer og praksis, Forlaget Samfundslitteratur
- Togeby, Lise (2003): Magt og demokrati i Danmark – hovedresultater fra Magtudredningen, Aarhus Universitetsforlag
- Yin, Robert K. (2003): Case study research – design and methods, Sage Publications

10.2 Artikler

- "Avisen som forretning og demokratiets vogter" i Information, 22. marts, 2006
- "Danmarks 10 stærkeste avisbrand" i Mandag Morgen, 4. september, 2006
- "Det nødvendige opbrud" i Mandag Morgen, 12. juni, 2006
- "Eksklusiv. Det væsentlige i pressen er truet" i Politiken, 14. november, 2006
- "Engell fyret fra Ekstra Bladet" i Politiken, 7. september, 2007
- "En regn af nye dagblade" i Kristeligt Dagblad, 17. august, 2006
- "Fræk som frejlif" i Ekstra Bladet, 7. september, 2007
- "Mediernes verdenskort er stadig skævt" i Mandag Morgen, 28. august, 2006
- "Nyhedsavisen skal ikke frelse demokratiet" i Berlingske Tidende, 15. august, 2006
- "Offentligheden drukner i nyhedsbølgen" i Politiken, 12. december, 2006
- "Spareplan koster job på Politiken" på Business.dk, 3. oktober, 2007
- "Spindoktorernes Slaraffenland" i Mandag Morgen, 14. august, 2006
- "Spin-eksperter dominerer medie billedet" i Ugebrevet A4, 15. januar, 2007

10.2.1 Socialdemokraternes kongres

- *"Det svarer ikke til vores billede af virkeligheden"* i Berlingske Tidende, 8. september, 2007
- *"Er S parat til ansvaret?"* i Berlingske Tidende, 9. september, 2007
- *"Helle Thorning-Schmidts styrker og svagheder"* i Berlingske Tidende, 9. september, 2007
- *"Hvordan kommer Socialdemokraterne ud af vælgerkrisen?"* i Berlingske Tidende, 9. september, 2007
- *"Kampfly skal betale for velfærd"* i Berlingske Tidende, 9. september, 2007
- *"S fremrykker skattereform"* i Berlingske Tidende, 10. september, 2007

- *"Bag facaden"* i Ekstra Bladet, 10. september, 2007
- *"Godt skat"* i Ekstra Bladet, 9. september, 2007
- *"Helles svære linedans"* i Ekstra Bladet, 8. september, 2007
- *"Mutter med kost og spand"* i Ekstra Bladet, 10. september, 2007
- *"Røg skaber kaos hos S"* i Ekstra Bladet, 10. september, 2007
- *"Sosserne tigger medlemmerne om penge"* i Ekstra Bladet, 10. september, 2007
- *"Vi har brug for en skærv"* i Ekstra Bladet, 9. september, 2007

- *"De radikale nærmer sig Socialdemokratiet"* i Jyllands-Posten, 10. september, 2007
- *"Dulmende nedtur"* i Jyllands-Posten, 9. september, 2007
- *"Jagerfly skal betale for velfærdsrettigheder"* i Jyllands-Posten, 9. september, 2007
- *"Oppositionsfælden"* i Jyllands-Posten, 12. september, 2007
- *"Thorning i modvind"* i Jyllands-Posten, 8. september, 2007

- *"Dans, Helle, Dans"* i Nyhedsavisen, 8. september, 2007
- *"Kan Helle stadig vinde over Fogh?"* i Nyhedsavisen, 10. september, 2007
- *"Socialdemokraterne bryder med skattestoppet"* i Nyhedsavisen, 10. september, 2007
- *"Sådan danser de"* i Nyhedsavisen, 10. september, 2007
- *"Sådan spiser de"* i Nyhedsavisen, 10. september, 2007

- *"Ritt: Der er noget galt"* i Politiken, 9. september, 2007
- *"S justerer skattekursen"* i Politiken, 10. september, 2007
- *"Thorning-Schmidt – dansk politiks Paul Potts"* i Politiken, 10. september, 2007

- *"Økonomi før velfærd"* i Politiken, 9. september, 2007

10.2.2 Det kommunale aftalebrud

- *"DF og Venstre: Varm luft fra kommunerne"* i Berlingske Tidende, 23. august, 2007
- *"Fogh i offensiv mod kommuner"* i Berlingske Tidende, 15. oktober, 2007
- *"K afviser opgør med kommuneaftaler"* i Berlingske Tidende, 17. oktober, 2007
- *"Kommuner i alvorlig (s)kattepine"* i Berlingske Tidende, 15. september, 2007
- *"Kommuner varsler skattehop på knap to milliarder"* i Berlingske Tidende, 22. august, 2007
- *"Kommuner vil hæve skatterne med to mia."* i Berlingske Tidende, 28. september, 2007
- *"Kommunernes skattestigninger udløser ny kamp om velfærd"* i Berlingske Tidende, 13. oktober, 2007
- *"Skatteindtægter går til børn og ældre"* i Berlingske Tidende, 13. oktober, 2007
- *"Skatten stiger i hver tredje kommune"* i Berlingske Tidende, 26. august, 2007
- *"Skattestigninger trods masser af penge i kassen"* i Berlingske Tidende, 16. oktober, 2007
- *"Thor P. viser ingen nåde"* i Berlingske Tidende, 19. september, 2007
- *"VK-bagland vil trække kommunerne i bloktilskud"* i Berlingske Tidende, 18. oktober, 2007
- *"V: Penge nok i kommunekasserne"* i Berlingske Tidende, 27. september, 2007
- *"Allerød"* i Ekstra Bladet, 27. september, 2007
- *"Borgmesteren: Slut med de vilde vover"* i Ekstra Bladet, 11. september, 2007
- *"Borgmester med koks i tallene"* i Ekstra Bladet, 28. september, 2007
- *"Byrødder og bægerklanger"* i Ekstra Bladet, 30. september, 2007
- *"Den gamle gris: Jeg jokede kun om bryster"* i Ekstra Bladet, 12. september, 2007
- *"Det er sjovt at spare"* i Ekstra Bladet, 11. september, 2007
- *"De åd, drak og sov for 5000 hver"* i Ekstra Bladet, 28. september, 2007
- *"Drukpolitikere køber aflad"* i Ekstra Bladet, 14. september, 2007
- *"Her skærer de ned på børnene"* i Ekstra Bladet, 11. september, 2007
- *"Ikke et ord om Oslo"* i Ekstra Bladet, 20. september, 2007
- *"Iskold luft om Venstre i Allerød"* i Ekstra Bladet, 19. september, 2007
- *"Kommunalt justitsmord"* i Ekstra Bladet, 18. oktober, 2007
- *"Står til smæk for Oslo-turen"* i Ekstra Bladet, 13. september, 2007
- *"Tømmermænd"* i Ekstra Bladet, 12. september, 2007

- ”Upopulære nyheder” i Ekstra Bladet, 7. september, 2007
- ”Vovsen Fabrin” i Ekstra Bladet, 17. oktober, 2007

- ”Anders Fogh advarer kommuner” i Nyhedsavisen, 15. oktober, 2007
- ”Kommunerne svømmer i milliarder” i Nyhedsavisen, 22. september, 2007
- ”Skatten stiger for meget” i Nyhedsavisen, 19. september, 2007
- ”Skatten stiger mere end aftalt” i Nyhedsavisen, 13. oktober, 2007
- ”Skatten stiger tre gange for meget” i Nyhedsavisen, 13. oktober, 2007

10.3 Forelæsningsnoter

- Seminar i Politisk kommunikation, 7. / 9. semester, Politik & Administration, Aalborg Universitet, Efteråret 2005, del 3: Introduktion
- Seminar i Politisk kommunikation 7. / 9. semester, Politik & Administration, Aalborg Universitet, Efteråret 2007, del 5: Mediernes politiske økonomi

10.4 Hjemmesider

- Olsen-planen – Beslutningsforslag 123 (1994):
http://147.29.40.91/MAINRF_A38981192/226
- Statsministeriets Medieudvalg (1995): ”Betænkning om medierne i demokratiet”
www.smu.imv.au.dk/demo_medier/idx.html
- Undersøgelsesrapport – ’Den hemmelige krig’:
http://www.sdu.dk/~media/Files/Om_SDU/Centre/Journalistik/rapport_den_hemmelige_krig.ashx

10.5 Forsidefoto

- Forsidebilledet er taget af Finn Frandsen, Politiken

11. Appendiks

11.1 Præsentation af undersøgelsesenheder

I nedenstående afsnit præsenteres specialets undersøgelsesenheder – altså artikler, journalister og redaktører. Der indledes med en præsentation af artiklerne. Som det fremgår af specialets metodeafsnit udgør BET, EB og NA's artikler om Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud undersøgelsesenheder med relevans for nærværende. I dette afsnit præsenteres artiklerne, der i specialets analyse undersøges med henblik på at afdække, hvordan aviserne dækker politik – herunder i hvilket omfang og hvordan, der i avisernes dækning af kongressen og aftalebruddet kan spores trivialisering af deres evne til at agere vagthund.

11.1.1 Dækningen af Socialdemokraternes kongres

I forbindelse med Socialdemokraternes kongres bringer BET seks artikler, der samlet kan klassificeres som avisens indlandspolitiske nyhedsdækning af begivenheden. To af disse artikler er nyhedsartikler – hvoraf en handler om Socialdemokraternes ændrede holdning til tidspunktet for en skattereform (*S fremrykker skattereform*) samt en om prioriteringen mellem velfærd og økonomi med særligt fokus på partiets finansiering af de foreslåede velfærdsrettigheder (*S: Kampfly skal betale for velfærd*). Derudover bringer avisen to interviews – det ene, hvor fem partimedlemmer giver deres bud på, hvordan Socialdemokraterne skaffer flere stemmer (*Hvordan kommer Socialdemokraterne ud af vælgerkrisen?*), og det andet hvor Henrik Sass Larsen forklarer partiets dårlige meningsmålinger (*Det svarer ikke til vores billede af virkeligheden*). Sidst, men ikke mindst bringer avisen en analyse af partiformandens styrker og svagheder (*Helle Thorning-Schmidts styrker og svagheder*) samt en kommentar fra avisens politiske kommentator (*Er S parat til ansvaret?*). Disse seks artikler udgør tilsammen én undersøgelsesenhed – nemlig BET's dækning af kongressen.

EB's indlandspolitiske nyhedsdækning af kongressen omfatter syv artikler. Fem af artiklerne er nyhedsartikler, og to af disse omhandler partiets økonomiske situation (*Vi har brug for en skærv & Sosserne tigger medlemmer om penge*), mens én artikel omhandler partimedlemmernes – og især gruppeformand Carsten Hansens – problemer med at overholde den nye rygelov (*Røg skaber kaos hos S*). De to sidste nyhedsartikler er centret om personspørgsmål – en artikel om personerne i Socialdemokraternes ledelse (*Mutter med kost og spand*) samt en artikel om Thorning-Schmidt og hendes mand Stephen Kinnock, der var med på kongres for første gang (*Godt skat*). Endelig bringer avisen en analyse, som fokuserer på Helle Thorning-Schmidts muligheder for at vinde regeringsmagt.

ten (*Helles svære linedans*) og en evaluerende kommentar om kongressen (*Bag facaden*). Disse syv artikler konstituerer tilsammen undersøgelsesenheden EB's dækning af kongressen.

NA bringer i sin indlandspolitiske nyhedsdækning af kongressen fem artikler. Tre af disse er kortere notitser – en om, hvad kongresdeltagerne spiste (*Sådan spiste de*), en om hvilken musik de dansede til (*Sådan dansede de*) samt en om medlemmernes syn på Helle Thorning-Schmidts muligheder for at slå Anders Fogh Rasmussen (*Kan Helle stadig vinde over Fogh?*). Endelig bringer NA to nyhedsartikler – en om Socialdemokraternes ændrede holdning til tidspunktet for en skattereform (*Socialdemokraterne bryder med skattestoppet*) samt en om et ungt medlems ønske om mere politisk debat internt i partiet (*Dans, Helle, dans*). Disse fem artikler udgør tilsammen undersøgelsesenheden NA's dækning af kongressen.

11.1.2 Dækningen af det kommunale aftalebrud

I forbindelse med det kommunale aftalebrud bringer BET tretten artikler, der samlet kan klassificeres som avisens indlandspolitiske nyhedsdækning af begivenheden. Dækningen starter (22/8) med en nyhedsartikel om, at landets kommuner er på vej til at bryde økonomaftalen med regeringen, idet kommuneskatterne hæves mere end aftalt (*Kommuner varsler skattehop på knap to milliarder*). Dagen efter bringes kommentarer til kommunernes varslede skattestigninger fra Finansminister Thor Pedersen (V), finansordfører Kristian Thulesen Dahl (DF) samt kommunalordfører Lise von Seelen (S) (*DF og Venstre: Varm luft fra kommunerne*). Et par dage senere bringer avisen en historie fra Ritzaus Bureau, der omhandler en meningsmåling bureauet har foretaget. Målingen viser, at hver tredje kommune forventer at hæve skatten i 2008 (*Skatten stiger i hver tredje kommune*). Præcis en måned før de kommunale 2008-budgetter skal være endeligt vedtaget (15/9) bringer BET mere konkrete tal på bordet. Kommunerne planlægger ifølge avisen samlet at hæve skatterne med 1,9 milliarder kr. – altså væsentlig mere end de aftalte 750 millioner kr. – hvilket vil bryde regeringens skattestop. Samtidig forventes overskridelser på driftsbudgetter på op mod 500 millioner kr. (*Kommunerne i alvorlig (s)kattepine*). Et par dage senere følger en nyhedsartikel om samme problemstilling. Finansministeren udtrykker sin bekymring og formanden for Kommunernes Landsforening (KL), Erik Fabrin (V), lover at arbejde for at begrænse skattestigningerne (*Thor P. viser ingen nåde*). En uges tid senere (27/9) bringes en Ritzau-notits om, at tal fra Indenrigsministeriet viser, at over halvdelen af kommunerne vil hæve skatten, selvom de har flere penge til rådighed i 2008 end i 2007 (*V: Penge nok i kommunekasserne*). Dagen efter bringer BET en nyhedsartikel om, at kommunernes ulydighed truer skattestoppet. KL's formand mener kommunerne har gode grunde til at hæve

skatten, mens Finansministeren appeller til kommunerne om at besinde sig (*Kommunerne vil hæve skatterne med to mia.*). En halv måned senere (13/10) bringes en nyhedsartikel om, at de kommunale budgetter nu er på plads. Kommunerne bryder økonomiaftalen ved at hæve skatterne med 2,2 milliarder kr. – eksperter og politikere udtaler sig (*Kommunernes skattestigninger udløser ny kamp om velfærd*). Samme dag kan BET i et resume af en Politiken-undersøgelse berette om, at kommunerne vil hæve skatterne for at styrke centrale velfærdsområder (*Skatteindtægter går til børn og ældre*). To dage senere bringer avisen en Ritzau-notits, hvor Statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) truer med at afskaffe aftalesystemet mellem regering og kommuner, når sidstnævnte alligevel ikke overholder de økonomiaftaler, som indgås. Dansk Folkeparti støtter nedlæggelsen af aftalesystemet (*Fogh i offensiv mod kommuner*). Dagen efter bringes en nyhedsartikel om, at mange kommuner hæver skatten til trods for, at kommunekasserne rundt om i landet bugner (*Skattestigninger trods masser af penge i kassen*). BET følger dagen efter op med en nyhedsartikel om, at de Konservatives kommunalordfører, Christian Wedell Neergaard, afviser at afskaffe aftalesystemet mellem regering og kommuner – og dermed freder systemet (*K afviser opgør med kommuneaftaler*). Sidste artikel om aftalebruddet bringes dagen efter (18/10), og er en Ritzau-artikel, der beskriver, at et flertal af kredsformændene i regeringspartierne bagland ønsker at trække kommunerne i bloktilskud som følge af aftalebruddet (*VK-bagland vil trække kommuner i bloktilskuddet*). Udover de tretten omtalte artikler bragte avisen mellem 20-25 artikler om lokale budgetforhandlinger rundt om i landet. Med henvisning til metodeafsnittets udsagn om, at der fokuseres på interaktionerne mellem kommunerne og regeringen i forbindelse med aftalebruddet, behandles denne dækning ikke. Derfor udgør de tretten omtalte artikler tilsammen undersøgelsesenheden BET's dækning af aftalebruddet.

EB bringer i sin indlandspolitiske nyhedsdækning af det kommunale aftalebrud tre notitser, hvoraf en handler om, at kommunerne vil sætte skatte op på trods af, at kommunerne som følge af kommunalreformen kan hente 900 millioner alene i 2007 på effektivisering af administrationen (*Upopulære nyheder*). En anden notits gengiver SF-formand, Villy Søvndals, kritik af KL's formand, Erik Fabrin (V), for ikke at kæmpe for kommunernes sag (*Vovsen Fabrin*). Tredje og sidste notits handler om, at Finansminister Thor Pedersen (V) gør klar til at straffe kommunerne for deres aftalebrud (*Kommunalt justitsmord*). Udover de tre omtalte notitser bragte avisen omkring 20 artikler om lokale budgetforhandlinger, hvoraf 13 af artiklerne omhandler Allerød-sagen, der inddrages, fordi netop skandaleafsløringen anses for at være central for tabloidavisernes måde at dække politik på. Skandalen afsløres (11/9) efter, at to journalister og en fotograf fra EB har fulgt Allerød byråds tredages

budgetseminar på Oslo-båden med skjult mikrofon og kamera for at undersøge, hvordan politikerne bruger skatteborgernes penge. I artiklen ”*Det er sjovt at spare*” – som indleder avisens dækning – beskrives politikernes gøren og laden på turen. Samtidig giver avisen sit bud på, hvad turen har kostet. Udover selve afsløringen bringes en nyhedsartikel om, at Allerød Kommune skal spare og især vil skære på børne- og ungeområdet for at få budgetterne til at hænge sammen (*Her skærer de ned på børnene*). Endvidere bringes et interview med kommunens borgmester, Eva Nejstgaards (K), kommentar til sagen (*Borgmesteren: Slut med de vilde vover*). Dagen efter bringes et interview med en af budgetseminarets mest livlige politikere, John Køhler (V), om hans adfærd på turen (*’Den gamle gris’: Jeg jokede kun om bryster*). Samtidig bringer avisen en stemningsrapport fra Allerød by, hvor borgerne er forargede over politikernes adfærd (*Tømmermænd*). Den efterfølgende dag kan avisen berette, at statsforvaltningen har bedt om en redegørelse for byrådsturen med Oslo-båden (*Står til smæk for Oslo-turen*). Dagen derpå bringer avisen nyheden om, at Venstres seks medlemmer af Allerød byråd har besluttet at betale 650 kr. tilbage til kommunen for turen (*Drukpolitikere køber aflad*). Et par dage senere kan EB meddele, at der nu er indgået budgetaftale i Allerød – men dog først efter, at Venstre, der som det eneste parti har betalt penge tilbage, er blevet frosset ud af aftalen (*Iskold luft om Venstre i Allerød*). Den efterfølgende dag forsøger avisen i forbindelse med et byrådsmøde at få borgmester Eva Nejstgaards (K) kommentar til sagen, men hun ønsker ikke at udtale sig (*Ikke et ord om Oslo*). Herefter er der stille om sagen i en uges tid, men 27/9 bringer EB en nyhedsartikel om, at borgerne i kommunen stadig ikke har fået svar på, hvor meget Oslo-turen reelt har kostet, idet statsforvaltningen stadig behandler sagen (*Allerød*). Dagen efter meddeler avisen dog, at prisen langt om længe ligger fast – turen har i alt kostet 131.000 kr. I samme artikel bringer EB en oversigt over, hvad tidligere budgetseminarer i kommunen har kostet (*De åd, drak og sov for 5000 hver*). Samtidig forsøger avisen igen at få en kommentar fra Eva Nejstgaard (K), men hun er igen meget lidt meddelsom (*Borgmester med koks i tallene*). Dækningen afrundes (30/9) med en nyhedsartikel om, at andre byråd har holdt langt billigere budgetseminarer end Allerød (*Byrådder og bægerklanger*). De tretten artikler om Allerød-sagen udgør sammen med de tre notitser om selve aftalebruddet undersøgelsesenheden EB’s dækning af aftalebruddet.

NA bringer i sin indlandspolitiske nyhedsdækning af det kommunale aftalebrud fem artikler. Fire af disse er kortere notitser – to handler om, at kommunerne hæver skatten mere end aftalt (*Skatten stiger for meget & Skatten stiger mere end aftalt*), en om, at kommunerne har flere penge på kistebunden end tidligere (*Kommunerne svømmer i milliarder*) og endelig en om, at Statsminister Anders

Fogh Rasmussens advarer kommunerne mod at bryde økonomiaftalen (*Anders Fogh advarer kommunerne*). Derudover bringer avisen én nyhedsartikel om, at kommunerne hæver skatten mere end aftalt (*Skatten stiger tre gange for meget*). Udover de fem omtalte artikler bringer avisen et sted mellem 40-45 artikler om lokale budgetforhandlinger særligt i Århus, Odense og København. Med henvisning til metodeafsnittets udsagn om, at der fokuseres på interaktionerne mellem kommunerne og regeringen i forbindelse med aftalebruddet, behandles denne dækning ikke. I modsætning til EB findes der nemlig ikke tilstrækkeligt tungtvejende grunde til at gøre en undtagelse. Derfor udgør de fem omtalte artikler tilsammen undersøgelsesenheden NA's dækning af aftalebruddet.

11.1.3 Politiske journalister og redaktører

Som det fremgår af specialets metodeafsnit udgør de journalister samt redaktører fra BET EB og NA, der har haft ansvaret for avisernes artikler om Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud, tillige konkrete undersøgelsesenheder med relevans for nærværende. I dette afsnit præsenteres disse journalister og redaktører, der i forbindelse med specialets analyse interviewes med henblik på at afdække, hvorfor aviserne dækker politik, som de gør – herunder, i hvilket omfang avisernes dækning af kongressen og aftalebruddet kan tilskrives bevidste strategier, som skyldes medieopbruddet.

Fire journalister fra BET har været involveret i tilblivelsen af avisens artikler om Socialdemokraternes kongres – Bjarne Steensbeck, Thomas Larsen, Chris Kjær Jessen og Morten Henriksen. Det optimale ville naturligvis være at inddrage alle fire i min undersøgelsen, men ressourcemæssige hensyn gør, at dette ikke lader sig gøre. I stedet udvælges én enkelt journalist – men hvem? Bjarne Steensbeck er BET's politiske redaktør, hvorfor jeg finder det mere hensigtsmæssigt at inddrage ham som redaktør end som journalist. Thomas Larsen er avisens politiske kommentator og kunne således være særdeles relevant at inddrage, men han har ligesom Bjarne Steensbeck kun forfattet én af avisens seks artikler om kongressen, hvorfor det findes mere hensigtsmæssigt at vælge enten Chris Kjær Jessen eller Morten Henriksen. Efter samtale med førstnævnte har jeg erfaret, at Chris Kjær Jessen er praktikant hos BET og således stadig er journaliststuderende. Derfor har jeg udvalgt journalist Morten Henriksen som undersøgelsesenhed i forbindelse med BET's dækning af Socialdemokraternes kongres. I forhold til EB's dækning af samme begivenhed har tre journalister været involveret – Sandy French, Jan Kjærgaard og Hans Christian Blem. Sandy French er ligesom Bjarne Steensbeck (BET) avisens politiske redaktør, hvorfor det findes mere hensigtsmæssigt at inddrage hende som redaktør end som journalist. Så er der Kjærgaard og Blem tilbage, og her er valget

faldet på Hans Christian Blem primært fordi, han har været involveret i langt flere af artiklerne om kongressen end Jan Kjærgaard. Således har jeg udvalgt journalist Hans Christian Blem som undersøgelsesenhed i forbindelse med EB's dækning af Socialdemokraternes kongres. To journalister fra NA har været involveret i avisens artikler om Socialdemokraternes kongres – Mads Jensen og Anna Rossman Thejsen. Førstnævnte er ligesom Bjarne Steensbeck (BET) og Sandy French (EB) politisk redaktør, hvorfor han inddrages som netop dette. Således er journalist Anna Rossman Thejsen udvalgt som undersøgelsesenhed i forbindelse med NA's dækning af Socialdemokraternes kongres.

Vendes blikket mod avisernes dækning af det kommunale aftalebrud, har fire journalister fra BET været involveret i tilblivelsen af avisens artikler om begivenheden – Hans Larsen, Jakob Weiss, Chris Kjær Jessen og Philip Egea Flores. De to førstnævnte har klart stået for flest samt de mest væsentlige artikler i dækningen, hvorfor valget har stået mellem dem. Valget er faldet på Jakob Weiss – ikke mindst, fordi han står som medforfatter på flere af de artikler, som Hans Larsen har skrevet, mens det omvendte ikke er tilfældet. Således er journalist Jakob Weiss udvalgt som undersøgelsesenhed i forbindelse med BET's dækning af det kommunale aftalebrud. I relation til EB's dækning af aftalebruddet i almindelighed og Allerød-sagen i særdeleshed har tre journalister været involveret – Tanja Frederiksen, Sverre Quist og Jan Kjærgaard. Sidstnævnte har dog kun skrevet en enkelt artikel om Allerød-sagen, hvorfor han fravælges. Til gengæld har både Frederiksen og Quist været primusmotorerne bag afdækningen af Allerød-sagen – bl.a. står de i fællesskab for de skjult optagelser på Oslo-båden samt langt størstedelen af artiklerne om sagen. Ressourcemæssige hensyn gør imidlertid, at kun én af de to kan inddrages, hvorfor valget er faldet på Tanja Frederiksen. Dette valg er truffet med skelen til en ligelig kønsfordeling mellem de journalister, som inddrages. Således er journalist Tanja Frederiksen udvalgt som undersøgelsesenhed i forbindelse med EB's dækning af det kommunale aftalebrud – herunder Allerød-sagen. Endelig er der NA's dækning af aftalebruddet, hvor kun en enkelt journalist – Julie Jo Boding – har været involveret, hvorfor hun naturligvis er udvalgt som undersøgelsesenhed.

For at opsummere i forhold til journalisterne inddrages i forbindelse med avisernes dækning af Socialdemokraternes kongres: Morten Henriksen (BET), Hans Christian Blem (EB) og Anna Rossman Thejsen (NA), og i relation til dækningen af det kommunale aftalebrud: Jakob Weiss (BET), Tanja Frederiksen (EB) og Julie Jo Boding (NA). I forhold til de politiske redaktører inddrages: Bjarne Steensbeck (BET), Sandy French (EB) og Mads Jensen (NA).

11.2 Dokumentstudiet – skabelon

Med udgangspunkt i betragtningerne om dokumentstudiet, som er anført i specialets metodeafsnit (metodevalg og operationalisering), fremstilles her den skabelon, der anvendes i gennemførelsen af dokumentstudiet. Skabelonen, som præsenteres nedenfor, følges i analysen og fortolkningen af BET, EB og NA's dækning af kongressen og aftalebruddet. Ved nøje at følge skabelonen udsættes de seks artikelsæt altså for præcis samme undersøgelse. Nedenfor præsenteres skabelonen for dokumentstudiet som en generel måde at analysere og fortolke de udvalgte artikelsæt på:

Dokumentstudiet indledes med en grundig gennemlæsning af det enkelte artikelsæt. På baggrund af denne gennemlæsning forfattes en kort indledning om dækningens omfang, intensitet samt centrale temaer. I umiddelbar forlængelse heraf påbegyndes selve analysen og fortolkningen, hvor omdrejningspunktet er de fire indikatorer / dynamiske spørgsmål, som, jf. operationaliseringen af "trivialiseringsbegrebet", skal kortlægge trivialiseringens omfang og karakter i avisernes dækning af kongressen og aftalebruddet med henblik på at nå til en bestemmelse af de roller, avisernes indtager, i de pågældende tilfælde. Med henblik på at afdække indikatorerne samt de dimensioner indikatorerne dækker over foretages to delanalyser og -fortolkninger.

Først og fremmest skal omfanget af trivialisering i artikelsættet bestemmes. Kort sagt skal følgende spørgsmål besvares: *I hvilket omfang prioriteres processtof om taktik og strategi højere end substansstof om indhold og konsekvenser?* Med henblik på at besvare spørgsmålet analyseres stofprioriteringen i artikelsættets tekster efter følgende fremgangsmåde: (1) Efter gennemlæsning af artikelsættets tekster opdeles den enkelte tekst i tre kategorier: "Substans" henfører til stof om politisk indhold konsekvenser og lignende. Dette stof manifesteres sig bl.a. i forbindelse med fremsætningen af og debatten om politiske forslag samt gennemførelsen af politiske beslutning. Substansstof overstreges i artikelteksterne med farven grøn. "Proces" relaterer til stof om politisk taktik, strategi og lignende. Stoffet kommer bl.a. til udtryk via et fokus på meningsmålinger, partiers/politikers motiver samt de politiske processers funktionsmåde. Processtof overstreges med farven gul. "Andet" henfører til stof, der ikke meningsfyldt kan placeres i de to andre kategorier. Det kan f.eks. være stof om politikerne – hvor de bor, hvad de spiser osv. – der ikke har nogen egentlig relevans for deres politiske liv eller politik i det hele taget. Andet-stof overstreges med farven blå. (2) Efter denne kategorisering er gennemført for samtlige tekster i artikelsættet, foretages en optælling, som skal bestemme det samlede artikelsæts indhold af substans, proces og andet stof. Til formålet udvælges

fem hele linier med ”substansstof” tilfældigt. Antallet af tegn tælles (eksklusiv mellemrum og tegnsætning) og divideres med fem, hvorved antallet af tegn pr. linie opnås. Derefter optælles antallet af hele ”substans” linier i det samlede artikelsæt. Linieantallet ganges med antal tegn pr. linie. Herved opnås et cirkatal for artikelsættets samlede antal tegn om substansstof. Processtof og andet optælles på samme måde. (3) Resultatet af kategoriseringen og optællingen præsenteres i analysen i en graf, der viser artikelsættets samlede antal tegn – herunder hvor meget af sættet, som omhandler indhold (substans) samt hvor meget, der kan betegnes som trivialisering (proces, andet). (4) I forlængelse af denne graf følger en beskrivelse, hvor der gives eksempler på hhv. indhold og trivialisering. (5) Afsnittet afrundes med en samlet bestemmelse af trivialiseringens omfang.

I forlængelse heraf skal karakteren af trivialiseringen bestemmes. Kort sagt skal følgende spørgsmål besvares: *Fremstilles politik som underholdning i vinkling og i sprogbrug – og i givet fald hvordan?* For at besvare dette spørgsmål fortolkes processtoffet og stoffet, som tilhører kategorien ”andet”, med særligt fokus på vinkling og sprogbrug i de enkelte tekster i artikelsættet. I fortolkningen lægges vægt på at få afdækket avisens tilbøjelighed til at gøre politik til underholdning – herunder især *hvordan*, avisen gør dette. Det kan f.eks. være ved at fremstille politik som sport eller konkurrence, at fokusere på personer eller at anvende en usaglig sprogbrug. Alt sammen forhold, der flytter fokus fra det politiske indhold. Der foretages ikke en minutiøs gennemgang af hver artikel – som ved afdækningen af trivialiseringens omfang. I stedet søges en generel vurdering af avisens tendens til i det konkrete tilfælde at dække politik med udgangspunkt i underholdningsgenren.

Dokumentstudiet afrundes i forlængelse af fortolkningen med en samlet vurdering, der dels skal afklare i hvilken udstrækning avisens dækning af den konkrete politiske begivenhed forfladiges, samt hvad omfanget og karakteren af denne forfladigelse betyder for avisens rolle. Dokumentstudiet af artikelsættet afrundes kort sagt med en kategorisering, der på baggrund af analysen og fortolkningen af trivialiseringens omfang og karakter, grupperer den pågældende avis som enten vagt-, fører, skøde- eller cirkushund i forhold til dækningen af den pågældende begivenhed.

11.3 Interviewprocessen – fra indledende kontakt til transskribering

I forlængelse af overvejelserne om interviewmetoden, som er anført i specialets metodeafsnit (metodevalg og operationalisering) redegøres her for min tilgang til interviewprocessen – fra den indledende kontakt til respondenterne over tilgangen til interviewmetoden, udarbejdelsen af interviewguides og gennemførelsen af interviewene til den afsluttende transskribering af de ni interviews.

11.3.1 Indledende kontakt til respondenter

I forhold til kontakten til respondenterne har mine overvejelser – udover at identificere de relevante journalister og redaktører (se appendiks 10.1.3) – gået på at få disse til at indvillige i at deltage samt at informere dem om specialets formål og deres rolle i forbindelse med interviewene. Følgende fremgangsmåde er fulgt: Indledningsvist er respondenterne kontaktet pr. telefon, hvor specialets formål og indhold kort er skitseret, ligesom hensigten med interviewet er præsenteret. I forbindelse med telefonsamtalerne har respondenterne indvilliget i at deltage, hvorefter jeg har sendt dem en kort beskrivelse af specialet pr. mail – primært for at sikre, at de har forstået formålet med interviewet og deres deltagelse. I nedenstående findes et eksempel på den beskrivelse jeg har sendt til respondenterne på BET.

11.3.2 Specialebeskrivelse

Hvad handler specialet om?

Specialet handler om politik og medier – nærmere bestemt, hvordan medierne og særligt de landsdækkende aviser dækker politik. Jeg er i den forbindelse interesseret i at afdække argumenter for, hvorfor redaktør og journalister dækker politik, som de gør. Endvidere søger jeg indsigt i, hvilke forhold, som påvirker redaktøren og journalisterne i deres dækning af politik. Det overordnede formål med specialet er at sætte fokus på avisernes dækning af politik og herigennem deres rolle i forhold til det politiske system.

Hvorfor vil jeg gerne i kontakt med dig?

Jeg vil gerne i kontakt med redaktøren og journalisterne på Berlingske Tidende, da jeg netop har analyseret Berlingskes dækning af Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud – som eksempler på mediernes dækning af politik. For at forstå, hvorfor avisen dækker politik, som den gør, er det nødvendigt at høre redaktøren og journalister, der har været involveret i tilblivelsen af artiklerne, om deres bevæggrunde for at dække politik på netop denne måde. Derfor er det centralt for mig at kortlægge netop dine overvejelser.

Hvad vil jeg tale med dig om?

Jeg vil gerne drøfte dine overvejelser og bevæggrunde for at udforme dækningen af kongressen / aftalebruddet, som tilfældet er. Desuden ønsker jeg at høre dine overvejelser over, hvilke forhold, som har indvirket på udformningen af dækningen. Derfor ønsker jeg at gennemføre et interview med dig à max 1 times varighed.

Hvad kan Berlingske Tidende få ud af det?

Mit speciale bidrager med et indblik i, hvordan Berlingske Tidende dækker politik – og dermed hvilken rolle avisen indtager i forhold til det politiske system og det omkringliggende samfund. Ved at sætte fokus på Berlingskes dækning af politik gives et bidrag til at øge avisens bevidsthed om, hvordan man dækker politik – og ikke mindst, hvorfor man dækker politik, som man gør. Endvidere belyser specialet de rammebetingelser, som indvirker på Berlingske Tidendes politiske dækning, hvilket giver mulighed for kritisk refleksion i forhold til det setup, den politiske dækning foregår inden for. Endelig giver specialet mulighed for at sammenligne med andre aviser.

Hvem er jeg?

Jeg er specialestuderende ved Aalborg Universitets Politik & Administrationsuddannelse. På min kandidatoverbygning har jeg specialiseret mig i politisk kommunikation – med særlig fokus på medieudviklingens betydning for de landsdækkende aviser.

11.3.3 Tilgang til interviewmetoden

Min tilgang til interviewmetoden er inspireret af Robert K. Yins ”*Case Study Research – Design and Methods*” (2003). Her angiver Yin forskellige kriterier, som – hvis de indfries – kan bidrage til at sikre pålidelige og gyldige interviews.¹⁵⁴ Det væsentligste af Yins kriterier i forhold til nærværende er, at man i en deduktiv undersøgelse, som dette speciale, formulerer interviewguidernes spørgsmål således, at de samlet indfanger de teoretiske begreber, der studeres – ikke mindst af hensyn til konstruktionsvaliditeten. Derudover understreger Yin væsentligheden af at kende interviewets genstand indgående – altså ikke blot den enkelte journalist eller redaktør, men også den avisorganisation vedkommende opererer inden for. Samtidig pointerer Yin, at man som interviewer bør være åben og lyttende over for sine respondenter samt forsøge at være fleksibel i interviewsituationen og gribe de muligheder, som opstår. Endelig agiterer Yin for, at man forholder sig loyalt over for det indsamlede datamateriale – herunder er åben for nødvendigheden af at justere, reformulere eller helt forkaste sin teoretiske tese. I forlængelse af disse overordnede betragtning om min tilgang til interviewmetoden vendes blikket mod udarbejdelsen af interviewguiderne.

11.3.4 Interviewguides

Den væsentligste forudsætning for at gennemføre valide og reliable interviews er ifølge Yin en god interviewguide. Interviewguiden udgør, som betegnelsen antyder, en guide for intervieweren – ikke respondenteren – der skal sikre, at intervieweren gennem sit interview med respondenteren får indsamlet de oplysninger, som er nødvendige for at besvare problemformuleringen. I forhold til konstruktionen af interviewguiden skelner Yin grundlæggende mellem niveau 1 og 2 spørgsmål¹⁵⁵ – hvilket svarer til Steinar Kvaales skelnen mellem konkrete dynamiske samt overordnede tematiske spørgsmål.¹⁵⁶ De tematiske / niveau 2 spørgsmål retter sig mod intervieweren og konstituerer tilsammen den logiske struktur, der sikrer, at interviewene genererer de oplysninger, som kræves med henblik på at afprøve tesen og konkludere på problemformuleringen. Mens de dynamiske / niveau 1 spørgsmål omvendt sigter mod respondenteren, hvis svar på spørgsmålene anvendes til at afdække de tematiske / niveau 2 spørgsmål. Det er således kun de dynamiske / niveau 1 spørgsmål, respondenteren

---

¹⁵⁴ Yin, 2003, s. 59-62

¹⁵⁵ Yin, 2003, s. 73-74

¹⁵⁶ Kvale, 2002, s. 134

stifter bekendtskab med under interviewet. I relation til formuleringen af disse spørgsmål anbefaler Steinar Kvale, at beskrivende hvad-spørgsmål prioriteres frem for forklarende hvordan- eller hvorfor-spørgsmål, idet hensigten i højere grad er: ”... at udløse spontane beskrivelser fra interviewpersonernes side end at få deres egne mere eller mindre spekulative forklaringer på, hvorfor noget er sket.”¹⁵⁷ Derfor medbringes til interviewene de artikler, som den enkelte journalist / redaktør har haft ansvaret for. Forhåbentlig kan indledende spørgsmål om stofprioritering, vinkling og sprogbrug udløse de ’spontane beskrivelser’, som Steinar Kvale taler om. Interviewets kvalitet kan efterfølgende højnes ved at stille uddybende, opfølgende og fortolkende spørgsmål med henblik på at få respondenterne til at nuancere sine beskrivelser.¹⁵⁸ Jeg har konkret udviklet to typer af semi-strukturerede interviewguides – en til journalisterne samt en til redaktørerne. Men i og med BET, EB og NA’s dækning af de to cases langt fra er ens, har det været nødvendigt at tilpasse journalist- og redaktørinterviewguideskabelonen til de konklusioner, der er draget i dokumentstudiet om avisernes dækning af kongressen og aftalebruddet. Reelt vil der altså være visse variationer mellem de seks journalistinterviewguider og de tre redaktørinterviewguider – variationer, som kan tilskrives forskellene i avisernes dækning af de to begivenheder. Nedenfor præsenteres eksempler på de interviewguides, jeg har anvendt i forbindelse med samtalerne med journalisterne og redaktøren på BET.¹⁵⁹

---

¹⁵⁷ Kvale, 2002, s. 136

¹⁵⁸ Kvale, 2002, s. 137

¹⁵⁹ Af transskriberingsudskrifterne vil den præcise spørgsmålsformulering i alle ni interviews fremgå.

11.3.5 Eksempel på interviewguide til politiske journalister

Indledning:

Hvor længe har du dækket politik på Berlingske Tidende som journalist?

Selve dækningen:

Overvejelser om begivenheden

- Hvad er kongressen / aftalebruddet efter din opfattelse for en type politisk begivenhed?
- Har din opfattelse af begivenheden betydning for, hvordan du skriver om den? (Hvordan)

Spørgsmål til den konkrete artikeludformning:

- Hvad er baggrunden for, at du har dækket kongressen / aftalebruddet, som du har?
  - Stofprioritering?
  - Vinkling?
  - Sprogbrug?
- Hvad mener du er den væsentligste forskel på jeres dækning af kongressen / aftalebruddet og EB og NA's dækning?

Nyhedskonkurrence:

Øget udbud af nyheder

- Danskerne får i dag politiske nyheder fra en lang række kilder – avisen er bare én af dem. Hvordan mærker du som politisk journalist på Berlingske Tidende, at udbuddet af nyheder er vokset kraftigt de senere år?
- Hvad betyder det for måden, du dækker kongressen / aftalebruddet?

Acceleration af nyhedshastigheden

- Oplever du, at du i dag har mere, mindre eller nogenlunde den samme tid til at udvikle, researche og skrive artikler om politik, som tidligere?
- Hvad betyder det, for måden du dækker kongressen / aftalebruddet?
- Oplever du, at du har flere, færre eller nogenlunde de samme ressourcer til at bedrive dybdere, kritisk og undersøgende journalistik, som tidligere?
- Hvad betyder det, for måden du dækker kongressen / aftalebruddet?

Faldende efterspørgsel efter nyheder

- Mange af de landsdækkende avisers læsertal falder. Hvordan mærker du som politisk journalist på Berlingske Tidende, at interessen for avisnyheder er dalende?
- Hvad har det af indflydelse på måden du dækker kongressen / aftalebruddet?

Kommercialisering:

- Hvilke forventninger oplever du, der er til dig som politisk journalist på Berlingske Tidende når du dækker politik?
- Hvad betyder forventningen om, at du som journalist agerer kritisk vagthund over for magthaverne?
- Hvad betyder forventningen om, at du som journalist leverer et produkt, som fastholder og udvider avisens læserskare?
- Hvilken af disse forventninger betyder mest – og har det altid været sådan?
- Hvad har det af indflydelse på måden, du dækker kongres / aftalebruddet?

Målgruppeorientering:

- Jeg ved, at man på nogle aviser inddrager viden fra annonce- og markedsføringsafdelingerne, som så omsættes i redaktionelle koncepter, der bl.a. bibringer journalisterne et billede af, hvad der er for nogle målgrupper, de skriver til. Gør man det på jeres avis?
- Hvad betyder det for dækningen af kongres / aftalebruddet?
- Hvordan prioriterer du mellem hensynet til, hvad du som journalist føler du bør informere dine læsere om – overfor hensynet til det du ved dine læsere gerne vil læse om?
- Synes du, at du orienterer dig mere eller mindre mod dine læsers ønsker og behov, når du dækker politik, end du tidligere har gjort?
- Hvad betyder det for dækningen af kongressen / aftalebruddet?

Afrunding:

- På baggrund af vores samtale, hvordan vurderer du så mulighederne for som politisk journalist på Berlingske Tidende at bedrive dybdegående, kritisk og undersøgende journalistik i forhold til begivenheder som kongressen? (Hvorfor?)

11.3.6 Eksempel på interviewguide til politiske redaktører

Indledning:

Hvor længe har du dækket politik på Berlingske Tidende som politisk redaktør?

Selve dækningen:

- Hvad er kongressen efter din opfattelse for en type politisk begivenhed?
- Hvad er aftalebruddet efter din opfattelse for en type politisk begivenhed?
- Hvilken af begivenheder har umiddelbart størst nyhedsværdi for jeres avis?

- Har din opfattelse af begivenhederne betydning for, hvordan du mener de skal dækkes? (Hvordan?)

- Hvad er baggrunden for, at I dækker begivenhederne på den måde I gør?
  - Kongressen?
  - Aftalebruddet?

Nyhedskonkurrence:

Udbud, hastighed, efterspørgsel

- Danskerne får i dag politiske nyheder fra en lang række kilder – avisen er bare én af disse. Hvad betyder det for Berlingske Tidendes politiske dækning af begivenheder som kongressen og aftalebruddet?
  - Internt: Tid, ressourcer?
  - Eksternt: Konkurrence om læserne?

- Hastigheden, hvormed nyheder produceres er samtidig accelereret. Hvad mener du, det betyder for jeres muligheder for at bedrive dybdeborende, kritisk og undersøgende journalistik i forhold til begivenheder som f.eks. kongressen og aftalebruddet?
- Mange af de landsdækkende avisers læsertal falder. Hvad betyder det for jeres dækning af hhv. kongressen og aftalebruddet, at I må kæmpe hårdt for at bevare jeres læserandel?
- Føler du kampen om læsernes opmærksomhed er skærpet de senere år?
- Hvad betyder det for måden Berlingske Tidende dækker politik på?

Kommerialisering:

- Hvad er målsætningerne for Berlingske Tidende i forhold til Mecom koncernen?
- Hvad er målsætningerne med Berlingske Tidendes dækning af politik?
- Hvordan prioriterer I mellem publicistiske målsætninger om kritisk kontrol af magthaverne og kommercielle målsætninger om at maksimere antallet af læsere?
- Jeres tidligere koncernchef Lasse Bolander, har været ude at sige, *at en avis som Berlingske Tidende ikke tjener nok i den nuværende situation*. Hvad betyder denne tilgang til at drive avis efter din opfattelse?
- Hvordan mener du, at det kommer til udtryk, at Berlingske Tidende drives på kommercielle vilkår?
- Betyder alt det her noget for måden I dækker begivenheder som kongressen og aftalebruddet?

Målgruppeorientering:

- Jeg ved, at man på nogle aviser inddrager viden fra annonce- og markedsføringsafdelingerne, som så omsættes i redaktionelle koncepter, der bl.a. bibringer journalisterne et billede af, hvad der er for nogle målgrupper, de skriver til. Gør man det på jeres avis?
- Hvad betyder det for dækningen af begivenheder som kongressen og aftalebruddet?
- Hvor bevidste er I om modtagernes ønsker og behov, når I udformer jeres dækning af politik? (*Relater til konkurrencesituation*)
- Fokuserer I mere på modtagernes ønsker og behov end I tidligere har gjort?
- Hvad betyder det for jeres dækning af politik?

Afrunding:

- På baggrund af vores samtale, hvordan vurderer du så mulighederne for i dag at bedrive dybdegående, kritisk og undersøgende journalistik på en avis som Berlingske Tidende? (Hvorfor?)
- Begrænsninger?
  - Risikovillighed?
  - Drift?
  - Tid/ressourcer?
  - Mandskab?

11.3.7 Gennemførelse af interviews og transskribering

I forbindelse med dette speciale gennemføres ni interviews af cirka 1 times varighed. Hvert interview indledes med, at interviewereren kort skitserer hensigten med interviewet for respondenten. Så vidt muligt holdes denne indledende snak på så generelt et niveau som muligt af hensyn til at påvirke respondentens efterfølgende svar mindst muligt. I forlængelse af den kort introduktion påbegyndes selve interviewet, der grundlæggende følger de semistrukturerede interviewguides så stringent som muligt. Imidlertid skal der være plads til, at spørgsmål kan tilføjes og andre undlades ligesom spørgsmålsrækkefølgen skal kunne tilpasses interviewets forløb. Målet er at nå igennem alle spørgsmålene – og dermed rundt om hele problemstillingen – på den time, der er sat af til interviewet. Efter interviewet er afsluttet, foretager interviewereren en kort gennemgang af de centrale pointer i respondentens svar – herved får respondenten mulighed for at præcisere sine svar. Denne afrundende procedure har stor betydning i og med, der ikke foretages geninterviews med respondenterne. Dog aftales det, at interviewereren efterfølgende kan få uddybet respondentens svar over telefonen, såfremt det er nødvendigt i forbindelse med transskribering eller analyse. Inden interviewet afsluttes få respondenten lejlighed til at stille spørgsmål til specialet og interviewets anvendelse heri.

Analysearbejdet indledes med at transskribere diktafonoptagelserne af interviewene. Disse transskriberingsudskrifter udgør fundamentet for anden del af specialets analyse. Til formålet anvendes en skabelon, der dels dokumenterer samt skaber overblik over respondenternes svar. Nedenfor fremstilles transskriberingerne af de ni interviews i de omtalte skabeloner.

11.4 Analyse og fortolkning af interviews – skabelon

Analysen og fortolkningen af interviewene foregår med udgangspunkt i transskriberingsudskrifterne. Undersøgelsen af den enkelte interviewudskrift indledes med en grundig gennemlæsning. På baggrund af gennemlæsningen dannes en generel mening af interviewet. I forlængelse heraf lokaliseres mønstre, strukturer, begreber, adfærdsformer mv. i interviewet, der bidrager til at forklare, hvorfor den pågældende redaktør / journalist grundlæggende mener, at vedkommendes avis dækker Socialdemokraternes kongres, det kommunale aftalebrud eller begge begivenheder, som tilfældet er. Denne fremgangsmåde følges i analysen og fortolkningen af samtlige interviewudskrifter således, at hvert interview udsættes for nøjagtig samme undersøgelse.

Efter gennemlæsningen og den indledende undersøgelse af de ni interviews påbegyndes selve analysen og fortolkningen. Her er omdrejningspunktet de tre indikatorer / dynamiske spørgsmål, der –

jf. operationaliseringen af ”medieopbrudsbegrebet” – skal kortlægge i hvilket omfang den i dokumentstudiet identificerede trivialisering kan tilskrives medieopbruddet. Med henblik på at afdække indikatorerne, samt de dimensioner indikatorerne dækker over, foretages to delanalyser og -fortolkninger af interviewene.

Den første har til hensigt at fremdrage redaktører og journalisters overvejelser over og begrundelser for BET, EB og NA’s dækning af Socialdemokraternes kongres og det kommunale aftalebrud. Dette gøres ved at analysere og fortolke det enkelte interview med henblik på at lokalisere begreber, adfærdsformer og især strategier, der kan forklare, hvorfor aviserne dækker kongressen og aftalebruddet, som de gør. Der fokuseres særligt på, hvor bevidst anvendelsen af de strategier, som fører til den identificerede trivialisering, er i forbindelse med avisernes dækning af de to begivenheder. Ved at sammenholde analysen og fortolkningen af de tre BET-, EB-, og NA-interviews, kan grundlæggende strukturer og mønstre indfanges, hvilket bidrager til en mere præcis indkredsning af de strategier, som ligger bag avisernes dækning af de to begivenheder.

Anden delanalyse og -fortolkning har på denne baggrund til formål at undersøge, i hvilken udstrækning redaktører og journalister opfatter medieopbruddet, som årsag til de identificerede strategiers anvendelse. Kort sagt skal følgende tre spørgsmål afklares: *I hvilket omfang fører (1) den intensive kamp om læsernes opmærksomhed (2) opmærksomhedskommercielle hensyn samt (3) den stigende orientering mod avisernes målgrupper til anvendelsen af trivialiseringsstrategier?* Dette gøres ved at kombinere analysen og fortolkningen af det enkelte interview med en tværgående undersøgelse af de tre interviews fra samme avis med henblik på at fremdrage begreber, forestillinger, sammenhænge mv., der sandsynliggør, at opbruddets dimensioner – nyhedskonkurrence, kommerialisering og segmentering – forårsager anvendelsen af de identificerede strategier. I delundersøgelsen gennemgås hver dimension efter tur i den nævnte rækkefølge. Og det er her, at indikatorerne og dimensionerne fra operationaliseringen af ”medieopbrudsbegrebet” afdækkes.

I forlængelse af de to delundersøgelser afrundes analysen og fortolkningen med en generel sammenfatning om medieopbruddets samlede betydning for anvendelsen af de identificerede strategier. Samtidig foretages en vurdering af de forventninger, der er fremsat i metodeafsnittet i forbindelse med udvælgelsen af casene (dækningen af kongressen og aftalebruddet) og analyseenhederne (BET, EB og NA).